

ปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
กรณีศึกษา สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

อุดม ละม่อม

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2548

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง

ปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)
กรณีศึกษา สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

โดย

อุดม ละม่อม

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาบ นคะจิด)

วันที่ 20 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2548

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ศิริพร กิตติการกุล)

วันที่ 20 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2548

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 20 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2548

หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิชัย ต้นวัฒนากุล)

วันที่ 20 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2548

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน พ.ค. พ.ศ. 48

ชื่อเรื่อง	ปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) กรณีศึกษา สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
ผู้เขียน	นายอุดม ละม่อม
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.อาบ นกะจัด

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) กรณีศึกษา สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อสรุปและเสนอแนะเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 9 ตำบล คือ ตำบลพัฒนานิคม ตำบลหนองบัว ตำบลห้วยขุนราม ตำบลโคกสูง ตำบลมะนาวหวาน ตำบล ช่อสาริกา ตำบลชอนน้อย ตำบลคิ่ง และตำบลน้ำสุก อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 100 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าร้อยละ ความถี่ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเฉลี่ยเลขคณิต ทดสอบความสัมพันธ์โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) t - test และ F - test ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุโดยเฉลี่ย 52 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานภาพสมรส และมีที่ดินเป็นของตนเอง ประกอบอาชีพทำไร่ มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้จำนวน 2 คน มีรายได้ภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปี 188,180 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปี 20,700 บาท มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี 125,370 บาท ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี 52,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินโดยเฉลี่ยต่อปี 16,200 บาท

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้หลักประกันอื่น ๆ ได้แก่ การค้ำประกันร่วมกลุ่มและหลักทรัพย์ร่วมกันในการกู้เงินจากธนาคาร มีหนี้ที่ค้างชำระกับทาง ธ.ก.ส. โดยเฉลี่ย 192,197 บาทต่อคน มีจำนวนเงินกู้ทั้งหมดโดยเฉลี่ย 267,260 บาทต่อคน และมีร้อยละของหนี้ค้างชำระโดยเฉลี่ยร้อยละ 82.21 ของจำนวนเงินกู้ทั้งหมดต่อคน เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง ปัจจัยภายนอกมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง และปัจจัยจาก ธ.ก.ส. มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อย

ปัญหาที่พบมากของเกษตรกร คือ วิธีการผลิตในปัจจุบันทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง การมีหนี้สินหลายแหล่งทั้งในระบบและนอกระบบ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงเกินไป และ ฝนแล้ง

แนวทางแก้ไขปัญหา คือ หาวิธีการลดต้นทุนการผลิต ให้มีการประกันราคาพืชผลการเกษตร ต้องการให้รัฐสนับสนุนสินเชื่อที่มีต้นทุนหรือดอกเบี้ยต่ำเพื่อฟื้นฟูการผลิต ให้พนักงานธนาคารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการ และต้องการให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการแก้ไขปัญหานี้

ข้อเสนอแนะด้านเกษตรกรลูกค้า คือ ควรจะหาอาชีพอื่นนอกการเกษตรเข้ามาเสริม เพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน คิดหาวิธีการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต ใช้เงินกู้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์การขอกู้ มีการรวมกลุ่มกันเพื่อปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อค้นหาวิธีการผลิตใหม่ ๆ

ด้าน ธ.ก.ส. ควรจัดให้มีการศึกษาอบรมให้กับเกษตรกรลูกค้า เพื่อถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวให้กับเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. มีการประชาสัมพันธ์ให้แก่เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ให้ทราบถึงการดำเนินงานสินเชื่อระหว่างเกษตรกรลูกค้ากับธนาคาร เพื่อผลในการชำระหนี้และลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) และควรจะมีการฝึกอบรมพนักงานเพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้า

Title Problems and suggestions to solve clients' repayment to the bank for agriculture and agricultural cooperatives (BAAC) a case study of Pattananikhom branch, Pattananikhom District, Lopburi Province

Author Mr.Udom Lamom

Degree of Master of Science in Cooperative Economics

Advisory Committee Chairperson Associate Professor Dr.Arb Nakajad

ABSTRACT

The research on problems and suggestions to solve clients' repayment to the bank for agriculture and agricultural cooperatives (BAAC): a case study of Pattananikhom branch, Pattananikhom District, Lopburi Province was aimed:

1. To study and gather basic information about unpaid debts of farmer clients of BAAC, Pattananikhom branch, Pattananikhom District, Lopburi Province.
2. To analyze the basic information related to non-payment of debts of farmer clients of BAAC, Pattananikhom branch, Pattananikhom District, Lopburi Province.
3. To summarize and provide suggestions related to non-payment of clients of BAAC, Pattananikhom branch, Pattananikhom District, Lopburi Province.

Data were collected from 100 farmer respondents in nine tambols, namely: Pattananikhom, Nongbua, Huaykhunram, Khok-saloong, Manaowan, Chongsar-ka, Chon-noi, Dee-lang and Namsoud, in Pattananikhom District, Lopburi Province. Data analysis was then followed using a statistical computer software package program for social science research in order to determine the percentage, frequency and mathematical average. Various correlations were tested using Multiple Regression method, Correlation Coefficient analysis, t-test and F-test. The findings were as follows:

Most farmer respondents were men with average age of 52 years, had finished primary education, married and possessed their own lands. Their main occupation was farming with only two family members earning income at an average of 188,180 baht per year. Their average off-farm income was 20,700 baht per year while average farm expenses was 125,370 baht

per year, average expenses for off-farm activity was 52,000 baht per year and average emergency expenses was 16,200 baht per year.

Most of the farmer respondents used different types of loan guarantees such as group guarantee and total assets to secure loans. Average unpaid debts of clients with BAAC was 192,197 baht per person while total average loan per person was 267,260 baht with average unpaid debts was 82.21% of total loan per person. Over-all results indicated that the factor based on farmer's potentials provided moderate effect on unpaid debts of farmer clients. Factor based on BAAC was found to have low effect to loan repayment by farmer clients and external factor were found to have the least effect on the repayment of loans by farmer clients.

The study also showed that problems most commonly found in farm production consisted of modern farm practices which caused high farm expenses, the situation of many farmers having debts from many sources including both in legal and illegal systems, high interest rate and natural disasters such as drought.

Further results showed that guidelines for problem solving involving agricultural production mostly used by farmers consisted of reducing farm capital to increase income and practicing organic agriculture, the guideline was found to be product price assurance, the guideline was the need for the government to support loans that have low initial cost or interest to allow production rehabilitation while on BAAC, the most common guideline was the behavior of bank staff concerning ethics, polite speech and more active in providing bank services, the most common guideline was the need for the government to increase budget allocation to solve the existing illegal debts of farmer clients.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. อาบ นกะจิต ที่รับหน้าที่ประธานกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ และอาจารย์ศิริพร กิริติการกุลกรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งสำเร็จเป็นปัญหาพิเศษอย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของทางคณะธุรกิจการเกษตร ภาควิชา ห้องสมุด และของบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาพิเศษ และขอขอบคุณทุก ๆ คน ในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาในการศึกษา

อุดม ละม่อม

พฤษภาคม 2548

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(10)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของสินค้าเชื่อการเกษตรและปัญหา	6
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	9
นิยามศัพท์	10
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	13
หลักการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าและการบริหารงานสินเชื่อของ ธ.ก.ส.	13
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	24
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	38
สมมติฐานการวิจัย	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
สถานที่ดำเนินการวิจัย	40
ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การทดสอบแบบสอบถาม	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	44
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
บทที่ 4 ผลการวิจัย และวิจารณ์	48
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม	
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	48

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	55
ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	60
ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจาก เกษตรกรลูกค้า ศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจากธนาคาร (ธ.ก.ส.) และปัจจัย ภายนอกมีความสัมพันธ์กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01	66
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
สรุปผลการวิจัย	76
ข้อเสนอแนะ	80
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	85
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	91
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	92
ภาคผนวก ข อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์	100
ภาคผนวก ค รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	102
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	129

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 อายุหนี้ค้ำชำระของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ประจำปีบัญชี 2543 – 2446	8
2 จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ปีบัญชี 2546 (31 มีนาคม 2547)	40
3 จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ที่ค้ำชำระหนี้ซึ่งจะเป็นผู้ให้ข้อมูล ในการศึกษาวิจัย	42
4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร	50
5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนที่ดินที่เป็นของตนเองเช่า และที่ผู้อื่น ให้ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า	54
6 ค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลต่อการค้ำชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	57
7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัญหาการค้ำชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร	61
8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแนวทางแก้ไขปัญหาการค้ำชำระหนี้ เงินกู้ของเกษตรกร	64
9 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกร	66
10 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกร	67
11 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกร	67
12 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการถือครองที่ดินกับร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกร	68
13 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกร	68
14 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักประกันเงินกู้กับร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกร	69
15 ค่าสถิติต่าง ๆ ของปัจจัยที่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกร	71
16 ค่าสถิติต่าง ๆ ของปัจจัยที่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกรหลังตัดตัวแปรที่ ไม่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้ำชำระออกจากสมการ	73
17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้, ปัจจัยจาก ธ.ก.ส. และปัจจัยภายนอกกับ ร้อยละของหนี้ค้ำชำระของเกษตรกร	75

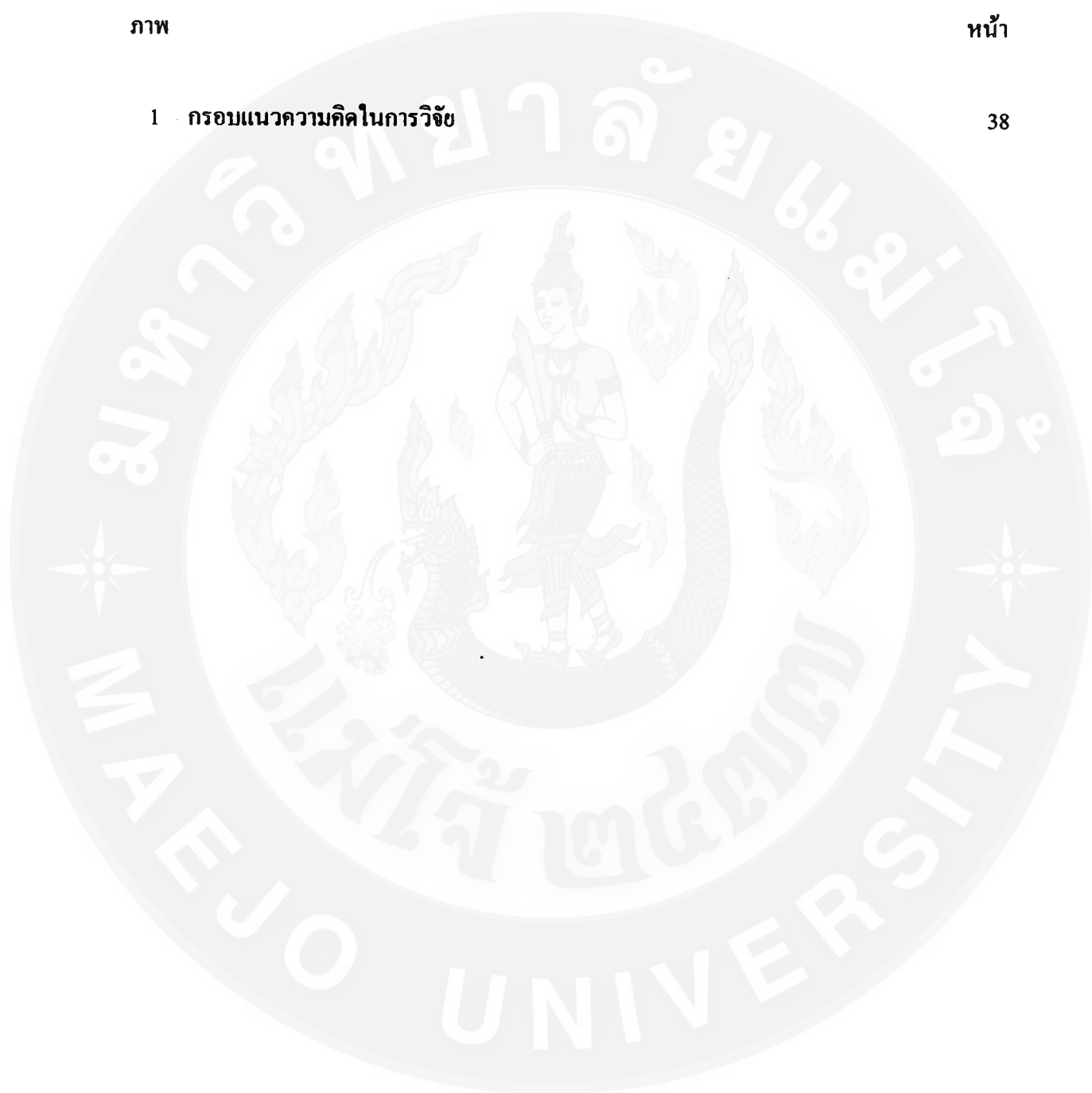
สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

38

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งประชากรส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพทางการเกษตรติดต่อกันมาเป็นเวลาช้านานแล้ว และอาชีพภาคการเกษตรซึ่งนับได้ว่าเป็นภาคการผลิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ที่มีทั้งการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศและส่งออกเพื่อสร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศให้แก่ประเทศ ดังนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่จึงมีความต้องการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการผลิตทางการเกษตรกรรมของตนเอง รวมทั้งการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยการนำเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต แต่ปัญหาที่มักเกิดขึ้นกับเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านเงินทุนไม่เพียงพอ ปัญหาการขาดปัจจัยการผลิต ปัญหาความยากจน ปัญหาการศึกษา รวมถึงปัญหาอันเกิดจากภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ และโดยเฉพาะไม่มีแหล่งเงินทุนภาครัฐที่ให้การสนับสนุน จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยเงินทุนจากแหล่งเงินกู้ยืมในระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางอาชีพการเกษตรของตนเอง ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง และเมื่อการผลิตของเกษตรกรประสบภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติ ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ก็จะถูกนายทุนเงินกู้ยืมที่คดโกงและถูกขับไล่ให้ออกไปบุกเบิกที่ทำกินใหม่ จากปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรดังกล่าว ทำให้รัฐบาลมีแนวคิดในการตั้งธนาคารเพื่อการเกษตร เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนของเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรจึงได้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ขึ้นในปี พ.ศ.2509 โดยเป็นรัฐวิสาหกิจ สังกัดกระทรวงการคลังตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ซึ่งในขณะนั้นมี ธนาคารเพื่อการสหกรณ์อยู่แล้ว รัฐบาลจึงโอนการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการสหกรณ์มารวมกับ ธ.ก.ส. เพื่อให้ ธ.ก.ส. เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่จะให้ความช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดย ธ.ก.ส. ได้เริ่มดำเนินงานให้บริการด้านต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2509 เป็นต้นมา

อำนาจหน้าที่ของ ธ.ก.ส.

ธ.ก.ส. ได้ดำเนินบทบาทการเป็นสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาชนบท โดยขยายการให้บริการทางการเงินแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน รวมไปถึงการให้สินเชื่อแก่กองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลในการกระตุ้นการฟื้นตัวของเศรษฐกิจระดับฐานรากอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาด ตลอดจน

จนการสนับสนุนการเรียนรู้ในชนบท เพื่อเพิ่มศักยภาพของประชาชนในชนบทให้สามารถเพิ่มรายได้ให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ สามารถเก็บออมและยกระดับคุณภาพชีวิตตนเองได้

ภาระหน้าที่และวัตถุประสงค์หลักของ ธ.ก.ส. คือ การให้บริการด้านการเงินแก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรทั่วประเทศ ซึ่ง ธ.ก.ส. ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยขยายการรับเกษตรกรเป็นลูกค้าเพิ่มขึ้นทุกปี ควบคู่กับการขยายห้องที่ดำเนินงานเพื่อให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศให้มากที่สุด ซึ่งในปีบัญชี 2546 ธ.ก.ส. มีสำนักงานระดับจังหวัด 74 แห่ง ทำหน้าที่กำกับดูแลสาขาในสังกัดทั่วประเทศรวมจำนวน 593 สาขา จำแนกเป็นสาขาระดับอำเภอ 441 สาขา สาขานาขนาดเล็กซึ่งมีฐานะเทียบเท่าสาขาระดับอำเภอ 54 สาขา สาขานาขนาดเล็ก (พิเศษ) และสาขาย่อย (อยู่ในการกำกับดูแลของสาขาระดับอำเภอ) 98 สาขา นอกจากนี้ยังมีหน่วยบริการ (Service Unit) ที่สามารถให้บริการ ผัก- ถอนเงิน ได้อีกจำนวน 45 หน่วย และมีหน่วยอำเภอให้บริการเกษตรกรลูกค้ากระจายอยู่ในท้องที่อำเภอต่าง ๆ จำนวน 899 หน่วยทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์สำคัญของ ธ.ก.ส.

1. การบริการเงินฝากทุกประเภท และผลิตภัณฑ์เงินฝากใหม่ ๆ เพื่อเป็นทางเลือกในการออมเงิน
2. การให้บริการสินเชื่อ
 - 2.1 การให้บริการสินเชื่อด้านเกษตรกร (รวมสินเชื่อวิสาหกิจชุมชนและสินเชื่อโครงการพิเศษ)
 - 2.2 การให้บริการสินเชื่อแก่สหกรณ์การเกษตร
 - 2.3 การให้บริการสินเชื่อแก่กลุ่มเกษตรกร
 - 2.4 การให้บริการสินเชื่อโครงการนโยบายรัฐ
 - 2.5 การให้บริการสินเชื่อประเภทอื่น ๆ เช่น
 - การให้สินเชื่อเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย
 - การให้สินเชื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.)
 - การให้สินเชื่อเพิ่ม (ขยายสินเชื่อ) กับ กทบ.
 - การกู้เงิน โดยใช้เงินฝากค้ำประกัน
 - การให้สินเชื่อตามโครงการสินเชื่อขนาดย่อมนอกภาคการเกษตร
 - การให้บริการทางการเงินตามหลักศาสนาอิสลามในรูปแบบขายเชื่อผ่อนชำระ และเช่าซื้อ เป็นต้น

การดำเนินงานของ ธ.ก.ส.

การดำเนินงานของ ธ.ก.ส. แบ่งตามที่มาของแหล่งเงินทุนได้เป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นระยะก่อตั้ง ธ.ก.ส. ได้รับโอนทรัพย์สินและบุคลากรบางส่วนมาจากธนาคารเพื่อการสหกรณ์ โดยนายจำเนียร สารนาท ผู้จัดการคนแรกของ ธ.ก.ส. ได้เน้นการสร้างอุดมการณ์ แนวคิดระบบงานและขั้นตอนวิธีปฏิบัติงานของธนาคาร ซึ่งก็เป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้ ธ.ก.ส. พัฒนางานต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานในยุคแรก ส่วนใหญ่ร้อยละ 42 – 68 มาจากเงินทุนของผู้ถือหุ้น โดยส่วนหนึ่งเป็นเงินทุนที่โอนมาจากธนาคารเพื่อการสหกรณ์ และอีกส่วนหนึ่งเป็นเงินทุนจากรัฐบาล การดำเนินงานในปี 2509 ธ.ก.ส. มีสาขาระดับจังหวัด 5 สาขา พื้นที่ดำเนินงาน 13 อำเภอ จำนวนลูกค้า 1,890 คน จ่ายเงินกู้ให้เกษตรกรรายคน 121 ล้านบาท จ่ายเงินกู้ด้านสถาบันเกษตรกร (สหกรณ์การเกษตร) จำนวน 78 ล้านบาท การดำเนินงานในยุคแรก ธ.ก.ส. เน้นการขยายปริมาณสินเชื่อสู่เกษตรกรเพื่อทดแทนเงินกู้ธนาคาร โดยมีการขยายพื้นที่เขตดำเนินการตั้งสาขาเพิ่มและขยายการรับลูกค้ารายคน การดำเนินงานสินเชื่อในระยะแรกนี้เน้นการขยายปริมาณสินเชื่อระยะสั้นให้แก่เกษตรกรเป็นหลัก

ระยะที่ 2 การเติบโต (ปี 2518 – 2531) การดำเนินงานระยะที่ 2 ธ.ก.ส. ยังคงมุ่งเน้นขยายปริมาณสินเชื่อสู่เกษตรกรรายคนให้ครอบคลุมทั่วถึง พร้อมกับมีการพัฒนาการบริการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นทำให้ในช่วงนี้มีการขยายงานของ ธ.ก.ส. อย่างรวดเร็วจนเกิดปัญหาด้านขาดแคลนเงินทุนรัฐบาลในยุคนั้นจึงได้มีข้อกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องจ่ายสินเชื่อแก่ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 5 ของยอดเงินที่รับฝากหากธนาคารใดจ่ายสินเชื่อภาคเกษตรกรรมไม่ถึงร้อยละ 5 ของยอดเงินที่รับฝาก ต้องนำเงินส่วนที่จ่ายสินเชื่อภาคเกษตรกรรมไม่ได้มาฝากกับ ธ.ก.ส. ข้อกำหนดนี้ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ นำเงินมาฝากกับ ธ.ก.ส. จำนวนมาก ในระยะที่ 2 นี้แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ของ ธ.ก.ส. จึงมาจากเงินฝากของธนาคารพาณิชย์เป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 32 – 46 ของแหล่งเงินทุนทั้งหมด) การมีเงินทุนเพิ่มจำนวนมากทำให้ ธ.ก.ส. สามารถพัฒนาบทบาทการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาก เช่น การขยายจำนวนสาขา การขยายการรับเกษตรกรเป็นลูกค้า การขยายปริมาณการจ่ายเงินกู้ระยะสั้น การเพิ่มประเภทการจ่ายเงินกู้เพื่อเป็นเงินลงทุนแก่เกษตรกร การเพิ่มการจ่ายเงินกู้แก่กลุ่มเกษตรกรในปี 2520 การพัฒนารูปแบบการให้สินเชื่อในรูปแบบโครงการพิเศษร่วมกับส่วนราชการ การจ่ายเงินกู้ให้เกษตรกรในรูปแบบสวัสดิการแทนเงินสด การช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องการขายผลผลิตตามโครงการรวบรวมข้าวเปลือกกับสหกรณ์ โครงการรับจำนำข้าว และโครงการจัดตั้งตลาดกลางสินค้าเกษตร นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ยังมีส่วนช่วยเหลือสร้างหลักประกันสำหรับครอบครัวของเกษตรกร โดยจัดตั้งสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ของลูก้า ธ.ก.ส. ขึ้นในปี 2518 การดำเนินงานของสมาคมได้รับการสนับสนุนจากลูก้า และคู่สมรสของลูก้าสนใจสมัคร

เป็นสมาชิกจำนวนมาก ทำให้ ณ 31 ธันวาคม 2544 ธ.ก.ส. ได้สนับสนุนให้ลูกค้าผู้กู้และผู้ฝาก รวมตัวกันจัดตั้งสมาคมพัฒนาปณิกสงเคราะห์ของลูกค้า (ทั้งผู้ฝากและผู้กู้) จำนวน 521 สมาคม จำนวน ลูกค้าและคู่สมรสที่เป็นสมาชิกสมาคม 5.3 ล้านราย ในปี 2544 สมาคมพัฒนาปณิกที่ ธ.ก.ส. สนับสนุน ได้จ่ายเงินสงเคราะห์ศพให้แก่ทายาทของสมาชิก สมาคมพัฒนาปณิก ๓ ที่เสียชีวิต 64,755 ราย เป็นเงิน 7,228 ล้านบาท

ระยะที่ 3 การพัฒนา (2532 – ปัจจุบัน) เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้ลดหย่อนหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์จ่ายสินเชื่อเกษตรตามสัดส่วนของเงินฝากในปี 2535 และธนาคารพาณิชย์มีนโยบายนำเงินที่ฝากไว้กับ ธ.ก.ส. ไปให้สินเชื่อเอง ธ.ก.ส. จึงมีนโยบายเน้นการระดมเงินฝากจากประชาชนมากขึ้น การดำเนินงานในระยะที่ 3 แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ของ ธ.ก.ส. จึงเป็นแหล่งเงินทุนจากเงินฝากของประชาชน ดังจะเห็นได้จากข้อมูล ณ 31 มีนาคม 2547 ธ.ก.ส. มีแหล่งเงินทุนที่มาจากเงินฝากของประชาชน 262,423 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 76.6 ของแหล่งเงินทุนทั้งหมด การดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ในปี 2546 (31 มีนาคม 2547) ธ.ก.ส. มีสาขา 593 สาขา จำนวนเกษตรกรที่รับการช่วยเหลือด้านสินเชื่อจาก ธ.ก.ส. (กู้โดยตรงและกู้ผ่านสถาบันเกษตรกร) จำนวน 5.22 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.39 ของครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ จ่ายเงินกู้ 107,777 ล้านบาท ซึ่งแบ่งเป็นเงินกู้ด้านรายคน 86,413 ล้านบาท (80.18%) เงินกู้ด้านสถาบันเกษตรกร 21,364 ล้านบาท (19.82%)

การพัฒนายุทธศาสตร์การดำเนินงานในระยะที่ 3 ธ.ก.ส. มีการแก้ไข พ.ร.บ. ธ.ก.ส. 2 ครั้ง เพื่อให้ ธ.ก.ส. ขยายขอบเขตการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรได้กว้างขวางขึ้น โดยในปี 2535 ได้ขยายวัตถุประสงค์การให้กู้เงินให้ครอบคลุมถึงการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม และในปี 2542 ได้ขยายขอบเขตการให้สินเชื่อครอบคลุมถึงการประกอบอาชีพของเกษตรกรและครอบครัว โดยขยายการให้สินเชื่อให้ครอบคลุมการประกอบอาชีพอย่างอื่น (อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และบริการ) และสินเชื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (พัฒนาความรู้ ค่ารักษาพยาบาลและที่อยู่อาศัย) บทบาทด้านการตลาด ธ.ก.ส. ได้สนับสนุนให้ลูกค้าร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร เพื่อการตลาดลูกค้า (สกค.) และบริษัท ไทยธุรกิจเกษตร จำกัด (TABCO) เพื่อให้ สกค. และ TABCO ช่วยเหลือเกษตรกรด้านซื้อปัจจัยการผลิตและการขายผลผลิต

จะเห็นได้ว่า ธ.ก.ส. เริ่มดำเนินงานโดยอาศัยแหล่งเงินทุนจากรัฐบาลในระยะแรก อาศัยเงินฝากจากธนาคารพาณิชย์ในระยะที่ 2 และพึ่งเงินฝากจากประชาชนในระยะที่ 3 ซึ่งการมีแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่มาจากประชาชน นอกจากทำให้ ธ.ก.ส. มีฐานเงินทุนที่แข็งแกร่งขึ้นแล้วยังทำให้ ธ.ก.ส. มีอิสระมากขึ้นในการดำเนินงานช่วยเหลือเกษตรกรในฐานะของธนาคารได้มากขึ้น

บทบาทของ ธ.ก.ส. ในการพัฒนาภาคเกษตรกรรม ตลอดระยะเวลา 36 ปี ธ.ก.ส. มุ่งขยายปริมาณสินเชื่อสู่ภาคเกษตรกรรม โดยเน้นสนับสนุนเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรเป็นหลัก ธ.ก.ส. มีบทบาทในการพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศ ดังนี้

1. การสร้างความเจริญเติบโตในระบบเศรษฐกิจของประเทศ การสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนที่จะนำไปขยายขนาดการผลิตหรือพัฒนาการผลิตได้อย่างพอเพียง ธ.ก.ส. จึงเป็นแหล่งกระจายทุนขนาดใหญ่ซึ่งไปกระตุ้นกำลังผลิตในภาคเกษตรกรรม ก่อให้เกิดการขยายปริมาณผลผลิตการเกษตรจำนวนมาก เป็นการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตรให้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งก็มีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) สูงขึ้นด้วย

2. ทำให้เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนในระบบ เพื่อใช้ประกอบอาชีพทดแทนเงินกู้นอกระบบ ดังจะเห็นได้จากการศึกษาสินเชื่อเกษตรกรในประเทศไทยของ พันธุม คิมมณฑล พบว่าปี 2505/2506 วงเงินสินเชื่อที่เกษตรกรกู้ยืม ร้อยละ 94.5 เป็นเงินกู้ในระบบ และเมื่อมีการก่อตั้ง ธ.ก.ส. ผลการศึกษาของคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรกรแห่งชาติในปี 2540 พบว่าสินเชื่อในชนบทร้อยละ 92 เป็นเงินกู้ในระบบ สถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อในชนบทมากที่สุดคือ ธ.ก.ส. (ร้อยละ 45.5) ผลการศึกษาแสดงว่า ธ.ก.ส. สามารถขยายปริมาณสินเชื่อสู่เกษตรกรรายย่อยในชนบทได้อย่างกว้างขวาง เงินกู้ของ ธ.ก.ส. สามารถทดแทนเงินกู้นอกระบบได้ตามเจตนารมณ์ของการก่อตั้ง ธ.ก.ส.

3. ลดภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ของเกษตรกรรายย่อย ปีบัญชี 2543 เกษตรกรกู้เงิน ธ.ก.ส. ในปีรวม 154,334 ล้านบาท เงินกู้จำนวนนี้หากไม่มี ธ.ก.ส. และเกษตรกรต้องไปกู้เงินนอกระบบ เกษตรกรจะเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยทั้งระบบประมาณปีละ 74,080 ล้านบาท (กู้นอกระบบเสียดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 60 ต่อปี กู้ ธ.ก.ส. เสียดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 12 ต่อปี เกษตรกรต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 48 ต่อปี)

4. การลดภาระเงินงบประมาณของแผ่นดิน การดำเนินงานของ ธ.ก.ส. รวม 36 ปี รัฐบาลใช้เงินงบประมาณถือหุ้น ธ.ก.ส. รวม 25,024 ล้านบาท หรือเฉลี่ยประมาณปีละ 695 ล้านบาท แต่การดำเนินงานในระบบธนาคาร ทำให้ ธ.ก.ส. สามารถช่วยเหลือทางด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพแก่เกษตรกรได้กว่า 5 ล้านครัวเรือน คิดเป็นเงินกู้กว่าปีละแสนล้านบาท และในอนาคต ธ.ก.ส. ก็จะสามารถระดมทุนมาช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างไม่จำกัด เพราะการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ในฐานะธนาคาร โดยมุ่งมั่นสู่ธนาคารพัฒนาชนบท [วารสารเพื่อการพัฒนาชนบท ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ก.ค. - ก.ย. 2545)]

ความสำคัญของสินเชื่อการเกษตรและปัญหา

ความสำคัญของสินเชื่อการเกษตรในระบบเศรษฐกิจการตลาดของไทยในปี 2546 ปรากฏว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ขยายตัวร้อยละ 6.70 สูงกว่าปี 2545 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.40 ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก การดำเนินการมาตรการของรัฐบาลในการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก การส่งเสริมการส่งออก และการลงทุนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงราคาสินค้าเกษตรและรายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น เป็นต้น

จากภาวะเศรษฐกิจของไทยดังกล่าว ได้ส่งผลถึงภาวะการผลิตภาคการเกษตร (GDP) ขยายตัวร้อยละ 3.37 เพราะสภาพดินฟ้าอากาศเอื้ออำนวยต่อการผลิตและรัฐบาลสนับสนุนให้การพัฒนาการเกษตรเป็นไปอย่างครบวงจร เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของผลผลิตสินค้าเกษตร เพื่อเตรียมตัวเป็นครัวโลก ถึงแม้ว่าจะต้องเผชิญกับผลกระทบในด้านลบหลายประการ เช่น ปัญหาสารเคมีตกค้างในไก่และกุ้ง ปัญหาการกีดกันทางการค้ารูปแบบต่าง ๆ รวมถึงราคาน้ำมันซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญมีราคาแพง และการระบาดของโรคไข้หวัดนก เป็นต้น

ดังนั้นด้วยปัจจัยจากภาวะเศรษฐกิจการเกษตรข้างต้น จะเป็นสิ่งจูงใจให้เกษตรกรขยายและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตมากขึ้น ถึงแม้ว่าภาวะการผลิตภาคการเกษตรจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงตลอดเวลา ทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของของเศรษฐกิจ การแข่งขันเทคโนโลยี และอื่น ๆ ก็ตาม ซึ่งจะส่งผลถึงความต้องการขยายสินเชื่อการเกษตรเพิ่มมากขึ้นตามทาลำดับ จึงนับได้ว่าสินเชื่อการเกษตรมีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจการตลาดของไทย

ปัญหานี้สินของเกษตรกรในปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญที่มีผลกระทบต่อการผลิตรายได้ และความเป็นอยู่ของเกษตรกร ตลอดจนส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจในภาคเกษตรของประเทศอย่างมากและทำให้มีหนี้เงินกู้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan : NPL) มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในระบบสถาบันการเงินทั้งภาครัฐ , เอกชน และถึงแม้ว่าทุกรัฐบาลต่างให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกรมาโดยตลอดก็ตาม แต่การแก้ไขปัญหาล้วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น ทุกส่วนงานหรือทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรหาทางแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกรอย่างจริงจังและเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีมาตรการแก้ไขและป้องกันไปพร้อม ๆ กัน รวมถึงการเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นสถาบันการเงินหนึ่งของรัฐบาล ซึ่งมีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหานี้สินของเกษตรกรกว่า 5 ล้านครัวเรือน แต่ที่ประสบปัญหาเกษตรกรมีหนี้ค้างชำระเฉกเช่นสถาบันการเงินอื่น ๆ กล่าวคือ มีอัตราหนี้ค้างชำระร้อยละ 14

ค่อคั่นเงินเป็นหนี้เมื่อสิ้นปีบัญชี 2546 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547 (รายงานกิจการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปีบัญชี 2546)

สถานะแห่งหนี้ค้ำชำระ

ในปีบัญชี 2546 ธ.ก.ส. ได้จ่ายเงินกู้โดยตรงให้แก่เกษตรกรรายคน จำนวน 86,413 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน 43,952 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 33.71 โดยได้รับชำระหนี้เงินกู้คืนระหว่างปี 72,812 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 83.60 ของคั่นเงินกู้ถึงกำหนดชำระ และมีคั่นเงินคงเป็นหนี้เมื่อสิ้นปีบัญชี 2546 จำนวน 228,065 ล้านบาท

ธ.ก.ส. มีหนี้เงินกู้ซึ่งให้กู้แก่เกษตรกรค้ำชำระจำนวน 31,919 ล้านบาท จำแนกเป็นเงินกู้ด้านเกษตรกรค้ำชำระ 18,527 ล้านบาท และเงินกู้ตามโครงการพักชำระหนี้ 13,392 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน 2,505 ล้านบาท หรือร้อยละ 7.28 จากการวิเคราะห์หนี้ค้ำชำระเฉพาะเงินกู้ด้านเกษตรกร จำนวน 18,527 ล้านบาท ปรากฏว่าเป็นหนี้ค้ำชำระอายุ 1 ปี ร้อยละ 47 หนี้ค้ำชำระ 2 ถึง 5 ปี ร้อยละ 48 และหนี้ค้ำชำระที่มีอายุเกินกว่า 5 ปี ร้อยละ 5 สำหรับหนี้ค้ำชำระอายุ 1 ปี เป็นเงิน 8,785 ล้านบาท เป็นหนี้ค้ำชำระที่เกิดขึ้นในปีบัญชี 2546 เพราะ ธ.ก.ส. ได้ใช้มาตรการต่าง ๆ ในการลดหนี้ค้ำชำระให้น้อยลง เช่น มาตรการจูงใจให้เกษตรกรชำระหนี้โดยไม่ต้องเสียเบี้ยปรับ รวมทั้งการจัดชั้นลูกค้าให้เป็นลูกค้าชั้นดี และการปรับโครงสร้างหนี้เพื่อให้เกษตรกรที่มีปัญหาได้จัดสรรรายได้มาชำระหนี้ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพียงพอชำระหนี้ โดยยินยอมให้เกษตรกรขยายเวลาชำระหนี้ออกไป เป็นต้น

ทั้งนี้ อัตราหนี้ค้ำชำระค่อคั่นเงินกู้คงเป็นหนี้เมื่อสิ้นปีบัญชี 2546 ร้อยละ 14 ต่ำกว่าปีก่อน (ปีบัญชี 2545 เท่ากับร้อยละ 14.46) และต่ำกว่าหนี้ค้ำชำระค่อคั่นเงินกู้คงเป็นหนี้เมื่อสิ้นปีเฉลี่ยในรอบ 5 ปี (ปีบัญชี 2542 – 2546) ซึ่งเท่ากับร้อยละ 41.25 (รายงานกิจการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปีบัญชี 2546)

การศึกษาปัญหาพิเศษนี้ ผู้ศึกษามีความสนใจในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบทำให้เกษตรกรลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้กับธนาคารได้ตามกำหนด ซึ่งเป็นสภาพของปัญหาหนี้สินของเกษตรกรที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการผลิต รายได้ และความเป็นอยู่ของเกษตรกร ตลอดจนมีผลกระทบต่อการพัฒนาในภาคเกษตรเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงเลือกศึกษาเป็นกรณีศึกษาในพื้นที่ดำเนินงานของ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งจากผลการดำเนินงานด้านสินเชื่อของ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม เมื่อสิ้นปีบัญชี 2546 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547 พบว่ามีเกษตรกรลูกค้าทั้งหมด จำนวน 4,630 ราย (302 กลุ่ม) และในจำนวนดังกล่าวได้มีการใช้บริการด้านสินเชื่อ จำนวน 3,491 ราย เป็นเงิน 560.03 ล้านบาท (6,058 สัญญา) ในจำนวนนี้เป็นหนี้

ปกติเป็นเงิน 484.77 ล้านบาท (4,966 ตั๋วสัญญา คิดเป็น 86.56% ของหนี้ทั้งหมด) หนี้ค้างชำระเป็นเงิน 75.15 ล้านบาท (1,088 ตั๋วสัญญา คิดเป็น 13.42% ของหนี้ทั้งหมด) ตั๋วสัญญารับใช้หนี้และหนี้ค้ำประกันคิดเป็นเงิน 0.11 ล้านบาท (4 ตั๋วสัญญา คิดเป็น 0.02% ของหนี้ทั้งหมด) รวมทั้งมีดอกเบี้ยค้างชำระเป็นเงิน 35.21 ล้านบาท (คิดเป็น 6.29% ของหนี้ทั้งหมด) และด้วยสาเหตุของการค้างชำระหนี้ดังกล่าว ทำให้ธนาคารเห็นความสำคัญของปัญหานี้ค้างชำระ และหาแนวทางแก้ไขมาโดยตลอด กอปรกับปัญหานี้ค้างชำระแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานของธนาคาร ซึ่งสถานะปัญหานี้ค้างชำระทำให้ธนาคารต้องกำหนดหลักเกณฑ์การรับรู้รายได้ใหม่ โดยต้องตั้งสำรองค่าเผื่อนี้ สูงสุดจะสูงจากการค้างชำระต้นเงิน ปีที่ 1 ร้อยละ 40 ของต้นเงินค้างชำระ ปีที่ 2 ร้อยละ 70 ของต้นเงินค้างชำระ การค้างชำระตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปร้อยละ 100 ของต้นเงินค้างชำระ และดอกเบี้ยเงินกู้ค้างชำระสำรองร้อยละ 100 ทันทีที่ ค้างชำระ ทั้งนี้ การค้างชำระหนี้ของ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม สามารถจำแนกหนี้ค้างชำระตามอายุหนี้ประจำปีบัญชี 2543 – 2546 ได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 อายุหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ประจำปีบัญชี 2543 – 2546

หน่วย : บาท				
อายุหนี้ (ปี)	ปีบัญชี 2543	ปีบัญชี 2544	ปีบัญชี 2545	ปีบัญชี 2546
1	33,677,771	33,836,623	35,232,726	34,590,729
2	15,112,394	18,439,395	18,122,572	15,746,039
3	8,771,697	9,584,521	10,465,933	10,965,765
4	2,885,488	5,433,700	5,152,113	6,598,405
5	1,815,247	2,054,806	2,580,462	3,252,897
6	862,241	1,318,603	1,085,435	1,685,389
7	621,907	498,240	985,801	769,417
8	238,154	506,784	255,779	793,765
9	75,512	133,278	360,483	250,000
≥ 10	172,433	240,901	356,891	494,891
รวม	64,232,844	72,046,851	74,598,195	75,147,297

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม (2543: 23; 2544: 26; 2545: 25; 2546ก: 27)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม มีหนี้ค้างชำระเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความต้องการที่จะศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม รวมถึงการปรับตัวของเกษตรกรลูกค้าและ ธ.ก.ส. ในการป้องกันปัญหานี้ค้างชำระ เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ และหรือควบคุมไม่ให้หนี้ค้างชำระเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้น อันจะกระทบถึงสถานะความมั่นคงของธนาคารต่อไปได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อสรุปและเสนอแนะเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี เฉพาะรายที่มีหนี้เงินกู้ค้างชำระ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี
3. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการวางแผนนโยบาย วางแผน และ วิธีการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1. ในการศึกษาจะศึกษาเฉพาะเกษตรกรลูกค้ารายคน ที่มีหนี้ค้างชำระติดต่อกันมาระยะเวลาตั้งแต่ 3 ปี ของ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี สำหรับปีบัญชี 2546 (1 เมษายน 2546 - 31 มีนาคม 2547) จากเกษตรกรลูกค้า จำนวน 574 ราย

2. ผู้ให้ข้อมูลคือเกษตรกรรูกค้ารายคนที่มีหนี้ค้างชำระตั้งแต่ 3 ปี สำหรับปีบัญชี 2546 ของ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี รวม 9 ตำบล ได้แก่ ตำบลพัฒนานิคม ตำบลหนองบัว ตำบลห้วยขุนราม ตำบลโคกสูง ตำบลมะนาวหวาน ตำบลช่องสาริกา ตำบลชอนน้อย ตำบลคีลัง และตำบลน้ำสุค โดยใช้ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

3. ประเด็นปัญหาที่คาดว่าจะทำให้มีหนี้ค้างชำระ จะจำกัดในเรื่อง

- 3.1 คนวัยทำงานในครอบครัว
- 3.2 ลักษณะการถือครองที่ดินเกษตร
- 3.3 ประเภทของพืชหรือสัตว์ที่เพาะปลูกเพาะเลี้ยง
- 3.4 รายได้และรายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร
- 3.5 การบริการของ ธ.ก.ส. ไม่เหมาะสมด้านดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ และการให้คำแนะนำฝึกอบรม
- 3.6 จำนวนเงินกู้และจำนวนเงินค้างชำระ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ธ.ก.ส. สาขา หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เกษตรกรรูกค้า หมายถึง เกษตรกรที่ธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา พัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

หนี้ค้างชำระ หมายถึง เปอร์เซ็นต์ของเงินกู้ค้างชำระต่อปริมาณเงินกู้ทั้งหมดที่ เกษตรกรรูกค้าได้กู้ยืมไปจาก ธ.ก.ส. เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย และหรือลงทุนในการประกอบอาชีพ เกษตร กรรม, อาชีพอย่างอื่น และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีปัจจัยที่มีผลกระทบทำให้ไม่สามารถชำระ หนี้ได้ตามที่ธนาคารกำหนด (ค้างชำระตั้งแต่ 3 ปี)

ปีบัญชี หมายถึง ปีบัญชีของ ธ.ก.ส. โดยเริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคม ของ ปีถัดไป (ทุกปี) ซึ่งมุ่งหมายให้สอดคล้องกับการผลิตข้าว ซึ่งเป็นพืชหลักของลูกค้าส่วนใหญ่

ระดับการศึกษา หมายถึง ประสบการณ์และความรู้เรื่องการจัดการฟาร์มพืชหรือสัตว์ ที่เลี้ยงหรือปลูกของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

อาชีพ หมายถึง งานที่เกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. ทำเป็นประจำประกอบด้วย อาชีพเกษตร กรรม อาชีพรับจ้าง และประกอบอาชีพอื่น ๆ

ปัญหา หมายถึง สาเหตุของการค้างชำระหนี้จากตัวลูกค้า, จากธนาคารและจากสิ่งแวดล้อม

การกู้เงินจากแหล่งอื่น หมายถึง การที่กู้เงินจากแหล่งอื่น ๆ นอกเหนือไปจากการกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. ซึ่งอาจประกอบด้วย ญาติพี่น้อง สหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน เพื่อนบ้าน นายทุน ธนาคารพาณิชย์ และอื่น ๆ

ลักษณะการถือครองที่ดิน หมายถึง การถือครองที่ดินของลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาพัฒนานิคม ทั้งในฐานะของเจ้าของที่ดิน ผู้เช่า หรือถือครองโดยไม่เสียค่าเช่า และการถือครองที่ดินหลายอย่างรวมกัน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ หมายถึง จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของเกษตรกรที่มีรายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพ

รายได้ในครัวเรือน หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรลูกค้าในรอบระยะเวลา 1 ปี โดยคิดมูลค่าเป็นเงินสด แบ่งเป็น รายได้ภาคการเกษตร และรายได้นอกภาคการเกษตร

รายได้ภาคการเกษตร หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าในรอบระยะเวลา 1 ปี โดยคิดมูลค่าเป็นเงินสด เช่น จากการทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ปีก เป็นต้น

รายได้นอกภาคการเกษตร หมายถึง รายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพที่ไม่ใช่อาชีพทางการเกษตรในรอบระยะเวลา 1 ปี โดยคิดมูลค่าเป็นเงินสด เช่น รับจ้าง ค้าขาย เงินเดือน เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรลูกค้าในรอบระยะเวลา 1 ปี โดยคิดมูลค่าเป็นเงินสด แบ่งเป็น ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร และค่าใช้อย่างนอกภาคการเกษตร

รายจ่ายในภาคการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ใช้สำหรับประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรลูกค้าในรอบระยะเวลา 1 ปี โดยคิดมูลค่าเป็นเงินสด เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ยากำแมลง ค่าแรงงาน เป็นต้น

รายจ่ายนอกภาคการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายสำหรับประกอบอาชีพทางการเกษตร ในรอบระยะเวลา 1 ปี โดยคิดมูลค่าเป็นเงินสด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสำหรับการจัดซื้อจัดหาปัจจัย 4 เพื่อการดำรงชีพให้อยู่รอดของครัวเรือน คือ ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น

ค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครัวเรือน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรลูกค้าในรอบระยะเวลา 1 ปี โดยคิดมูลค่าเป็นเงินสด เช่น ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

หลักประกันเงินกู้ หมายถึง บุคคลหรือจำนองอสังหาริมทรัพย์ หรือเงินฝาก หรือ พันธบัตรรัฐบาล หรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ใช้ค้ำประกันเงินกู้ โดยจะพิจารณาว่าหลักประกันแต่ละประเภทมีผลต่อการชำระหนี้หรือไม่

ภาวะภัยธรรมชาติ หมายถึง ภัยอันเกิดจากการแปรปรวนของธรรมชาติ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อการผลิต เช่น ภัยจากฝนแล้ง น้ำท่วม ศัตรูและโรคพืชระบาด เป็นต้น

ภาวะเศรษฐกิจ หมายถึง ภัยอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อรายได้จากการผลิตพืชผลทางการเกษตร

ภาวะทางการเมือง หมายถึง ภัยอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง หรือความอ่อนแอทางการเมือง จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อรายได้จากการผลิตพืชผลทางการเกษตร

ผลผลิตตกต่ำ หมายถึง ราคาของผลผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรถูกค้ำกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายหรือลงทุนทางการเกษตร แล้วขายไม่ได้หรือขายได้ในราคาต่ำ

ศักยภาพของผู้กู้ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ รวมถึงทักษะของเกษตรกรถูกค้ำกู้เงินในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ หมายถึง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

การบริการสินเชื่อ (ก่อน, หลังกู้เงิน) หมายถึง การให้บริการของ ธ.ก.ส. ในด้านสินเชื่อ ตั้งแต่ก่อนและหลังการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรถูกค้ำกู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ศักยภาพของพนักงานธนาคารผู้ให้กู้ หมายถึง ความรู้ ทักษะ ความสามารถ รวมถึงมนุษยสัมพันธ์ของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ความช่วยเหลือทางการเงินการตลาด หมายถึง การให้ความช่วยเหลือทางการเงินการตลาดของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแก่เกษตรกรถูกค้ำ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นกรณีศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการให้สินเชื่อเกษตรกร เพื่อก่อให้เกิดความกระจ่างในปัญหา และดำเนินการศึกษาวิจัยได้ถูกต้องโดยครอบคลุมเนื้อหาดังนี้

1. ระเบียบการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส.
2. หลักการบริหารงานสินเชื่อเกษตรกร
3. ทฤษฎีการให้สินเชื่อการเกษตรของ ธ.ก.ส. โดยทั่วไป และกรณีสาขาพัฒนานิคม และที่เกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสินเชื่อการเกษตรของ ธ.ก.ส. และสถาบันอื่น

หลักการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าและการบริหารงานสินเชื่อของ ธ.ก.ส.

1. ผู้มีสิทธิจะขอกู้เงินต้องเป็นผู้ที่ธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาและต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้
 - 1.1 เป็นเกษตรกร
 - 1.2 ต้องบรรลุนิติภาวะ
 - 1.3 มีสัญชาติไทย
 - 1.4 มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในด้านเกษตรกรรมมาแล้วพอสมควร
 - 1.5 มีถิ่นที่อยู่และประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนในท้องถิ่นที่ดำเนินงานของสาขาซึ่งตนขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
 - 1.6 โดยปกติเป็นผู้ก่อให้เกิดผลผลิตการเกษตรเพื่อขายหรือมีรายได้อื่นในปีหนึ่ง ๆ เป็นมูลค่าพอสมควร
 - 1.7 เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีชื่อเสียงดี ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ และรู้จักประหยัด
 - 1.8 ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
 - 1.9 ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
 - 1.10 ไม่เคยถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาของธนาคารมาก่อน

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ 1.1 หรือมีเหตุพิเศษอันควรยกเว้นลักษณะตาม 1.5, 1.6 หรือ 1.10 ให้ผู้จัดการเป็นผู้วินิจฉัย

ในกรณีลูกค้าประจำสาขาได้กู้เงินให้บุคคลในครอบครัวใช้ประกอบอาชีพอย่างอื่น และลูกค้าประจำสาขาดังกล่าวได้พ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาคตามข้อ 7 หากบุคคลในครอบครัวที่เป็นผู้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้สินดังกล่าว ยังจำเป็นต้องใช้บริการเงินกู้ ตามสัญญาเดิมจากธนาคาร ก็ให้รับบุคคลดังกล่าวเข้าเป็นคู่สัญญากับธนาคารได้

2. การให้เกษตรกรกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 เป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรวม อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม หรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาความรู้ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.2 เป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรวม อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม หรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาความรู้ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.3 รอการขายผลผลิต

2.4 ชำระหนี้สินภายนอก

2.5 เป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนในการดำเนินการตามโครงการที่เป็นการ ส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบเกษตรกรรมซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับผู้ประกอบการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

3. การบริหารความเสี่ยงของ ธ.ก.ส. การดำเนินธุรกิจการธนาคารเป็นธุรกิจที่ต้อง เหมือกับความเสี่งตลอดเวลา ทั้งที่เกิดจากภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ การแข่งขัน เทคโนโลยี กฎระเบียบของทางการ และจากกระบวนการทำงาน การดำเนินงานที่จะทำให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องมีการบริหารความเสี่ยงเพื่อควบคุมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ไม่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย ที่ผ่านมา ธ.ก.ส. ได้ปลูกฝังพนักงานให้เกิดความตระหนักถึงความ สำคัญของความเสี่ยงพร้อมทั้งบริหารจัดการความเสี่ยงควบคู่ไปกับการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ เพื่อ ให้การบริหารความเสี่ยงของ ธ.ก.ส. สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในระยะแรก ธ.ก.ส. ได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่ดูแลความเสี่ยงแต่ละด้านโดยให้ขึ้นตรงกับส่วนงานที่เป็น เจ้าภาพความเสี่ยง (Risk owner) และที่มีระบบการติดตามและรายงานผลการบริหารความเสี่ยงต่อ คณะกรรมการบริหารสินทรัพย์และหนี้สิน และคณะกรรมการ ธ.ก.ส. สำหรับแนวทางและประเภท ในการบริหารความเสี่ยงได้ดำเนินการ โดยใช้กรอบของธนาคารแห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

3.1 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ การที่ ธ.ก.ส. เป็นธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ ซึ่งมีภารกิจหลักในการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร และประชาชนในชนบทให้มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ธ.ก.ส. จึงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาระบบ และผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อให้ประชาชนในชนบทสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างกว้างขวาง พร้อมกับให้การสนับสนุนและดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร

การดำเนินการดังกล่าวมีความเสี่ยงส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภาวะการแข่งขันในการบริการสินเชื่อสู่ชนบทที่เข้มข้นขึ้น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีในการให้บริการลูกค้า ลูกค้าได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติและโรครณะโรค รวมทั้งผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าซึ่งมีความเสี่ยงสูง ต้องมีการวางแผนกลยุทธ์เพื่อรับมือกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

คณะกรรมการ ธ.ก.ส. และฝ่ายจัดการตระหนักและเห็นความสำคัญของสถานการณ์ดังกล่าว จึงกำหนดให้มีการติดตามและวิเคราะห์ผลกระทบอย่างใกล้ชิด ให้พนักงานมีส่วนร่วมกำหนดกลยุทธ์และแผนงานต่าง ๆ รวมถึงมีบุคลากรที่มีประสบการณ์และชำนาญในการให้บริการทางการเงินในภาคชนบทมาชวามาน มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลาย มีการพัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัยเพื่อให้การบริการลูกค้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นตลอดเวลา ประกอบกับการเติบโตของเศรษฐกิจภาคชนบทอย่างต่อเนื่องล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้ระดับความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ลดลงและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

3.2 ความเสี่ยงด้านการผลิต ธุรกิจสินเชื่อเกษตรกรเป็นธุรกิจที่สำคัญของ ธ.ก.ส. แม้ว่าบทบาทหน้าที่ปัจจุบันจะขยายการให้บริการสินเชื่อนอกภาคเกษตร และกำลังแก้ไข พ.ร.บ. ธ.ก.ส. เพื่อให้ตอบสนองความต้องการบริการสินเชื่อของประชาชนในชนบทให้กว้างขวางและหลากหลายยิ่งขึ้น แต่ ธ.ก.ส. ก็ยังเน้นความสำคัญในการขยายสินเชื่ออย่างคุณภาพ เพื่อป้องกันมิให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งเป็นนโยบายที่ ธ.ก.ส. ยึดมั่นมาโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม ธรรมชาติของสินเชื่อเกษตรกรมักประสบกับปัญหาความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ ความไม่แน่นอนของปริมาณและราคาผลผลิตอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่ปัจจัยการผลิตมีระดับราคาสูงขึ้นตลอด ส่งผลให้โอกาสในการผิคน้คชำระหนี้ของสินเชื่อประเภทนี้สูงกว่าสินเชื่อประเภทอื่น ๆ นอกจากนี้ การที่ ธ.ก.ส. ต้องให้สินเชื่อตามโครงการของรัฐ ซึ่งมีเงื่อนไขที่ผ่อนปรน ทำให้การกำหนดเงื่อนไขการให้เงินกู้ และอัตราดอกเบี้ยไม่สะท้อนความเสี่ยงที่แท้จริง

3.3 ความเสี่ยงด้านการตลาด จากนโยบายที่จะไม่ลงทุนในหลักทรัพย์เพื่อซื้อเผื่อขาย จึงไม่มีความเสี่ยงในด้านการตลาดของหลักทรัพย์ คงเหลือเฉพาะความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่ง ธ.ก.ส. พยายามจัดโครงสร้างของทรัพย์สินและหนี้สินที่ไวต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับแนวโน้มอัตราดอกเบี้ย ซึ่งยังทรงตัวอยู่ในระดับต่ำ ทำให้การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยมีผลกระทบต่อการดำเนินงานน้อยมาก

สำหรับความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน ธ.ก.ส. มีนโยบายที่จะไม่สร้างภาระหนี้สินที่เป็นเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น และพยายามใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยงหนี้เงินกู้ต่างประเทศให้มีน้อยที่สุด ซึ่งปัจจุบัน ธ.ก.ส. ยังมีความเสี่ยงจากหนี้สินที่เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศเหลืออยู่ประมาณร้อยละ 4.27 ของทุนดำเนินงานและส่วนใหญ่เป็นเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐอเมริกา จากการคาดการณ์ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกามีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นจะส่งผลให้ระดับความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนลดลง

3.4 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง ธ.ก.ส. ได้ดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องไว้ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อความมั่นคงและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ฝากเงินและผู้มีส่วนได้เสีย การเป็นธนาคารของรัฐและมีฐานะทางการเงินที่แข็งแกร่งส่งผลให้ภาพพจน์ของ ธ.ก.ส. อยู่ในระดับที่ดี นอกจากนี้ยังทำการวิเคราะห์กระแสเงินสด และผลต่างของกระแสเงินสดรับและกระแสเงินสดจ่ายอย่างสม่ำเสมอ และมีแหล่งเงินทุนสำรองกรณีฉุกเฉินอยู่หลายแหล่ง ประกอบกับสภาพคล่องส่วนเกินในระบบของประเทศยังมีปริมาณสูง ทำให้ ธ.ก.ส. มีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอยู่ในระดับต่ำ

3.5 ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน ธ.ก.ส. มีนโยบายให้ส่วนงานต่าง ๆ ได้มีการประเมินความเสี่ยงด้วยตนเอง พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขสิ่งบกพร่องอย่างต่อเนื่อง มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ธ.ก.ส. มีการจัดโครงสร้างที่ถ่วงดุลและสอบทานซึ่งกันและกัน มีระบบควบคุมภายในที่มีขั้นตอนชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร มีส่วนงานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและสอบทานการปฏิบัติงานอย่างเป็นอิสระ มีพนักงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานและมีความซื่อสัตย์ มีจิตวิญญาณในการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร ผู้ด้อยโอกาสในสังคม มีการนำระบบบริหารคุณภาพ (ISO 9001: 2000) มาใช้เพื่อพัฒนามาตรฐานการให้บริการลูกค้า และกำลังพัฒนาการประเมินและควบคุมความเสี่ยงด้านปฏิบัติงานตามแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทยมาปรับใช้กับ ธ.ก.ส. ปัจจุบันเหล่านี้ล้วนช่วยให้ระดับความเสี่ยงด้านปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่ควบคุมได้ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2546ข: 82 - 85)

4. การให้สินเชื่อโดยสถาบันการเงินอื่น ๆ ทั่วไป เช่น ธนาคารพาณิชย์ทั่วไปมีวัตถุประสงค์เพื่อการพาณิชย์และอุตสาหกรรม รวมถึงนำเข้า – ส่งออกสินค้า ไม่ส่งเสริมการให้สินเชื่อการเกษตร เนื่องจากมีความเสี่ยงสูง ไม่มีความชำนาญและไม่กล้าเสี่ยงให้สินเชื่อด้านเกษตรกรรมแก่เกษตรกรทั่วไป ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เคยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ ธนาคารพาณิชย์ทั่วไป ต้องจ่ายสินเชื่อแก่ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 5 ของยอดเงินที่รับฝากทุกประเภทของธนาคารนั้น ๆ และหากธนาคารพาณิชย์ใดไม่สามารถจ่ายเงินกู้ภาคเกษตรได้ตามสัดส่วนร้อยละ 5 ที่กำหนด จะต้องนำฝากเงินดังกล่าวไว้กับ ธ.ก.ส. เพื่อจ่ายเงินกู้แทนธนาคารพาณิชย์นั้น ๆ

หลักสำคัญในการบริหารงานสินเชื่อของสถาบันการเงินในฐานะผู้ให้กู้ โดยทั่วไปแล้วจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. Security คือ หลักประกันการชำระคืนเงินกู้
2. Liquidity คือ การดำรงไว้ซึ่งสภาพคล่องของสถาบันการเงิน
3. Profitability คือ ชีตความสามารถในการทำกำไรจากสินทรัพย์ที่ดี

ดังนั้น องค์ประกอบทั้ง 3 ประการข้างต้น จึงเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดกับการกระจาย (สัดส่วน) การลงทุนในสินทรัพย์แต่ละประเภท (Portfolio of Assets) เพื่อลดความเสี่ยงและคาดหวังผลตอบแทนที่แตกต่างกันไปตามภาวะตลาดนอกเหนือจากเงินสด อาคาร สิ่งปลูกสร้าง และภาพลักษณ์/พจน์ (Goodwill) ของสถาบันการเงินแล้วยอดหนี้คงเหลือ (Debt Outstanding) ซึ่งอาจประกอบด้วยเงินให้กู้ (Loans) การลงทุนในตราสารหนี้ (Debt Investment) หรือการเข้าไปถือหุ้นในสถาบันที่เป็นนิติบุคคล (Equity Investment) เหล่านี้มีผลกระทบต่อการจัดการด้านสภาพคล่องและขีดความสามารถในการทำกำไรให้กับสถาบันการเงิน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านหลายสาขา (พิชญ์ นิตยเสมอ, 2538: 9)

คำจำกัดความของสินเชื่อ

สินเชื่อ (Credit) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งหรือธุรกิจหนึ่งมอบความเชื่อถือความไว้วางใจให้แก่บุคคลหรือธุรกิจหนึ่ง ให้ได้รับเงิน สินค้า หรือการบริการไปใช้บริโภคหรือไปดำเนินธุรกิจต่อไปก่อน โดยมีข้อผูกพันหรือสัญญาต่อกันไว้ว่าจะชำระคืนเงิน ชำระค่าสินค้าหรือ ค่าบริการให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ในวันใดวันหนึ่งในอนาคตตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้แน่นอน

องค์ประกอบของสินเชื่อ

จากความหมายของสินเชื่อข้างต้นสามารถแบ่งแยกได้ ดังนี้

1. ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) มีข้อผูกพันที่จะให้ผู้รับเครดิต (ลูกหนี้) ได้รับเงินสินค้าหรือบริการไปใช้หรือนำไปประกอบธุรกิจก่อน โดยยังไม่ต้องชำระเงินในขณะนั้น
2. ผู้รับเครดิต (ลูกหนี้) มีข้อผูกพันที่จะต้องชำระคืนเงินชำระค่าสินค้า หรือบริการให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ในวันใดวันหนึ่งในอนาคตที่แน่นอนแล้ว
3. ข้อตกลงหรือสัญญาของบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) และผู้รับเครดิต (ลูกหนี้)

ความสำคัญของสินเชื่อ

สินเชื่อมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยบำบัดหรือสนองความต้องการของมนุษย์มนุษย์ทุกคนมีความต้องการในด้านบริโภคและอุปโภคด้วยกันทั้งนั้นสินเชื่อก่อให้เกิดการตัดสินใจในการบริโภค โดยคำนึงถึงความสามารถชำระหนี้ในอนาคต อาจกล่าวได้ว่า สินเชื่อช่วยทำหน้าที่ของสังคม
2. ช่วยก่อให้เกิดเงินออมและแหล่งเงินทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจสินเชื่อเป็นอาชีพที่สร้างความมั่งมีและมั่นคงได้ จึงมีผู้เก็บเงินออมเพื่อนำไปให้ผู้คนที่เดือดร้อนเงินนำไปประกอบธุรกิจ โดยได้รับผลตอบแทนจากการเสี่ยงภัยในรูปของดอกเบี้ย ปัจจุบันมีธุรกิจที่ประกอบธุรกิจการเงินมากมาย เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ หรือทรัสต์ต่าง ๆ เป็นต้น
3. ช่วยส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้นสินเชื่อทำให้ประชาชนซึ่งปกติมีความต้องการในด้านบริโภคและอุปโภคมีอำนาจซื้อ จึงก่อให้เกิดความพยายามในการแข่งขันการผลิตและการบริการต่าง ๆ มากขึ้น เป็นการสร้างงานและเป็นเครื่องช่วยให้การว่างงานน้อยลง
4. ช่วยธุรกิจให้มีเงินในการดำเนินงานมากขึ้นสามารถขยายการผลิตและการบริการสนองความต้องการของประชาชนได้เพียงพอ ช่วยให้ธุรกิจได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนสูงขึ้น

ประเภทสินเชื่อ

สินเชื่อสามารถแบ่งได้หลายประเภทในแต่ละแนวความคิดของผู้ให้เครดิต ผู้รับประโยชน์ นักเศรษฐศาสตร์ ผู้บริหารการเงิน และทำกิจการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งสรุปที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

1. แบ่งประเภทตามนักเศรษฐศาสตร์หรือผู้บริหารการคลังของประเทศ

1.1 สินเชื่อภาครัฐบาล (Public Credit) หมายถึง รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐกู้ยืมเงินหรือซื้อสินค้าหรือบริการเป็นสินเชื่อ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานสาธารณะประโยชน์ตามโครงการต่าง ๆ

1.2 สินเชื่อภาคเอกชน (Private Credit) หมายถึง การกู้ยืมเงินหรือซื้อสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ โดยบุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือธุรกิจเอกชนต่าง ๆ เพื่อใช้จ่ายส่วนตัวหรือดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรเป็นผลตอบแทน

2. แบ่งประเภทตามประเภทของผู้ให้เครดิต

2.1 สินเชื่อจากสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ

2.2 สินเชื่อจากสถาบันที่มีชื่อสถาบันการเงิน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ หรือเงินบำเหน็จบำนาญของลูกจ้างหรือข้าราชการ เป็นต้น

2.3 สินเชื่อจากรัฐบาล เช่น สำนักงานเงินกู้เพื่อส่งเสริมการค้าของคนไทย กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม กระทรวงอุตสาหกรรม

2.4 สินเชื่อจากเอกชน เช่น นายทุนเงินกู้ และร้านค้าเอกชนต่าง ๆ

3. แบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์การใช้เครดิต

3.1 สินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumer Credit) เช่น สินเชื่อส่วนบุคคล (Personal Loan) และการขายสินค้า (Sales Credit)

3.2 สินเชื่อเพื่อการลงทุน (Investment Credit) เช่น สินเชื่อเพื่อการลงทุนก่อสร้างโรงงานขนาดใหญ่ต่าง ๆ (ผู้ผลิต)

3.3 สินเชื่อเพื่อธุรกิจการค้า (Business Credit) ได้แก่ สินเชื่อเพื่อการซื้อขายสินค้าแก่กันและกัน เพื่อนำไปขายต่อให้แก่ผู้บริโภค ผู้ใช้ ได้แก่ ผู้ผลิต ผู้ขายส่ง ผู้ขายปลีก เป็นต้น

3.4 สินเชื่อเพื่อการเกษตร (Agricultural Credit) ได้แก่ สินเชื่อที่ให้เกษตรกรเพื่อนำไปลงทุนหรือใช้จ่ายเพื่อการเกษตร

3.5 สินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เช่น สินเชื่อเพื่อธุรกิจที่ดินหรือสินเชื่อเพื่อการเคหะ

4. แบ่งประเภทตามระยะเวลาชำระคืน

4.1 สินเชื่อระยะสั้น ชำระคืนภายใน 1 ปี

4.2 สินเชื่อระยะปานกลาง ชำระคืนตั้งแต่เกิน 1 ปี แต่ไม่เกิน 3-5 ปี

4.3 สินเชื่อระยะยาว ชำระคืนตั้งแต่ 3-5 ปี ขึ้นไป

4.4 สินเชื่อประเภทเผื่อเรียก (Callor Demand Credit) จำระคืนทันทีเมื่อผู้ให้เครดิตเรียกร้องให้ชำระโดยในทางปฏิบัติ ผู้ให้เครดิตจะแจ้งให้ทราบล่วงหน้าหนึ่งวัน หรือตามสมควรเพื่อลูกค้าได้เตรียมการทัน

5. แบ่งประเภทตามองค์กรของผู้ให้กู้

5.1 สินเชื่อนอกระบบ เช่น นายทุนเงินกู้

5.2 สินเชื่อในระบบ เช่น สถาบันการเงินต่าง ๆ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่าง ๆ สหกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

หลักการพิจารณาให้สินเชื่อ

Paul H. Hunn (Hunn, 1971 อ้างใน สุนัย เลหาวิวัฒน์, 2536: 23-27) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยทั่วไปให้ยึดหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. หลักเกณฑ์ 5 C's Credit ได้แก่

1.1 Character (คุณสมบัติของผู้กู้) หมายถึง อุปนิสัยใจคอและพฤติกรรมของลูกค้า โดยแบ่งออกได้ 2 อย่างคือ

1.1.1 คุณสมบัติและประวัติส่วนตัว เช่น อุปนิสัยทั่วไป อายุครอบครัว การสังคม ความซื่อสัตย์ ชื่อเสียงส่วนตัว หลักฐาน ภาวะศีลธรรม ฐานะการเงิน ฯลฯ

1.1.2 คุณสมบัติเฉพาะด้าน ความสามารถ ความชำนาญ ประสบการณ์ ความคิด ความอ่าน ความรับผิดชอบ

1.2 Capacity (ความสามารถในการชำระหนี้) แบ่งได้ออกเป็นส่วนบุคคล และส่วนองค์การธุรกิจ ถ้าเป็นส่วนบุคคลประเมินได้จากคุณสมบัติของผู้กู้ (Character) ส่วนองค์การธุรกิจดูได้จาก

1.2.1 ฐานะการเงิน ทุนดำเนินงาน

1.2.2 ภาวะการแข่งขัน

1.2.3 แผนงานและการบริหารทั่วไป และกำลังคนที่สามารถ

1.2.4 โครงการและวัตถุประสงค์การใช้เงินกู้

1.2.5 แผนการชำระคืนเงินกู้

1.2.6 ภาวะทางนิติกรรม

1.3 Capital (เงินทุน) หมายถึง ทรัพย์สินของผู้รับสินเชื่อที่ใช้ในธุรกิจนั้นพิจารณาได้จาก

1.3.1 อัตราส่วนระหว่างหนี้สิน/เงินทุน

1.3.2 อัตราส่วนระหว่างกำไร/เงินทุน

1.4 Collateral (การค้ำประกันเงินกู้) หมายถึง หลักประกันเงินกู้ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจในการให้เงินกู้ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

1.4.1 หลักทรัพย์ค้ำประกัน ได้แก่ ที่ดิน อาคาร โรงเรือน หุ่น ธนบัตร สิทธิ เช่น เอกสารสิทธิต่าง ๆ

1.4.2 บุคคลค้ำประกัน

1.5 Condition (สภาพภาวะเศรษฐกิจ) หมายถึง สภาพภายนอกซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมตัวของผู้ให้และผู้ขอสินเชื่อ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สถานการณ์ทางการเมือง การแก้ไขข้อบังคับและกฎหมาย

อนึ่ง นักวิชาการบางท่านกำหนดไว้เป็น 6 C's Credit ซึ่ง C ที่ 6 หรือ Country หมายถึง ประเทศของผู้ผลิต เกิดจากมีการค้าระหว่างประเทศ

2. หลักเกณฑ์ 5 P's Credit ได้แก่

2.1 People (ผู้ขอกู้) หมายถึง คุณสมบัติของผู้ขอกู้เช่นเดียวกับ Character

2.2 Purpose (วัตถุประสงค์ของการกู้) หมายถึง แผนการใช้จ่ายเงินกู้ ได้แก่

2.2.1 นำไปใช้ในเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital)

2.2.2 นำไปขยายงานหรือลงทุนในทรัพย์สิน

2.2.3 นำไปชำระหนี้สินบุคคลอื่น

2.3 Payment (การชำระเงิน) หมายถึง ความสามารถในการชำระหนี้ โดยพิจารณาจาก

2.3.1 แผนงานทางการเงิน

2.3.2 แหล่งเงินทุน

2.3.3 ระยะเวลาดำเนินงานของโครงการ

2.3.4 ค่าใช้จ่าย

2.3.5 แผนการชำระหนี้

2.3.6 ภาวะการแข่งขัน

2.4 Protection (หลักประกันในการชำระหนี้) พิจารณาเช่นเดียวกัน Collateral

2.5 Prospective (ความเจริญก้าวหน้าของกิจการ) พิจารณาได้ดังนี้

2.5.1 สภาพทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับ Condition

2.5.2 ผลตอบแทน (Rewards)

2.5.3 อัตราเสี่ยง

3. หลักเกณฑ์ 3 R's Credit ได้แก่

3.1 Return (ความสามารถส่งผลตอบแทน) พิจารณาได้ดังนี้

3.1.1 ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ

3.1.2 อายุ สุขภาพ และแรงงานในครอบครัว

3.1.3 ชนิดของธุรกิจ หรือการเกษตร

3.1.4 ขนาดของธุรกิจ หรือฟาร์ม

3.1.5 ที่ตั้งที่ประกอบธุรกิจ หรือการเกษตร

3.1.6 คู่ทางการตลาด

3.1.7 งบประมาณรายได้ รายจ่าย หรืองบประมาณฟาร์ม

3.2 Repayment (ความสามารถส่งคืนเงินกู้คืน) พิจารณาได้จาก

3.2.1 แหล่งที่มาของรายได้

3.2.2 ระยะเวลาการชำระหนี้ และแผนการชำระหนี้

3.3 Risk (ความสามารถต่อการเสี่ยงภัย) พิจารณาได้จาก

3.3.1 ราคาผลผลิตที่อาจตกต่ำ

3.3.2 ความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

3.3.3 ภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการผลิต

3.3.4 การเจ็บป่วยล้มตาย

3.3.5 เหตุวิบัติอื่น ๆ

ข้อมูลที่ต้องใช้ในการวิเคราะห์สินเชื่อ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ขอกู้ ประกอบด้วย

1.1 ประวัติส่วนตัวและประวัติการค้าเนินการ

1.2 ความรู้ทางวิชาการและความชำนาญ

1.3 อุปนิสัย ความประพฤติ และความชำนาญ

1.4 การจัดระบบในการบริหารงาน การวางแผนงาน และการควบคุมภายใน

2. ข้อมูลด้านการผลิต

2.1 ปริมาณผลผลิตที่จะได้ตามโครงการ คุณภาพของผลผลิต

2.2 วิธีการผลิต เทคนิค และวิธีการตามหลักวิชาการสมัยใหม่ เครื่องมือเครื่องจักร

รวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ

- 2.3 วัตถุดิบ แรงงาน และปัจจัยที่สนับสนุน
- 2.4 ปริมาณผลผลิตทั้งหมดในท้องถิ่นและภายในประเทศ
- 2.5 ปัญหาต่าง ๆ
3. ข้อมูลด้านการตลาด
 - 3.1 ความต้องการของตลาดท้องถิ่น ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ
 - 3.2 ตลาดของผู้ซื้อ หรือ โครงการขายผลผลิตเป็นประจำ
 - 3.3 การแข่งขันกับแหล่งผลิต และตลาดอื่น
 - 3.4 ราคาขายผลผลิต
 - 3.5 ปัญหาด้านการตลาด
4. ข้อมูลด้านการเงิน
 - 4.1 ทุนที่ใช้ในการดำเนินงานแยกเป็นเงินกู้ และทุนของตนเอง
 - 4.2 หนี้สิน แหล่งที่เป็นหนี้ อัตราดอกเบี้ย เงื่อนไขการชำระคืน หลักประกันหนี้
 - 4.3 รายได้/รายจ่าย ในการดำเนินงาน โครงการระยะยาวที่จะมีรายได้/รายจ่าย
 - 4.4 กำไร/ขาดทุนในการดำเนินงาน
5. ข้อมูลด้านหลักประกัน
 - 5.1 หลักทรัพย์ที่จำนองได้ ที่ดิน โรงเรือน เครื่องจักร
 - 5.2 หลักทรัพย์อื่น เช่น ธนบัตร หุ้เงินฝาก
 - 5.3 บุคคลค้ำประกัน

สินเชื่อ (credit) มาจากภาษาละติน “เครโด” (Credo) ส่วนภาษาสันสกฤตใช้คำว่า “เครด” ซึ่งแปลว่า “ความเชื่อ” หรือ “ข้าพเจ้าเชื่อ” ดังนั้น คำว่า “สินเชื่อ” (credit) จึงหมายความว่า “ความเชื่อของบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีต่อบุคคลหนึ่ง สำหรับระยะเวลาหนึ่ง” ในทางเศรษฐศาสตร์ “สินเชื่อ” (credit) หมายถึง ความเชื่อถือซึ่งทำให้บุคคลฝ่ายหนึ่งยอมมอบของ (goods) หรือบริการ (service) หรือเงินจำนวนหนึ่งสำหรับระยะเวลาหนึ่ง (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2527: 31)

ลักษณะของสินเชื่อก็คือ ของหรือบริการหรือเงินจำนวนหนึ่งในปัจจุบันแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่มีค่าเท่ากัน ในอนาคตอีกนัยหนึ่ง คือมีการให้เวลาในการชำระหนี้ เป็นต้นว่า การซื้อขายเชื่อ ซึ่งมีข้อตกลงให้ผู้ซื้อชำระราคาในวันข้างหน้า หรือการกู้ยืมเงินซึ่งมีข้อตกลงให้ผู้กู้หนี้ชำระคืนเงินกู้เมื่อถึงกำหนดในภายหน้า เหล่านี้เรียกว่ามีการให้สินเชื่อหรือเครดิตแก่กัน การที่ผู้ขายหรือผู้ให้กู้ยอมตกลงค้ำนี้ก็เพราะเชื่อถือในคุณสมบัติส่วนตัวของผู้ซื้อ หรือผู้กู้ว่าเป็นผู้ซื้อตรงในการชำระหนี้และเชื่อถือว่าผู้ซื้อหรือผู้กู้มีทรัพย์สินหรือรายได้พอที่จะชำระหนี้ในเมื่อถึงกำหนด

ตลอดจนเชื่อถือในอำนาจของศาลที่จะบังคับให้เป็นไปตามสิทธิเรียกร้องของตนด้วยสินเชื่อ จึงมี
 มูลฐานอยู่ที่ค่าของทรัพย์สินที่มีอยู่จริงหรือที่จะมีมาในอนาคต ซึ่งเป็นหลักประกันโดยปริยายในการ
 ชำระค่าแลกเปลี่ยนของสินเชื่อนั้น

ประเภทสินเชื่อ

สินเชื่อ (Credit) สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สินเชื่อเพื่อโภคกรรมหรือสินเชื่อเพื่อการบริโภค (consumption credit) โดยทั่วไป
 สินเชื่อประเภทนี้ ใช้ในทางสิ้นเปลืองหมดไป (consumptive) มิได้ใช้ในการผลิตโดยตรง เช่น เพื่อ
 ซื้อเครื่องเรือน สิ่งฟุ่มเฟือย หรือใช้พิธีกรรมต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้ ส่วนใหญ่
 ใช้ประโยชน์ในการบริโภคหรือสนองความต้องการของผู้ใช้สินเชื่อนั่นเอง

2. สินเชื่อเพื่อธุรกิจ (business credit) โดยปกติสินเชื่อประเภทนี้ใช้ในทาง
 ก่อประโยชน์งอกเงย (productive) คือใช้เพื่อเพิ่มการผลิตและรายได้ ซึ่งสามารถชำระคืนจากรายได้
 ในการประกอบธุรกิจที่ใช้สินเชื่อนั้น (self-liquidating)

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งชำระหนี้เงินกู้ไม่ได้ตามกำหนด

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้เงินกู้ค้าง
 ชำระ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2543: 12-13) ดังนี้

1. ปัจจัยจากตัวลูกค้ายู้ ได้แก่

- 1.1 ลูกค้ายา
- 1.2 ลูกค้ายกเลิกหรือหยุดพักชำระหนี้ หรือป่วยเรื้อรังจนเป็นอุปสรรคต่อการประกอบ
- อาชีพการเกษตร
- 1.3 ลูกค้าเลิกประกอบอาชีพการเกษตร
- 1.4 ลูกค้าไปเสียจากภูมิลำเนาหรือย้ายถิ่นที่อยู่
- 1.5 ลูกค้าบวชแล้วไม่สึก
- 1.6 ลูกค้าต้องโทษจำคุก
- 1.7 ลูกคามีหนี้สินภายนอกมาก

1.8 ถูกค้าถูกศาลตั้งยึดทรัพย์ขายทอดตลาดหรือมีคำสั่งพิทักษ์เด็ขาดหรือศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย

1.9 ถูกค้าโอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น เช่น ที่ดิน บ้านเรือนอยู่อาศัย เครื่องจักรกล และเครื่องมือการเกษตร เป็นต้น

1.10 ถูกค้าให้ผู้อื่นฮิมเงิน

1.11 ถูกค้าไม่ได้ใช้เงินกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์

1.12 ถูกค้ามีพฤติกรรมไม่ดี ชอบเล่นการพนัน ดินยาเสพติด เป็นต้น

1.13 ถูกค้ามีเจตนาบิดพลิ้วไม่ยอมชำระหนี้ โดยไม่มีเหตุผลสมควร เช่น เห็นถูกค้าอื่นไม่ชำระหนี้ก็ไม่ชำระหนี้บ้าง เป็นต้น

1.14 ถูกค้ามีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินเกิดขึ้นในครัวเรือน เช่น ต้องใช้เงินในการรักษาพยาบาล

1.15 ถูกค้าไม่พอใจพนักงาน

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่

2.1 หลังรับเงินกู้แล้วไม่สามารถดำเนินการผลิตได้ เนื่องจาก

2.1.1 ถูกทางราชการเวนคืนที่ดิน

2.1.2 เจ้าของที่ดินไม่ให้เช่าที่ดิน

2.2 ผลผลิตได้รับความเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ คือ

2.2.1 ฝนแล้ง

2.2.2 น้ำท่วม

2.2.3 ลมพายุหรือवादภัย

2.2.4 ศัตรูพืชหรือสัตว์รบกวน

2.2.5 เกิดโรคระบาด

2.2.6 ถูกไฟไหม้

2.2.7 ถูกโจรปล้นหรือถูกลักขโมย

2.2.8 ถูกกลั่นแกล้งทำลายผลผลิต

2.3 ขายผลผลิตไม่ได้ หรือขายได้น้อย เนื่องจาก

2.3.1 ไม่สามารถขนไปขายได้

2.3.2 ไม่มีผู้รับซื้อ

2.3.3 ราคาตกต่ำ

2.4 ทรัพย์สินได้รับความเสียหายเนื่องจาก

2.4.1 ถูกไฟไหม้

2.4.2 ถูกโจรปล้น หรือถูกลักขโมย

2.5 ภัยสงคราม

3. ปัจจัยจากพนักงานธนาคาร ได้แก่

3.1 พนักงานธนาคารทุจริต โดยไม่อยู่ในความรับผิดชอบของธนาคาร

3.2 พนักงานธนาคารเบียดเบียนลูกค้า หรือกู้ยืมเงินของลูกค้า

3.3 พนักงานธนาคารประพฤติดนไม่เหมาะสม เช่น ใช้อาวุธไม่สุภาพ

3.4 ลูกค้าไม่ได้รับความสะดวกในการชำระหนี้เงินกู้

ชนินท์ พิทยาวิรัช (2533: 22) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับหนี้ที่มีปัญหาไม่สามารถจะชำระหนี้ได้ตามกำหนดควมมีปัจจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้หากปัจจัยดังกล่าวเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อลูกหนี้ เช่น

1.1 ภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญของการประกอบธุรกิจ กล่าวคือ ภาวะเศรษฐกิจดีหรือรุ่งเรืองก็จะส่งผลให้การประกอบธุรกิจมีการขยายตัวเจริญรุ่งเรืองไปด้วย หรือถ้าเศรษฐกิจซบเซาหรือตกต่ำก็จะทำให้เกิดการชะลอตัวทางด้านการลงทุนและมีปัญหาในการประกอบธุรกิจ ซึ่งบางธุรกิจอาจจะประสบกับปัญหาที่รุนแรงจนถึงขั้นล้มละลายไปได้

1.2 การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของรัฐบาลที่เป็นไปตามกฎหมายที่รัฐเห็นว่ามีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนนโยบาย เพื่อให้ความเหมาะสม เช่น การควบคุมราคาสินค้าต่าง ๆ และภาษีอากร

1.3 การเกิดอุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม

2. ปัจจัยภายใน ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ย การประเมินราคา หลักประกันที่ไม่เหมาะสม คุณสมบัติของพนักงานสินเชื่อ ระบบการติดตามและควบคุมหนี้ของธนาคาร การปล่อยสินเชื่อโดยไม่มีการกลั่นกรองที่ดี ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างลูกค้าและผู้จัดการ เงื่อนไขการชำระหนี้ ตลอดจนความรับผิดชอบของพนักงานสินเชื่อที่มีต่อลูกค้า

3. เกิดจากตัวลูกหนี้เอง ได้แก่ การที่ลูกค้าใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเงิน การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การทำการค้าเกินตัว การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารงาน การทุจริตของผู้บริหาร การเจ็บป่วย การได้รับอุบัติเหตุ หรือการรวมหนี้ไว้แล้วชำระหนี้ทีละย โดยยอมเสียดอกเบี้ยปรับ

สุรนต์ ศรีสุวรรณผลโท (2527: 223-227) ได้กล่าวไว้ในหนังสือสินเชื่อและการเก็บหนี้ พอสรุปได้ว่า สาเหตุที่ลูกค้าส่งชำระหนี้ไม่ได้ตามกำหนดเกิดจากสาเหตุ 2 ประการคือ

1. ลูกค้าไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ตามกำหนด ซึ่งลักษณะของลูกค้ามีดังนี้

1.1 เป็นลูกค้าที่ดีไม่เคยทำผิดสัญญาในการชำระหนี้มาก่อน แต่เพราะมีเหตุการณ์บางอย่างทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เช่น การเจ็บไข้ได้ป่วย อุบัติเหตุ การตกงาน ไฟไหม้ น้ำท่วม เป็นต้น

1.2 ลูกค้าผิดสัญญาในการชำระหนี้ เพราะไม่รู้จักประมาณตน ไม่รู้จักการวางแผนงบประมาณการใช้จ่ายให้ดี ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมากกว่ารายได้ที่หามาได้

1.3 ลูกค้าไม่มีความสามารถจัดการธุรกิจทำให้ผลการดำเนินงานขาดทุน

1.4 มีหนี้สินล้นพ้นตัว ใกล้เคียงล้มละลายหรือล้มละลายไปแล้ว

2. ลูกค้าสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดในสัญญา แต่ไม่ชำระเพราะ

2.1 ลูกค้าเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงื่อนไขการให้เครดิตหรือการชำระหนี้

2.2 ลูกค้าอาจหลงลืมไปโดยไม่มีเจตนา ลูกค้าไม่ทราบว่าหนี้สินครบ กำหนดชำระ

2.3 ลูกค้าไม่ชำระหนี้ เพราะเห็นว่าหนี้สินที่ตนก่อขึ้นมีจำนวนเพียงเล็กน้อย จึงคิดจะรอรวมหนี้สินไว้ให้มากพอเสียก่อนจึงจะชำระในคราวเดียว

2.4 ลูกค้าไม่สนใจที่จะชำระหนี้ตามกำหนด เพราะเล็งเห็นผลประโยชน์จากการนำเงินที่จะต้องชำระไปใช้จ่ายก่อน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2523) ได้ศึกษาและสำรวจภาวะหนี้สินและความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรปี 2522 - 2523 พบว่า เกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เกษตรกรมีรายได้น้อยและค่อนข้างยากจน ความยากจนดังกล่าวหาได้มีสาเหตุมาจากไร่ที่ทำกิน แต่ปัญหาที่สำคัญคือ เกษตรกรส่วนใหญ่พึ่งการเกษตร (ทำนา) แต่เพียงอย่างเดียว รายได้นั้นมีน้อยและส่วนใหญ่ถือครองที่ดินขนาดเล็ก ขณะที่สมาชิกในครัวเรือนอยู่ในเกณฑ์สูง ผลผลิตเกือบทั้งหมดจึงใช้ประโยชน์เพื่อการบริโภคเป็นหลัก และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการเงินเพื่อการเกษตร ที่จะมียุทธศาสตร์ต่อการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพการผลิต อีกทั้งไม่กระตือรือร้นที่จะขยายการผลิตหรือปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ไม่ร่ำรวยนัก และอยู่ในระดับพอมีกินมีใช้ นอกจากนั้นเกษตรกรยังมีความเชื่อว่ามีน้อยควรใช้น้อย ไม่นิยมการเป็นหนี้สินโดยถือว่าการมีหนี้สินเป็นสิ่งไม่ดีงาม

สุนทร พลโสม (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีต่อการชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ร.ก.ส. ในเขตอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ขนาดการถือครองที่ดิน ขนาดของการลงทุน รายได้ในฟาร์ม รายได้นอกฟาร์ม การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ หลักประกันเงินกู้ และการติดตามทวงถามหนี้เงินกู้ของพนักงาน ร.ก.ส. เป็นต้น มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้

ขวัญใจ รังษิสุริยะชัย (2530) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การให้สินเชื่อของเกษตรกรในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะบางประการแก่สถาบันการเงินไว้ดังนี้ ในการปล่อยสินเชื่อการเกษตรให้เกษตรกรแต่ละราย สิ่งที่ต้องตัดสินใจคือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานฟาร์ม เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานฟาร์มเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการให้สินเชื่อการเกษตรของเกษตรกร ฉะนั้น ในการพิจารณาเงินกู้ที่เหมาะสมควรที่จะพิจารณาให้เหมาะสมกับการผลิตของเกษตรกรแต่ละราย เพื่อสถาบันการเงินจะสามารถเรียกเก็บหนี้ได้ครบตามจำนวน

ธีระศักดิ์ มุสิกะ (2538) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง โดยได้ข้อมูลจากเกษตรกร 2 หมู่บ้าน จำนวน 60 ครัวเรือนของเกษตรกรชาวสวนกาแฟในรอบปีบัญชี 2536 – 2537 พบว่าเกษตรกรมีปริมาณขายกาแฟเฉลี่ย 2,834 ก.ก. มูลค่าที่ดินเฉลี่ย 428,917 บาท มูลค่าเครื่องมือทุนในสวนเฉลี่ย 18,993 บาท มูลค่าทรัพย์สินอื่นเฉลี่ย 33,927 บาท รายได้สุทธิเป็นตัวเงินจากกาแฟ 48,987 บาท รายได้อื่น ๆ ในรอบปี 14,448 บาท ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 45,628 บาท และหนี้สินอื่น ๆ เฉลี่ย 12,487 บาท และผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจในการเลือกชำระคืนเงินกู้ครบกำหนด พบว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระคืน ได้แก่ มูลค่าเครื่องมือ รายได้สุทธิเป็นตัวเงินจากกาแฟและรายได้อื่น ๆ ในรอบปี ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการชำระคืน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและพื้นที่ถูกพายุภัย

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย หรือ ทีดีอาร์ไอ (Thailand Development Research Institute Foundation) ได้ประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจ พบว่า ร.ก.ส. ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน เนื่องจากการดำเนินงานของ ร.ก.ส. เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อในชนบทซึ่งเกี่ยวข้องกับเกษตรกร ผลกระทบที่เกษตรกรได้รับเรียงตามลำดับความรุนแรงคือ รายได้ลดลง การมีงานทำลดลง เครียดและเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น และมีสมาชิกกลับภูมิลำเนาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งพิจารณาในองค์รวมจะเห็นว่าทุกประเด็นปัญหาเป็นเหตุและเป็นปัจจัยซึ่งกันและกันทั้งสิ้น สมมุติฐานอีกประการหนึ่งที่อาจเป็นไปได้ คือ การให้สินเชื่ออย่างไม่เข้มงวดของ ร.ก.ส.

ในช่วงก่อนวิกฤติเศรษฐกิจ โดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา จากปัญหาที่เกษตรกรประสบอยู่อาจนำมาซึ่งความสามารถในการชำระหนี้ลดลง ซึ่ง ธ.ก.ส. ก็ประสบอยู่แล้วในปัจจุบัน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2542: 126-129)

บุวดี พุทธระกูล (2539: 42) ทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้สินเชื่อของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า เกษตรกรใช้เงินกู้ผิดประเภทหรือไม่ได้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการผลิต ปัญหาที่ตามมาก็คือ ผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ทำให้เกิดมีหนี้ค้างชำระ (NPL) ต่อ ธ.ก.ส. ทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการติดตามชำระหนี้

กระทรวงการคลัง (2541: 9) ทำการศึกษาปัญหาการเงินของภาคธุรกิจเอกชน พบว่า จากปัญหานี้เสียที่เพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่เลวร้ายลง และทางการเงินมีแรงกดดันให้ระบบธนาคารมีความเข้มงวดการให้สินเชื่อ การกันเงินสำรองที่เข้มงวดระบบการพิจารณาสินเชื่อที่มุ่งเน้นความสามารถในการชำระหนี้มากกว่าหลักประกัน การให้สินเชื่อระบบ Credit Scoring และ Rich Rating การดึงอำนาจอนุมัติเข้าสู่ส่วนกลาง การไม่เคยชินกับระบบเหล่านี้ของลูกค้าธนาคารและไม่สื่อสารปรับความเข้าใจให้ดี ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ชั้นตระหนกไม่ปล่อยเงินกู้ จำเป็นที่ลูกหนี้ธนาคารต้องหาทางและขยายวงกว้าง ทั้งผู้ที่ไม่รู้ทางชำระและผู้ที่สามารถชำระคืนธนาคารได้ จึงถือโอกาสไม่ส่งคืนธนาคาร เนื่องจากเกรงว่าชำระแล้วธนาคารพาณิชย์จะไม่ปล่อยเงินกู้ให้

กองวิชาการ สำนักวิชาการและแผน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2541: 4-9) ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมให้สินเชื่อเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า คราวเรือนเกษตรกรรายใดที่มีการนำเงินกู้ไปใช้กิจกรรมการเกษตรมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70 ของจำนวนเงินกู้จะมีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้จะส่งผลให้มีปริมาณหนี้เงินกู้ค้างชำระลดลง ดังนั้นคราวเรือนเกษตรกรที่มีสัดส่วนของรายได้จากกิจกรรมต่อรายได้ทั้งหมดสูง มีความน่าจะเป็นคราวเรือนเกษตรกรที่ใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์มากขึ้น ซึ่งจะช่วยป้องกันหนี้ค้างชำระทั้งในส่วนองเกษตรกรและ ธ.ก.ส.

กองวิชาการ สำนักวิชาการและแผน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2541: 60) ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมให้สินเชื่อเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า การบริหารสินเชื่อในเกษตรกรที่กู้เงินจาก ธ.ก.ส. มีอัตราส่วนหนี้เงินกู้ทั้งหมดต่อสินทรัพย์รวมค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรที่มีวงเงินกู้จำนองที่สูง ควรต้องระมัดระวังในการบริหารสินเชื่อในด้านการติดตาม

และการดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยลดความเสี่ยงหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ธนาคารด้วย

กัลยา โควิชิษฐ์ชัย (2535: 4-7) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี ซึ่งในการศึกษาได้แบ่งกลุ่มเกษตรกรออกเป็น 4 กลุ่มตามสัดส่วนการชำระคืนร้อยละ 0-25, 26-50, 51-75 และมากกว่า 75 ผลการดำเนินงานของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการในรอบปีทางบัญชี 2533 พบว่าเกษตรกรมีรายได้สุทธิรวมครัวเรือนละ 77,863 บาท ซึ่งเป็นรายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนม 41,688 บาท รายได้สุทธิจากการเกษตรอื่น ๆ 16,156 บาท และรายได้สุทธินอกการเกษตร 20,023 บาท แต่ชำระคืนได้เพียง 10,805 บาท หรือร้อยละ 44.30 ทั้งนี้ เป็นเพราะเกษตรกรใช้รายได้บางส่วนไปในการบริโภคและชำระหนี้สินอื่น ๆ ด้านผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนการชำระคืน พบว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระคืน ได้แก่ รายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนมและรายได้สุทธิมาจากการเกษตรอื่น ๆ ส่วนปัจจัยที่มีผลเป็นอุปสรรคต่อการชำระคืน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคและชำระหนี้สินอื่น ๆ ด้านผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสัดส่วนการชำระคืน พบว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนการชำระคืน ได้แก่ รายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนมและรายได้สุทธิมาจากการเกษตรอื่น ๆ ส่วนปัจจัยที่มีผลเป็นอุปสรรคต่อการชำระคืน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

อรรณพ กมล (2536: 10-11) ได้ทำการวิเคราะห์เรื่อง ปัจจัยที่มีต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรคอยสะเก็ด จำกัด อำเภอคอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533 พบว่า สมาชิกมีหนี้ถึงกำหนดชำระเฉลี่ยครัวเรือนละ 25,194.08 บาท สมาชิกสามารถชำระหนี้สินตามกำหนดได้ทั้งหมดเฉลี่ยครัวเรือนละ 19,159.14 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.05 สมาชิกสามารถชำระหนี้สินตามกำหนดได้บางส่วนเฉลี่ยครัวเรือนละ 3,455.07 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.71 สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนดเฉลี่ยครัวเรือนละ 2,579.87 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.24

ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์ ปรากฏว่าหนี้สินทั้งหมดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งหมดของครัวเรือนและรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนตามลำดับ

กัมปนาท เพ็ญสุภา (2536: 5-7) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการชำระคืน สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรถูกค้า ธ.ก.ส. ในเขตอำเภอบัณฑล จังหวัดพิจิตร ซึ่งจากการ ศึกษาพบว่า ในรอบปีทางบัญชี 2534 เกษตรกรชำระคืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรได้บางส่วน จำนวน 44 ครัวเรือน และชำระคืนไม่ได้เลย 19 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 69.84 และ 30.16 ตามลำดับ สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกู้ค้างชำระกับ ปัจจัยต่าง ๆ พบว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานฟาร์มและปริมาณเงินกู้ค้างชำระมีความสัมพันธ์กับ ปริมาณเงินกู้ค้างชำระ ณ ความเชื่อมั่นระดับสูง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินกู้ ค้างชำระ พบว่า รายได้จากการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการบริโภค และปริมาณเงินกู้มีอิทธิพลต่อปริมาณ เงินกู้ค้างชำระ

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2534: 18-23) ได้ทำการศึกษาปัญหาหนี้สินของ เกษตรกรและสินเชื่อการเกษตรและแนวทางแก้ไข พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรส่วนหนึ่ง ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้เมื่อถึงกำหนดได้มีอยู่หลายประการคือ

1. รายได้ต่ำกว่ารายจ่าย จากการสำรวจของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ในปี 2531/32 เกษตรกรมีรายได้ทางการเกษตร 15,252 บาท/ครัวเรือน ในขณะที่รายจ่ายเงินสดใน ครัวเรือนประมาณ 21,649 บาท ดังนั้น หากเกษตรกรครัวเรือนใดไม่มีรายได้นอกจากการเกษตรก็จำเป็นต้องกู้เงินมาใช้จ่ายและลงทุน หากปีใดรายได้ของเกษตรกรไม่ดี เนื่องจากผลผลิตไม่ดีและจำหน่าย ได้ราคาต่ำหรือประสบปัญหาแมลงศัตรูพืช เกษตรกรก็ไม่สามารถชำระหนี้ได้ หนี้ก็จะค้างชำระและ สะสมในปีต่อไป

2. การกู้เงินจากสถาบันการเงิน ปัจจุบันระบบการเกษตรของไทยได้เปลี่ยนไป สินเชื่อการเกษตรเข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้น ทำให้เกษตรกรเป็นหนี้จากการกู้เงิน เพื่อใช้ในการ ผลิตเพิ่มขึ้นจะเห็นได้จากจำนวนเกษตรกรถูกค้าและสมาชิกสถาบันเกษตรกรของ ธ.ก.ส. ได้เพิ่มจาก 2,302,724 ครอบครัว ในปี 2528 เป็น 2,815,441 ครอบครัว ในปี 2532 เกษตรกรเหล่านี้สามารถชำระ หนี้ระยะปานกลางให้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เฉลี่ยในช่วงปี 2528-2532 คิดเป็นร้อยละ 59.31 และยังคงเป็นหนี้เฉลี่ยร้อยละ 40.69

3. การจำนองที่ดิน ขาย หรือขายฝากกับเจ้าหนี้ในระบบ มีเกษตรกรส่วนหนึ่งเมื่อ ประสบปัญหาทางการเงินมักจะนำที่ดินทำกินที่เป็นกรรมสิทธิ์ไปจำนองหรือขายฝากกับเจ้าหนี้ และ ในที่สุดมักจะสูญเสียกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเอง กลายเป็นผู้เช่ามาเป็นจำนวนมาก จากรายงานของ กระทรวงมหาดไทย เมื่อสิ้นปี 2531 มีเกษตรกรเป็นหนี้กับเจ้าหนี้ในระบบเฉพาะที่เกิดจากการ ขายฝาก และจำนองที่ดินคิดเป็นจำนวนเงินงบประมาณ 3,930 ล้านบาท

4. การขาดประสิทธิภาพ การดำเนินงานโครงการของรัฐ การดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรของรัฐบางโครงการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เกษตรกรยังคงยากจนและเป็นหนี้สินกับหน่วยงานของรัฐอยู่ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากความผันผวนในด้านต่าง ๆ เช่น ภัยธรรมชาติ หรือด้านราคาสินค้าเกษตรนั้น ๆ ตกต่ำ ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐบาล ในช่วงปี 2509-2532 ยอดเงินที่เกษตรกรยังคงเป็นหนี้หน่วยงานของรัฐ 6 หน่วยงาน ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมการปกครอง องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร องค์การสะพานปลา และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย รวมทั้งสิ้นประมาณ 1,930 ล้านบาท

สุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์ (2521: 1) สรุปว่า สหกรณ์การเกษตรวางนโยบาย หรือมีวัตถุประสงค์เน้นหนักทางด้านการให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นวัตถุประสงค์หลัก อุปสรรคและปัญหาหลายประการทำให้หนี้สินระหว่างสมาชิกกับสหกรณ์มีความเคลื่อนไหวน้อย หรือความสามารถในการเรียกเก็บหนี้จากสมาชิกมีน้อยมาก เนื่องจากสาเหตุ 1. การควบคุมและติดตามหนี้สินของสหกรณ์ไม่มีประสิทธิภาพ 2. การเพาะปลูกไม่ได้ผล เนื่องจากประสบภัยธรรมชาติ 3. ระบบตลาดสินค้าการเกษตรของเกษตรกรไม่มีเสถียรภาพ

พิชิต ธานี (2530: 46) สรุปว่า สถาบันสินเชื่อบางแห่ง มิได้ให้เงินกู้เพื่อการผลิตเท่านั้น แต่บางที่ก็ให้เงินกู้เพื่อการบริโภคด้วย ในกรณีที่จำเป็นและคาดว่าผู้กู้จะมีรายได้เพียงพอในการชำระคืนสินเชื่อเงินกู้นั้นตามกำหนดด้วย เช่น วัตถุประสงค์ของเงินกู้ระยะสั้น ตามร่างข้อบังคับของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รวมทั้งข้อบังคับของสหกรณ์ ได้กำหนดไว้ว่าการให้สินเชื่อการเกษตรจะรวมถึง ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามความจำเป็น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เป็นต้น เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการกินการอยู่ นั้นก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานโดยตรง จึงถือว่าเป็นสินเชื่อการเกษตรด้วย

วัชรชัย บัวเทศ (2530: 74-82) ได้ศึกษาพฤติกรรมในการลงทุนของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรหนองไผ่ จำกัด พบว่าการให้สินเชื่อแก่สมาชิกสหกรณ์ จะให้เงินกู้โดยที่สมาชิกจะต้องมีที่ดินมาค้ำประกันด้วยวิธีการทำสัญญาจำนอง หรือโดยวิธีให้สมาชิกภายในกลุ่ม 2-3 คน ค้ำประกันซึ่งกันและกัน วิธีหลังนี้สหกรณ์การเกษตรในปัจจุบันไม่นิยมใช้ เพราะเกิดปัญหาทางด้านปฏิบัติในการติดตามหนี้เงินกู้จึงนิยมวิธีแรก

รังสรรค์ พิมพ์สารี (2532: 99-103) ได้ศึกษาการวิเคราะห์การจำแนกผู้ถือหุ้นเชื่อการเกษตร พบว่า เกษตรกรที่ประสบความล้มเหลวในการผลิต ไม่มีรายได้นี้จะนำมาชำระคืน ในที่สุดธนาคารก็ใช้มาตรการกฎหมาย โดยฟ้องร้องดำเนินคดีกับเกษตรกร เกษตรกรมักจะแพ้คดีถูกยึดทรัพย์สินนั้นก็ถูกขายทอดตลาดเพื่อนำมาชำระหนี้ หากรายได้จากการขายหลักประกันและทรัพย์สินอื่น ๆ ของเกษตรกรไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ ธนาคารก็จำเป็นต้องตัดหนี้ที่เหลือเป็นหนี้สูญ

เทียนชัย รัตนคิลก (2533: 6-7) ได้ศึกษาปัญหาการชำระหนี้สินเชื่อการเกษตร พบว่า ร้อยละ 87.50 ของเกษตรกรที่มีปัญหาในการขาดทุน ซึ่งแบ่งออกตามภาวะการณ์ที่แตกต่างกันออกไปคือร้อยละ 45.13 มีปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ร้อยละ 50.44 พบกับความเสียหายจากความแห้งแล้ง ร้อยละ 4.43 พบปัญหาเรื่องโรคแมลงศัตรูพืชระบาด ซึ่งอัตราที่เกษตรกรพบกับปัญหาต่าง ๆ กันนั้น เกษตรกรบางรายอาจจะประสบกับปัญหาต่าง ๆ หลายประการพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกันก็ได้ ปัญหาการขาดทุนของเกษตรกร ไม่ว่าจะเกิดจากสถานการณ์ใดก็ตาม ก็ย่อมกระทบต่อการชำระหนี้โดยตรง

สามารถ นิตยเสมอ (2536: 6) ได้ทำการศึกษาสาเหตุที่เกษตรกรมีหนี้สินค้างชำระ โดยได้ประมวลผลข้อมูลหนี้สินค้างชำระของเกษตรกรที่มีอยู่กับส่วนราชการและ ธ.ก.ส. สามารถสรุปสาเหตุได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกิดจากส่วนราชการ เช่น การเร่งรัดดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ขาดงบประมาณสนับสนุนในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น ขาดการประสานงานที่ดี มีการให้สินเชื่อซ้ำซ้อน หรือพนักงานไม่สนใจในการให้สินเชื่อเกษตรกร
2. ปัญหาเกิดจากโครงการไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ เช่น สภาพพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร สินเชื่อที่จัดไว้ไม่เพียงพอ ปัจจัยการผลิตที่จัดหามาให้ไม่เหมาะสม
3. ปัญหาจากเหตุสุดวิสัย เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ หรือผลผลิตการเกษตรตกต่ำเกินกว่าความคาดหมาย
4. ปัญหาเกิดจากเหตุสุดวิสัยในตัวเกษตรกร เช่น ดาษ วิกฤตโรค
5. ปัญหาเกิดจากความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเอง และการอธิบายให้ความกระจ่างในสาระสำคัญของโครงการของเจ้าหน้าที่ที่ให้แก่เกษตรกร เช่น เกษตรกรเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการคลาดเคลื่อน โดยคิดว่าวัตถุประสงค์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้รับตาม

โครงการเป็นสิ่งที่ของซึ่งรัฐบาลให้ฟรีไม่ต้องชำระคืน และก็มีเกษตรกรเป็นจำนวนมากที่ใช้เงินกู้ ผิดวัตถุประสงค์โดยจงใจบิดพลิ้ว

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2540: 49-56) ได้ทำการวิเคราะห์ สภาพการค้างชำระของเกษตรกรนั้น พบว่ามาจากหลายสาเหตุ ดังจะกล่าวพอสังเขป

1. สาเหตุนี้ค้างชำระที่เกิดจากเกษตรกร เช่น
 - 1.1 เกษตรกรใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์
 - 1.2 เกษตรกรมีความจำเป็นฉุกเฉินในครัวเรือน จึงนำเงินที่จะนำไปใช้ชำระหนี้มาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร เป็นต้น
 - 1.3 ผลผลิตเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง โรคแมลง เป็นต้น ทำให้ผลผลิตต่ำกว่าเป้าหมาย
 - 1.4 ปัญหาด้านการตลาดผลผลิตขายไม่ได้ราคาทำให้ขาดทุน เกษตรกรจึงหันไปประกอบอาชีพอื่น หรือย้ายถิ่นที่อยู่ไปทำงานต่างจังหวัดและต่างประเทศ
 - 1.5 เกษตรกรมีภาระหนี้สินหลายที่ ทั้งสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ
 - 1.6 ขาดการสนับสนุนด้านการผลิต เช่น การส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงโครงการสร้างการผลิตตามความเหมาะสมในพื้นที่
2. สาเหตุนี้ค้างชำระที่เกิดจากโครงการนโยบายรัฐ เช่น โครงการปลดปล่อยหนี้สินเกษตรกร เป็นต้น เนื่องจากปัญหาการมีรายได้น้อยของเกษตรกร จึงจำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากนายทุน เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการลงทุนและค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งมากเกินไปจนความสามารถที่จะชำระคืนได้ เมื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ไปปรับโอนหนี้ของเกษตรกรมาจากนายทุน เกษตรกรก็ไม่สามารถชำระคืนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ตามกำหนด ทำให้เกิดปัญหาเรื้อรังต่อไปอีก
3. สาเหตุนี้ค้างชำระที่เกิดจากธนาคารเอง เช่น การจ่ายเงินกู้โดยคำนึงถึงเป้าหมายเกินไป ทำให้การจ่ายเงินกู้ขาดคุณภาพและการที่ธนาคารไม่สามารถดำเนินคดีอย่างจริงจัง ทำให้เกษตรกรบางรายคือร้นบิดพลิ้ว

ปราณี เหล่าทะเกียรติ (2523: 47-50) ได้ศึกษาเรื่องวิเคราะห์การกู้หนี้สินของเกษตรกร ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2518-2519 พบว่า ขนาดของฟาร์ม การนำเงินไปใช้ในการผลิตของเกษตรกรที่กู้จากสถาบันการเงินมากที่สุดและมีอิทธิพลต่อการชำระหนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมา ได้แก่ สินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ประสิทธิภาพของฟาร์มและรายได้ฟาร์ม

ตามลำดับการกู้ยืมเงินของสมาชิกบางคน ปริมาณเงินกู้ที่ไม่เพียงพอในการดำเนินการฟาร์ม อันเนื่องด้วยหลักประกันเงินกู้ไม่พอหรือปริมาณเงินกู้มีไม่เพียงพอ ทำให้ต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งต่าง ๆ มากมาย ทำให้มีหนี้สินมากและยากแก่การชำระคืน

เรืองวัฒน์ ทองอยู่ (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองปาน จำกัด อ.เมืองปาน จ.ลำปาง พบว่า แหล่งเงินกู้ของสมาชิกส่วนใหญ่คือกู้จากสหกรณ์ โดยใช้การค้ำประกันจากสมาชิกร่วมกลุ่ม สำหรับปัญหาที่ทำให้สมาชิกค้างชำระหนี้สินเชื่อเกิดจากปัญหาภัยธรรมชาติ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินสินเชื่อการเกษตรของสมาชิก ได้แก่ วงเงินกู้ วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม และมูลค่าหลักประกันสินเชื่อปัญหาของสมาชิกที่มีต่อการชำระหนี้สินเชื่อ พบว่า ปัญหาการแยกหนี้เดิมมาจากสหกรณ์การเกษตรแจ้ห่ม จำกัด สมาชิกไม่ได้หนังสือเตือนการชำระหนี้จากสหกรณ์เป็นปัญหาหลักของสมาชิก

ทศพร อาษากิจ (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระหนี้สินสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ พบว่า สมาชิกมีรายรับเฉลี่ย 95,181.26 บาท/ปี ส่วนใหญ่ได้มาจากการผลิตพืช มีรายจ่ายเฉลี่ย 82,919.55 บาท/ปี มีหนี้สินเฉลี่ย 52,852.29 บาท/ปี ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินสินเชื่อของสมาชิก ได้แก่ วงเงินกู้ และปริมาณหนี้สินนอกระบบ ตามลำดับ ในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ข้อเสนอแนะการศึกษาพบว่า สหกรณ์ควรวางแผนในการให้สินเชื่อ และสำรวจข้อมูลการตลาดผลผลิตล่วงหน้า เพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ข่าวสาร สหกรณ์ควรมีการระดมทุนจากสมาชิกเพื่อนำมาใช้เป็นทุนในการดำเนินการ

จันทร์ศรี สมวิลาส (2536) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ ปริมาณหนี้สินของสมาชิกโดยมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระหนี้ของสมาชิก หมายถึง เมื่อปริมาณหนี้สินของสมาชิกเพิ่มขึ้น จะทำให้การชำระหนี้ของสมาชิกลดลง สำหรับปัญหาของสมาชิกคือ การให้บริการของ สหกรณ์ล่าช้า อัตราดอกเบี้ยของสหกรณ์สูงเกินไป และผลผลิตของสมาชิกไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน

ชำนาญ ธรรมไทย (2537) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรลูกค้านาคารถที่ค้างชำระหนี้เชื่อเพื่อการเกษตร: กรณีศึกษานาคารถเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาเชียงใหม่ หน่วยอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยจากตัวสมาชิกที่มีผลต่อการ

ค้างชำระสินเชื่อ คือ การเกิดหนี้สินเพิ่มจากบุคคลภายนอก การนำเงินกู้ไปใช้ในกิจกรรมอื่น นอกเหนือสัญญาเงินกู้ การเลิกประกอบอาชีพเกษตร และการป่วยระหว่างการประกอบอาชีพ ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการค้างชำระสินเชื่อ คือ ราคาผลผลิตตกต่ำและเกิดภัยธรรมชาติ ปัจจัยที่เกิดจากมูลเหตุอื่น ๆ คือ เกษตรกรเกรงว่าเมื่อคืนชำระเงินกู้แก่ ธ.ก.ส. แล้วจะกู้ใหม่ไม่ได้

มงคล การดี (2541) ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่แตง: กรณีศึกษาหน่วยอำเภอแม่แตงนั้นได้แบ่งปัจจัยออกเป็น 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านสังคมที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้คือ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและเกิดจากภัยธรรมชาติ ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจที่มีผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้ คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรของสมาชิก

วิเศษณ์ สุขใหญ่ (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการคืนเงินกู้ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้าคาบธันวาคม 2540 คือ รายได้ที่เป็นเงินสดซึ่งได้จากการขายพืชและข้าวโพด จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานได้และการใช้เงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการชำระคืนเงินกู้คือ ปริมาณหนี้สินภายนอกและการเร่งรัดติดตามหนี้สินของพนักงานสินเชื่อ ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้าคาบมีนาคม 2541 คือ รายได้จากการเกษตร และมูลค่าสินทรัพย์คงที่ ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการชำระคืนเงินกู้ คือ ปริมาณหนี้สินภายนอก

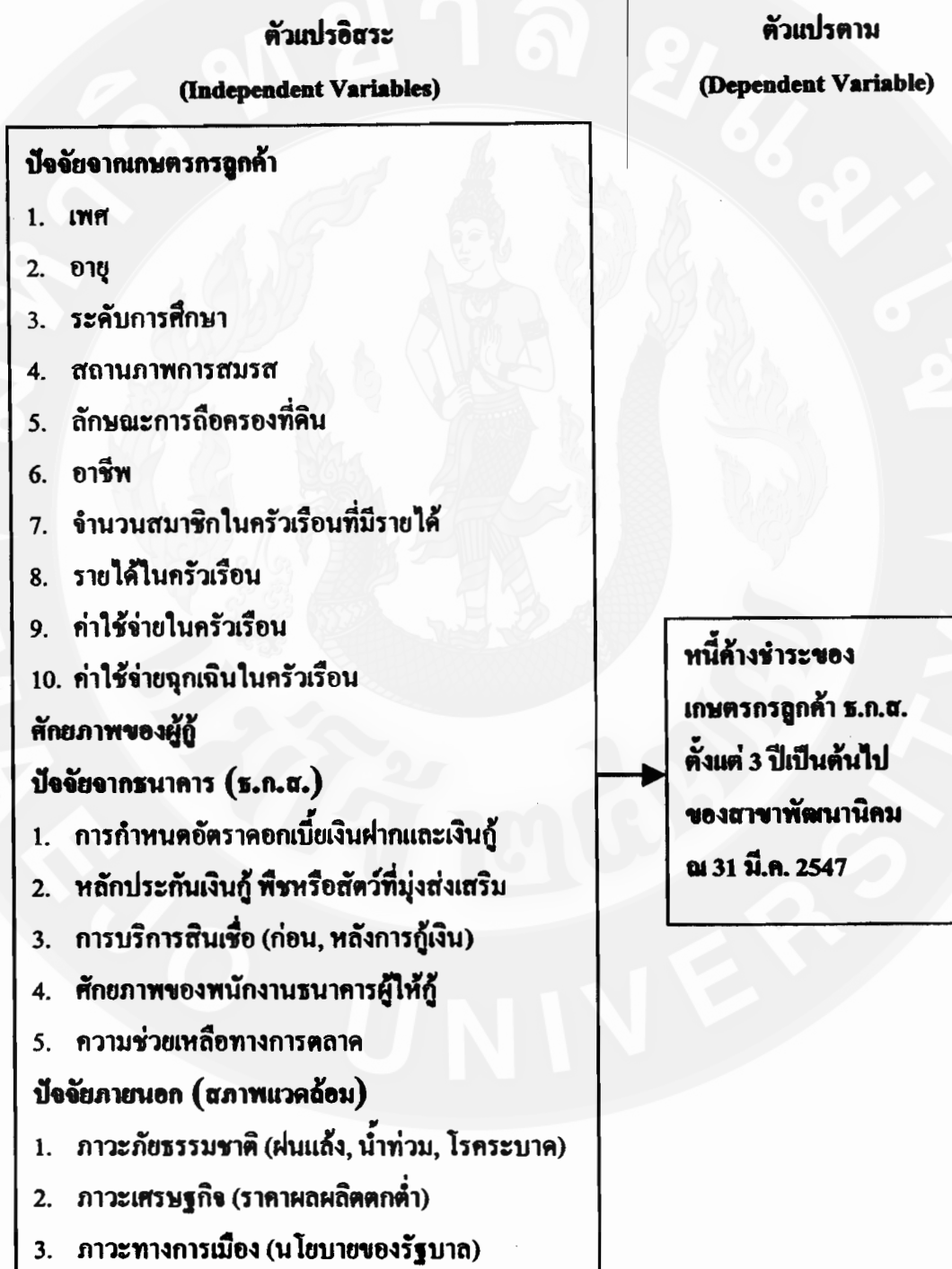
วาสนา กันทะรัตน์ (2544) ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่ใจ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ลูกค้ามีรายได้เฉลี่ย 86,602.12 บาท/ปี มีรายจ่ายเฉลี่ย 77,830.90 บาท/ปี จำนวนหนี้ค้างชำระระหว่าง 10,000 - 30,000 บาท ส่วนใหญ่จะเป็นเงินกู้ระยะยาว และปริมาณสินเชื่อไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก สาเหตุที่ไม่สามารถชำระเงินกู้ได้ตามกำหนด เนื่องจากใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ คือ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้และหลักประกันเงินกู้

ทัศนัย วรรณานนท์ (2544) ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้เงินกู้การเกษตร กรมศึกษาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาทางคง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่บ่งชี้ลักษณะของสมาชิกที่สามารถชำระหนี้เงินกู้ คือ การได้รับการฝึกอบรม สักส่วนเงินกู้ที่เกษตรกรนำไปใช้ในการบริโภค สถานที่ตั้งฟาร์ม และสัดส่วนผู้ที่มีรายได้ในครัวเรือนของเกษตรกร ส่วนปัจจัยที่บ่งชี้ลักษณะของสมาชิกที่ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนรายได้สุทธิต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนรายได้สุทธิต่อหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนรายได้สุทธิต่อหนี้สินทั้งหมด ประสิทธิภาพของเกษตรกร การศึกษาของเกษตรกร สักส่วนของพื้นที่เพาะปลูกที่ได้จากการเช่า สถานที่ตั้งบ้านเรือนและประเภทของ การผลิต

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนด กรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาทฤษฎีแนวความคิดและเอกสารการวิจัยสามารถได้มาซึ่งสมมติฐาน
ดังนี้ คือ

ปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้า ศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจากธนาคาร (ร.ก.ศ.) และปัจจัย
ภายนอก มีความสัมพันธ์กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร (ร.ก.ศ.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร
ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.): สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม
จังหวัดลพบุรี ใช้วิธีการศึกษาแบบกรณีศึกษา (Inductive Method of Research) คือ เลือก ธ.ก.ส.
สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เป็นกรณีศึกษา

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัยคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร(ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยที่ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม
มีพื้นที่ดำเนินงานครอบคลุมรวม 9 ตำบล คือ ตำบลพัฒนานิคม ตำบลหนองบัว ตำบลห้วยขุนราม
ตำบลโคกสูง ตำบลมะนาวหวาน ตำบลช่องสาริกา ตำบลชอนน้อย ตำบลคิปลิง และตำบลน้ำตด

ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เกษตรกรที่เป็นลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่มีหนี้ค้างชำระ
ตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป จำนวน 574 ราย ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ปีบัญชี 2546 (31 มีนาคม 2547)

ตำบล	จำนวนลูกค้าทั้งหมด (ราย)	จำนวนลูกค้าที่มีหนี้ค้างชำระ ตั้งแต่ 3 ปี (ราย)
1. พัฒนานิคม	687	100
2. หนองบัว	533	54
3. ห้วยขุนราม	920	152
4. โคกสูง	729	56
5. มะนาวหวาน	341	16

ตาราง 2 (ต่อ)

ตำบล	จำนวนลูกค้าทั้งหมด (ราย)	จำนวนลูกค้าที่มีหนี้ค้างชำระ ตั้งแต่ 3 ปี (ราย)
6. ช้องสาริกา	661	97
7. ชอนน้อย	403	73
8. คีลิ่ง	302	20
9. น้ำสุค	54	6
รวม	4,630	574

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม (2546: 18)

กำหนดหาจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตร Taro Yamane และใช้ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณ (e) เท่ากับ 0.10 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้สูตรของ Taro Yamane (1970, อ้างใน เอื้อน หุ่นเที่ยง, 2539: 28) ที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (ลูกค้าที่มีหนี้ค้างชำระ 574 ราย)

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิด (0.10)

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{574}{1 + 574(0.10)^2}$$

$$n = 85.16 \approx 100$$

ขั้นตอนที่ 2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตร 100 คน จากนั้นนำมาสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามแต่ละตำบลที่มีเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้ค้างชำระซึ่ง

มีจำนวน 9 ตำบล แล้วทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนสมาชิกกลุ่มนั้น ๆ โดยใช้สูตร Ntalon (นำชัย ทุนผล, 2531: 31) ดังนี้

สูตร

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

n_i = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

N_i = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

ตาราง 3 จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ที่ค้างชำระหนี้ซึ่งจะเป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ตำบล	จำนวนลูกค้าที่มีหนี้ค้างชำระ ตั้งแต่ 3 ปี (ราย)	จำนวนตัวอย่างที่สุ่ม เพื่อศึกษา
1. พัฒนานิคม	100	17
2. หนองบัว	54	9
3. ห้วยขุนราม	152	26
4. โคกสูง	56	10
5. มะนาวหวาน	16	3
6. ช่องสาริกา	97	17
7. ขอนน้อย	73	13
8. คีตัง	20	4
9. น้ำสุค	6	1
รวม	574	100

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม (2546: 19)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคำถามแบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด โดยลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของลูกค้า ร.ก.ส. ที่มีหนี้ค้างชำระ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะการถือครองที่ดิน อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ รายได้ของสมาชิกในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครัวเรือน ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ร.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ได้แก่ หลักประกันเงินกู้ การบริการสินเชื่อ ศักยภาพของผู้กู้ ศักยภาพของพนักงานธนาคารผู้ให้กู้ ความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคาร ภาวะภัยธรรมชาติ ภาวะเศรษฐกิจ และภาวะทางการเมือง

ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ 5 ระดับ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2534: 108)

มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้มากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้มาก มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้น้อย มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้น้อยที่สุด มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาค้างชำระของลูกค้า ร.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำ

การทดสอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อให้การทดสอบมีความเที่ยงตรงในเนื้อหา และมีความเป็นปรนัย เพื่อให้เป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยจึงจะทดสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยนำไปทดสอบ กับลูกค้า ร.ก.ส. ที่ค้างชำระหนี้ตั้งแต่ 3 ปี ของ สาขาสระบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 20 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจในแบบสอบถามและทดสอบความเป็น

ปรนัยของเครื่องมือ ซึ่งจากการทดสอบพบว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ได้จากการทดสอบมีค่า 0.86 ถือได้ว่าอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2542: 45)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการออกไปสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ที่ถูกคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยประสานงานกับพนักงาน ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ผู้รับผิดชอบในแต่ละตำบลเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของการไม่สามารถชำระหนี้ได้ด้วยการออกไปสอบถามถึงครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า โดยแยกออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะการถือครองที่ดิน อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ รายได้ของสมาชิกในครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครัวเรือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ได้แก่ หลักประกันเงินกู้ การบริการสินเชื่อ ศักยภาพของผู้กู้ ศักยภาพของพนักงานธนาคารผู้ให้กู้ ความช่วยเหลือทางการเงินจากตลาด ภาวะภัยธรรมชาติ ภาวะเศรษฐกิจ และภาวะทางการเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร ต่าง ๆ เอกสารอ้างอิงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม ธ.ก.ส. สำนักงานใหญ่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยแม่โจ้ หอสมุดแห่งชาติ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาหนี้สินเกษตรกรและการให้บริการสินเชื่อ ด้านสถาบันเกษตรกร

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้นำเอาข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบทำการจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อลงในรหัส และนำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผล

โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อทำวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences) หรือ SPSS for Windows โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่อทราบลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. จะวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และ ค่ามัธยฐานเลขคณิต

2. วิเคราะห์ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจาก ธ.ก.ส. และปัจจัยภายนอก ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยการนำคะแนนของปัจจัยเดียวกันของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนมารวมกัน แล้วคำนวณหาค่าน้ำหนัก คะแนนเฉลี่ย (weight mean score: WMS) และใช้เกณฑ์การเปรียบเทียบคะแนนดังนี้ (จรัส กาใหญ่, 2527: 43)

$$WMS = \frac{5f_1 + 4f_2 + 3f_3 + 2f_4 + 1f_5}{TNR}$$

เมื่อ

WMS = ค่าน้ำหนักเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

f_1 = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เลือกตอบว่า “มากที่สุด”

f_2 = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เลือกตอบว่า “มาก”

f_3 = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เลือกตอบว่า “ปานกลาง”

f_4 = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เลือกตอบว่า “น้อย”

f_5 = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่เลือกตอบว่า “น้อยที่สุด”

TNR = จำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

แล้วใช้เกณฑ์การเปรียบเทียบคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 มีผลต่อการค้างชำระหนี้มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 มีผลต่อการค้างชำระหนี้มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 มีผลต่อการค้างชำระหนี้ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 มีผลต่อการค้างชำระหนี้น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 มีผลต่อการค้างชำระหนี้น้อยที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐานจะใช้ค่าสถิติเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้า ปัจจัยจากธนาคาร (ธ.ก.ส.) กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่ระดับความเชื่อมั่นระดับ 90 เปอร์เซนต์ ดังต่อไปนี้

2.1 ใช้ค่าสถิติ t - test เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกร ลูกค้านานาแพส กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

2.2 ใช้ค่าสถิติ F - test เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกร ลูกค้าด้านระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ลักษณะการถือครองที่ดิน อาชีพ และปัจจัยจาก ธ.ก.ส. ด้านหลักประกันเงินกู้ กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

2.3 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้าด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ (คน) รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) และค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ในรูปแบบสมการเส้นตรง (Linear Function) โดยกำหนดรูปแบบฟังก์ชันและสมการไว้ดังนี้

$$Y = f(x_1, x_2, x_3, x_4, x_5, x_6 / x_7 \dots x_n)$$

โดยกำหนดให้

Y	=	ร้อยละของหนี้ค้างชำระ (บาท)
x_1	=	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ (คน)
x_2	=	รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
x_3	=	รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
x_4	=	ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
x_5	=	ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
x_6	=	ค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
$x_7 \dots x_n$	=	ปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาพิจารณาในสมการ

2.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้าด้านอายุ ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจาก ธ.ก.ส. และปัจจัยภายนอก กับการค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขา

พัฒนานิกม อําเภอพัฒนานิกม จังหวัคคพบุรี โคยวัธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิจัย และวิจารณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร
ถูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.): กรณีศึกษา สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนา
นิคม จังหวัดชลบุรี ซึ่งการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ได้จัดแยกการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรถูกค้ำ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอ
พัฒนานิคม จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรถูกค้ำ ธ.ก.ส.
สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรถูกค้ำ
ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจาก
เกษตรกรถูกค้ำ, ศักยภาพของผู้กู้, ปัจจัยจากธนาคาร (ธ.ก.ส.) และปัจจัยภายนอก มีความสัมพันธ์กับ
หนี้ค้างชำระของเกษตรกรถูกค้ำธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดชลบุรี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ผลการวิจัยในแต่ละตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรถูกค้ำ ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม
จังหวัดชลบุรี

จากตาราง 4 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.0 ที่เหลือเป็น
เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 25.0

ด้านอายุ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.0
รองลงมามีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี และมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.0 และ 23.0 ตามลำดับ

ด้านระดับการศึกษาสูงสุดพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา
คิดเป็นร้อยละ 82.0 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 16.0
และ 2.0 ตามลำดับ

ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ
75.0 รองลงมามีสถานภาพหย่า และ โสด คิดเป็นร้อยละ 21.0 และ 4.0 ตามลำดับ

ด้านลักษณะการถือครองที่ดิน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 42.0 รองลงมาคืออื่น ๆ ซึ่งได้แก่ มีที่ดินเป็นของตนเอง เช่า และผู้อื่นให้ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า และเช่า คิดเป็นร้อยละ 33.0 และ 23.0 ตามลำดับ

ด้านอาชีพ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 81.0 รองลงมาประกอบอาชีพอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ เลี้ยงสัตว์ และทำนา คิดเป็นร้อยละ 11.0 และ 8.0 ตามลำดับ

ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมามีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน และ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 และ 9.0 ตามลำดับ

ด้านรายได้จากการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปี 120,001 – 180,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมามีรายได้ 240,000 – 300,000 บาท และ 60,001 – 120,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.0 และ 21.0 ตามลำดับ

ด้านรายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้นอกภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปีน้อยกว่า 10,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมามีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท และ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.0 และ 8.0 ตามลำดับ

ด้านค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี 40,001 – 80,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมามีค่าใช้จ่ายมากกว่า 160,000 บาท และ 120,001 – 160,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.0 และ 21.0 ตามลำดับ

ด้านค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี 45,001 – 55,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมามีค่าใช้จ่าย 55,001 – 65,000 บาท และ 35,001 – 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.0 และ 16.0 ตามลำดับ

ด้านค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินโดยเฉลี่ยต่อปีน้อยกว่า 8,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมามีค่าใช้จ่าย 16,001 – 24,000 บาท และ 8,001 – 16,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.0 และ 26.0 ตามลำดับ

ด้านหลักประกันเงินกู้ที่ใช้ในการกู้เงินจากธนาคาร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้หลักประกันอื่น ๆ ได้แก่ การค้ำประกันร่วมกลุ่มและหลักทรัพย์ร่วมกันในการกู้เงินจากธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 58.0 รองลงมาใช้การค้ำประกันร่วมกลุ่ม และหลักทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 30.0 และ 12.0 ตามลำดับ

ด้านจำนวนหนี้ที่ค้างชำระกับทาง ธ.ก.ส. พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้ที่ค้างชำระกับทาง ธ.ก.ส. จำนวนน้อยกว่า 60,001 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมามีหนี้ที่ค้างชำระจำนวนมากกว่า 300,000 บาท และ 120,001 – 180,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.0 และ 17.0 ตามลำดับ

ด้านจำนวนเงินที่กู้ทั้งหมด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีจำนวนเงินกู้ทั้งหมดมากกว่า 400,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาจำนวนเงินกู้ทั้งหมดน้อยกว่า 100,001 บาท และ 100,001 – 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.0

ด้านร้อยละของหนี้ค้างชำระ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีร้อยละของหนี้ค้างชำระมากกว่าร้อยละ 95 คิดเป็นร้อยละ 54.0 รองลงมา มีร้อยละของหนี้ค้างชำระน้อยกว่าร้อยละ 51 และร้อยละ 66 – 80 คิดเป็นร้อยละ 15.0 และ 14.0 ตามลำดับ

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน ร้อยละ (n = 100)	
เพศ		
ชาย	75	75.0
หญิง	25	25.0
อายุ		อายุเฉลี่ย 52 ปี
น้อยกว่า 41 ปี	22	22.0
41 – 50 ปี	26	26.0
51 – 60 ปี	29	29.0
มากกว่า 60 ปี	23	23.0
ระดับการศึกษาสูงสุด		อายุสูงสุด 77 ปี
ประถมศึกษา	82	82.0
มัธยมศึกษา	16	16.0
อนุปริญญา	2	2.0
สถานภาพการสมรส		อายุต่ำสุด 27 ปี
โสด	4	4.0
สมรส	75	75.0
ม้าย	21	21.0

S.D. = 1.55

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน ร้อยละ		
	(n = 100)		
ลักษณะการถือครองที่ดิน			
เป็นของตนเอง	42	42.0	
เช่า	23	23.0	
ผู้อื่นให้ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า	2	2.0	
อื่น ๆ	33	33.0	
อาชีพ			
ทำไร่	81	81.0	
ทำนา	8	8.0	
อื่น ๆ	11	11.0	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้		จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3 คน	
2 คน	57	57.0	จำนวนสมาชิกสูงสุด 4 คน
3 คน	34	34.0	จำนวนสมาชิกต่ำสุด 2 คน
4 คน	9	9.0	S.D. = 0.66
รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี		รายได้เฉลี่ย 188,180 บาท	
น้อยกว่า 60,001 บาท	14	14.0	รายได้สูงสุด 960,000 บาท
60,001 – 120,000 บาท	21	21.0	รายได้ต่ำสุด 40,000 บาท
120,001 – 180,000 บาท	24	24.0	S.D. = 144,258.91
180,001 – 240,000 บาท	7	7.0	
240,001 – 300,000 บาท	22	22.0	
มากกว่า 300,000 บาท	12	12.0	
รายได้นอกจากการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี		รายได้เฉลี่ย 27,000 บาท	
น้อยกว่า 10,001 บาท	45	45.0	รายได้สูงสุด 150,000 บาท
10,001 – 20,000 บาท	43	43.0	รายได้ต่ำสุด 10,000 บาท
20,001 – 30,000 บาท	8	8.0	S.D. = 20,000.25

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน ร้อยละ (n = 100)	
มากกว่า 30,000 บาท	4	4.0
ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือน โดยเฉลี่ยต่อปี		
น้อยกว่า 40,001 บาท	18	18.0
40,001 – 80,000 บาท	23	23.0
80,001 – 120,000 บาท	16	16.0
120,001 – 160,000 บาท	21	21.0
มากกว่า 160,000 บาท	22	22.0
ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของ ครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี		
น้อยกว่า 35,001 บาท	10	10.0
35,001 – 45,000 บาท	16	16.0
45,001 – 55,000 บาท	45	45.0
55,001 – 65,000 บาท	17	17.0
มากกว่า 65,000 บาท	12	12.0
ค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือน โดยเฉลี่ยต่อปี		
น้อยกว่า 8,001 บาท	35	35.0
8,001 – 16,000 บาท	26	26.0
16,001 – 24,000 บาท	33	33.0
มากกว่า 24,000 บาท	6	6.0
หลักประกันเงินกู้ที่ใช้ในการกู้เงิน		
จากธนาคาร		
คำประกันร่วมกลุ่ม	30	30.0
หลักทรัพย์	12	12.0
อื่น ๆ	58	58.0

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน ร้อยละ (n = 100)	
จำนวนหนี้ที่ค้างชำระกับทางธ.ก.ส.		จำนวนหนี้เฉลี่ย 192,197 บาท
น้อยกว่า 60,001 บาท	24	24.0
60,001 – 120,000 บาท	12	12.0
120,001 – 180,000 บาท	17	17.0
180,001 – 240,000 บาท	16	16.0
240,001 – 300,000 บาท	13	13.0
มากกว่า 300,000 บาท	18	18.0
จำนวนเงินที่กู้ทั้งหมด		จำนวนเงินกู้เฉลี่ย 267,260 บาท
น้อยกว่า 100,001 บาท	24	24.0
100,001 – 200,000 บาท	24	24.0
200,001 – 300,000 บาท	16	16.0
300,001 – 400,000 บาท	11	11.0
มากกว่า 400,000 บาท	25	25.0
ร้อยละของหนี้ค้างชำระ		จำนวนเงินกู้สูงสุด 870,000 บาท
น้อยกว่าร้อยละ 51	15	15.0
ร้อยละ 51 – 65	12	12.0
ร้อยละ 66 – 80	14	14.0
ร้อยละ 81 – 95	8	8.0
มากกว่าร้อยละ 95	51	54.0
		จำนวนเงินกู้ต่ำสุด 20,000 บาท
		S.D. = 129,943.05

จากตาราง 5 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง จำนวน 21 – 25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมามีจำนวนมากกว่า 30 ไร่ และ 26 – 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.2 และ 16.9 ตามลำดับ

ด้านที่ดินที่เช่า พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินที่เช่า จำนวน 21 – 25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 56.1 รองลงมามีจำนวนมากกว่า 25 ไร่ และ น้อยกว่า 21 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 26.3 และ 17.6 ตามลำดับ

ด้านที่ดินที่ผู้อื่นให้ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า พบว่า เกษตรกรมีที่ดินที่ผู้อื่นให้ทำกิน โดยไม่เสียค่าเช่า 20 ไร่ และ 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละร้อยละ 50.0

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนที่ดินที่เป็นของตนเอง เช่า และที่ผู้อื่นให้ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	
จำนวนไร่ที่เป็นของตนเอง			จำนวนไร่เฉลี่ย 24 ไร่
น้อยกว่า 21 ไร่	9	11.7	จำนวนไร่สูงสุด 35 ไร่
21 – 25 ไร่	41	53.2	จำนวนไร่ต่ำสุด 15 ไร่
26 – 30 ไร่	13	16.9	S.D. = 0.42
มากกว่า 30 ไร่	14	18.2	
รวม	77	100.0	
จำนวนไร่ที่เช่า			จำนวนไร่เฉลี่ย 23 ไร่
น้อยกว่า 21 ไร่	10	17.6	จำนวนไร่สูงสุด 30 ไร่
21 – 25 ไร่	32	56.1	จำนวนไร่ต่ำสุด 18 ไร่
มากกว่า 25 ไร่	15	26.3	S.D. = 0.57
รวม	57	100.0	
จำนวนไร่ที่ผู้อื่นให้ทำกินโดยไม่เสียค่าเช่า			จำนวนไร่เฉลี่ย 25 ไร่
20 ไร่	2	50.0	จำนวนไร่สูงสุด 30 ไร่
30 ไร่	2	50.0	จำนวนไร่ต่ำสุด 20 ไร่
รวม	4	100.0	S.D. = 0.20

**ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี**

จากตาราง 6 การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยศึกษาปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้า ศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจากธนาคาร (ธ.ก.ส.) และปัจจัยภายนอก (สภาพแวดล้อม) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้

ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือ เกษตรกรไม่ให้ความสนใจในการขยายการผลิตหรือปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น ส่วนปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก ได้แก่ เกษตรกรเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงื่อนไขการส่งชำระหนี้หรือการสร้างเครดิตที่ดีในการชำระหนี้ เกษตรกรขาดประสบการณ์ทางการจัดการธุรกิจการเกษตร และการใช้เงินกู้ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนงบประมาณการใช้จ่ายให้คลี่ไฉน รวมถึงการใช้เงินกู้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.73

ปัจจัยจาก ธ.ก.ส.

การบริการสินเชื่อ (ก่อนและหลังกู้เงิน) ของ ธ.ก.ส. ปัจจัยด้านการบริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง คือ ธ.ก.ส. กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงเกินไป

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านการบริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.79

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของพนักงานธนาคารมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.64

ปัจจัยด้านความช่วยเหลือทางการตลาดที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือ ขาดการส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงโครงการสร้างการผลิตตามความ

เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ส่วนปัจจัยด้านความช่วยเหลือทางการเงินจากการตลาดที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก ได้แก่ ข้อมูลทางด้านราคาของผลผลิตที่เกษตรกรได้รับมีไม่เพียงพอ และธนาคารไม่สามารถหาตลาดที่แน่นอนในการรองรับผลผลิตของเกษตรกร

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านความช่วยเหลือทางการเงินจากการตลาดมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.02

สรุปแล้วเมื่อพิจารณาโดยรวมปัจจัยจาก ร.ก.ศ. มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อย โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.26

ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยด้านภาวะภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง คือ ฝนแล้ง

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านภาวะภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.80

ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก คือ ราคาผลผลิตตกต่ำ เศรษฐกิจซบเซาหรือตกต่ำ และไม่มีพ่อค้ารับซื้อผลผลิต

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.60

ปัจจัยด้านภาวะทางการเมืองที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมากที่สุด ได้แก่ ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐบาล เช่น กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เป็นต้น และโครงการปลดปล่อยหนี้สินเกษตรกร ส่วนปัจจัยด้านมาตรการทางการเงินจากการตลาดที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก คือ รัฐบาลมีมาตรการที่เข้มงวดเกินไปในการควบคุมราคาสินค้าต่าง ๆ และภาษีอากร

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านภาวะทางการเมืองมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76

สรุปแล้วเมื่อพิจารณาโดยรวมปัจจัยภายนอกมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.05

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.
สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.	ค่าเฉลี่ย (WMS)	ระดับความคิดเห็น
ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้	2.73	ปานกลาง
- เกษตรกรไม่ให้ความสนใจในการขยายการผลิตหรือปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น	4.24	มากที่สุด
- เกษตรกรเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงื่อนไขการให้เครดิตหรือการชำระหนี้	3.80	มาก
- เกษตรกรไม่มีความสามารถทางการจัดการธุรกิจการเกษตร	3.57	มาก
- การใช้เงินกู้ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนงบประมาณการใช้จ่ายให้ค้ก็ได้	3.43	มาก
- การใช้เงินกู้ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้เงินหากเกษตรกรมีความจำเป็นที่จะต้องนำเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่นก่อน	3.24	ปานกลาง
- เกษตรกรมีหนี้สินหลายที่ทั้งสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ	2.99	ปานกลาง
- คิดว่าการรวมหนี้ไว้ชำระครั้งเดียวเป็นการประหยัด	2.88	ปานกลาง
- เกษตรกรไม่สามารถขนส่งผลผลิตไปขายได้เอง	1.92	น้อย
- เกษตรกรให้ผู้อื่นยืมเงิน	1.42	น้อยที่สุด
- เกษตรกรโอนทรัพย์สินให้ผู้อื่นเช่า	1.42	น้อยที่สุด
- เกษตรกรเลิกประกอบอาชีพเกษตร	1.18	น้อยที่สุด
ปัจจัยจาก ธ.ก.ส.	2.26	น้อย
การบริการสินเชื่อ (ก่อน, หลังกู้เงิน) ของ ธ.ก.ส.	1.79	น้อยที่สุด
- ธ.ก.ส. กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงเกินไป	3.63	ปานกลาง
- ขาดการติดตาม และการดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด	1.86	น้อย

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.	ค่าเฉลี่ย (WMS)	ระดับความคิดเห็น
- ไม่มีบุคลากรที่คอยให้บริการเรื่องข้อมูลการกู้และชำระคินเงินกู้	1.41	น้อยที่สุด
- เอกสารที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการชำระคินเงินกู้มีไม่เพียงพอ เช่น หนังสือคู่มือ แผ่นพับ เป็นต้น	1.38	น้อยที่สุด
- การให้บริการของ ธ.ก.ส. ค่าเช่า	1.32	น้อยที่สุด
- เกษตรกรไม่ได้รับความสะดวกในการชำระคินเงินกู้	1.16	น้อยที่สุด
ศักยภาพของพนักงานธนาคาร	1.64	น้อยที่สุด
- พนักงานธนาคารทุจริตโดยการรับเงินสินบน	1.81	น้อย
- พนักงานธนาคารใช้อำนาจในทางมิชอบโดยการกู้ยืมเงินจากเกษตรกรผู้กู้	1.68	น้อยที่สุด
- พนักงานธนาคารไม่สนใจในการให้สินเชื่อเกษตรกร	1.64	น้อยที่สุด
- พนักงานธนาคารประพฤติดนไม่เหมาะสม เช่น ใช้อำนาจไม่สุภาพ	1.43	น้อยที่สุด
ความช่วยเหลือทางการตลาด	4.02	มาก
- ขาดการส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงโครงการสร้างการผลิตตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่	4.27	มากที่สุด
- ข้อมูลทางด้านราคาของผลผลิตที่เกษตรกรได้รับมีไม่เพียงพอ	3.96	มาก
- ธนาคารไม่สามารถหาตลาดที่แน่นอนในการรองรับผลผลิตของเกษตรกร	3.84	มาก
ปัจจัยภายนอก	3.05	ปานกลาง
ภาวะภัยธรรมชาติ	1.80	น้อยที่สุด
- ฝนแล้ง	2.70	ปานกลาง
- น้ำท่วม	2.32	น้อย
- เกิดโรคระบาด	1.59	น้อยที่สุด
- ลมพายุหรือवादภัย	1.52	น้อยที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงฐานะหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.	ค่าเฉลี่ย (WMS)	ระดับความคิดเห็น
- ถูกไฟไหม้	1.46	น้อยที่สุด
- ศัตรูพืชหรือสัตว์รบกวน	1.21	น้อยที่สุด
ภาวะเศรษฐกิจ	3.60	มาก
- ราคาผลผลิตตกต่ำ	3.62	มาก
- เศรษฐกิจซบเซาหรือตกต่ำ	3.96	มาก
- ไม่มีพ่อค้ารับซื้อ	3.24	ปานกลาง
ภาวะทางการเมือง	3.76	มาก
- ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐบาล เช่น กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เป็นต้น	4.78	มากที่สุด
- โครงการปลดปล่อยหนี้สินเกษตรกรดำเนินงานล่าช้า	4.59	มากที่สุด
- รัฐบาลมีมาตรการที่เข้มงวดเกินไปในการควบคุมราคา สินค้าต่าง ๆ และภาษีอากร	4.10	มาก
- ถูกรายการเวรคืนที่ดินทำกิน	1.58	น้อยที่สุด

**ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการดำรงฐานะหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขา
พัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี**

ปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตร

จากตาราง 7 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาที่พบมากที่สุดในการผลิตทางการเกษตร คือ วิธีการผลิตในปัจจุบันทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง และไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเพื่อใช้ในการผลิต คิดเป็นร้อยละ 58.0 ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ และราคาถูก ผลผลิตได้น้อยไม่คุ้มค่าการลงทุน ที่ดินไม่เหมาะสมกับการผลิต และราคาปัจจัยการผลิตสูงเกินไป เช่น ปุ๋ย เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 29.0, 27.0, 15.0 และ 15.0 ตามลำดับ

ปัญหาด้านการตลาด

จากตาราง 7 พบว่า ปัญหาด้านการตลาดที่พบมากที่สุด คือ พ่อค้าที่รับซื้อผลผลิตให้ราคาต่ำเกินไป คิดเป็นร้อยละ 86.0 รองลงมา ได้แก่ ผลผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดขาดข้อมูลด้านราคาผลผลิตการเกษตร ผลิตได้เพียงฤดูเดียวทำให้รายได้ไม่พอชำระหนี้ ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตที่เพียงพอ และขาดการส่งเสริมการผลิตสมัยใหม่ที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิต คิดเป็นร้อยละ 30.0, 15.0, 15.0, 14.0 และ 12.0 ตามลำดับ

ปัญหาด้านการเงิน

จากตาราง 7 พบว่า ปัญหาด้านการเงินที่พบมากที่สุด คือ เกษตรกรมีหนี้สินหลายแหล่งทั้งในระบบและนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 93.0 รองลงมา ได้แก่ มีหนี้ค้างชำระจากรธนาคารทำให้ไม่สามารถกู้เพิ่มได้ทำให้ต้องพึ่งนายทุนนอกระบบเพื่อทำการผลิตครั้งใหม่ ไม่มีทุนเพียงพอในการผลิต ดอกเบี้ย เงินกู้ยืมนอกระบบสูง และใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์เนื่องจากมีความจำเป็นอย่างอื่นในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 43.0, 40.0, 38.0 และ 11.0 ตามลำดับ

ปัญหาด้าน ร.ก.ส.

จากตาราง 7 พบว่า ปัญหาด้าน ร.ก.ส. ที่พบมากที่สุด คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงเกินไป คิดเป็นร้อยละ 77.0 รองลงมา ได้แก่ ขาดการติดตามและดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด พนักงานธนาคารไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเกษตรกร ขาดบุคลากรที่คอยให้ข้อมูลในการขอกู้และการชำระคืนเงินกู้ บริการล่าช้า และขาดการแนะนำวิธีการผลิตใหม่ ๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิต คิดเป็นร้อยละ 59.0, 45.0, 26.0, 24.0 และ 10.0 ตามลำดับ

ปัญหาด้านปัจจัยภายนอก (ภาวะภัยธรรมชาติต่าง ๆ ภาวะเศรษฐกิจ หรือภาวะทางการเมือง)

จากตาราง 7 พบว่า ปัญหาด้านปัจจัยภายนอกที่พบมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพธรรมชาติ คือ ฝนแล้ง คิดเป็นร้อยละ 79.0 รองลงมา ได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำไม่แน่นอน ประสิทธิภาพธรรมชาติ คือ น้ำท่วม ขาดแคลนแหล่งน้ำ และเกิดโรคระบาดจากแมลง คิดเป็นร้อยละ 52.0, 44.0, 25.0 และ 10.0 ตามลำดับ

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร

ปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตร		
- วิธีการผลิตในปัจจุบันทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง	58	58.0
- ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเพื่อใช้ในการผลิต	58	58.0
- ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ และราคาสูง	29	29.0
- ผลผลิตได้น้อยไม่คุ้มค่าการลงทุน	27	27.0
- ที่ดินไม่เหมาะสมกับการผลิต	15	15.0
- ราคาปัจจัยการผลิตสูงเกินไป เช่น ปุ๋ย เป็นต้น	15	15.0
ปัญหาด้านการตลาด		
- พ่อค้าที่รับซื้อผลผลิตให้ราคาต่ำเกินไป	86	86.0
- ผลผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	30	30.0
- ขาดข้อมูลด้านราคาผลผลิตการเกษตร	15	15.0
- ผลิตได้เพียงฤดูเดียว ทำให้รายได้ไม่พอชำระหนี้	15	15.0
- ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตที่เพียงพอ	14	14.0
- ขาดการส่งเสริมการผลิตสมัยใหม่ที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิต	12	12.0
ปัญหาด้านการเงิน		
- มีหนี้สินหลายแหล่งทั้งในระบบและนอกระบบ	93	93.0
- มีหนี้ค้างชำระจากธนาคารทำให้ไม่สามารถกู้เพิ่มได้	43	43.0
ต้องพึ่งนายทุนนอกระบบ เพื่อทำการผลิตครั้งใหม่		
- ไม่มีทุนเพียงพอในการผลิต	40	40.0
- ดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบสูง	38	38.0
- ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์เนื่องจากมีความจำเป็นอย่างอื่นในครอบครัว	11	11.0
ปัญหาด้าน ร.ก.ส.		
- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงเกินไป	77	77.0
- ขาดการติดตามและดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด	59	59.0

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
- พนักงานธนาคาร ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเกษตรกร	45	45.0
- ขาดบุคลากรที่คอยให้ข้อมูลในการขอกู้ และการชำระคืนเงินกู้	26	26.0
- การบริการล่าช้า	24	24.0
- ขาดการแนะนำวิธีการผลิตใหม่ ๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิต	10	10.0
ปัญหาด้านปัจจัยภายนอก		
- ประสบภัยธรรมชาติ คือ ฝนแล้ง	79	79.0
- ราคาผลผลิตตกต่ำไม่แน่นอน	52	52.0
- ประสบภัยธรรมชาติ คือ น้ำท่วม	44	44.0
- ขาดแคลนแหล่งน้ำ	25	25.0
- เกิดโรคระบาดจากแมลง	10	10.0

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตร

จากตาราง 8 พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตรที่พบมากที่สุด คือ หาวิธีการลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มรายได้โดยใช้เกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 86.0 รองลงมา ได้แก่ จัดหาพันธุ์พืชที่มีคุณภาพและราคาต่ำ ฝึกอบรมวิธีการลดต้นทุนการผลิต ผลิตพืชหรือสัตว์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด จัดหาแหล่งน้ำการเกษตร และให้ธนาคารจัดฝึกอบรมการลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายในการผลิตแก่เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 20.0, 17.0, 14.0, 9.0 และ 9.0 ตามลำดับ

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการตลาด

จากตาราง 8 พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการตลาดที่พบมากที่สุด คือ ให้มีการประกันราคาพืชผลการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 68.0 รองลงมา ได้แก่ ให้มีการประกันภัยพืชผลการเกษตร ให้มีตลาดกลางสินค้าเกษตร ให้มีการรวมกันขายผลผลิตโดยระบบสหกรณ์ ให้มีตลาดซื้อขายล่วงหน้า และต้องการให้มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 13.0, 11.0, 11.0, 10.0 และ 7.0 ตามลำดับ

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเงิน

จากตาราง 8 พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเงินที่พบมากที่สุด คือ ต้องการให้รัฐสนับสนุนสินเชื่อที่มีต้นทุนหรือดอกเบี้ยต่ำเพื่อฟื้นฟูการผลิต คิดเป็นร้อยละ 88.0 รองลงมา ได้แก่ ให้มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำหรับหนี้ค้างชำระ ให้มีการขยายเวลาการชำระหนี้ และสนับสนุนสินเชื่อทั้งอาชีพหลัก และอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 24.0, 13.0 และ 9.0 ตามลำดับ

แนวทางแก้ไขปัญหาด้าน ร.ก.ศ.

จากตาราง 8 พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาด้าน ร.ก.ศ. ที่พบมากที่สุด คือ ให้นักงานธนาคารมีมารยาท พุดจาสุภาพ และมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมา ได้แก่ ให้ธนาคารลดดอกเบี้ยตามศักยภาพของพื้นที่การผลิตในแต่ละพื้นที่ และต้องการได้รับการบริการที่รวดเร็วมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 42.0 และ 16.0 ตามลำดับ

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านปัจจัยภายนอก

จากตาราง 8 พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาด้านปัจจัยภายนอกที่พบมากที่สุด คือ ต้องการให้รัฐบาลเพิ่ม งบประมาณสนับสนุนการแก้ไขปัญหานี้นอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมา ได้แก่ ให้กองทุนฟื้นฟูเกษตรกรช่วยเหลือในเรื่องหนี้ค้างชำระทั้งในระบบและนอกระบบ ให้มีการประกันภัยพืชผลการเกษตร จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และต้องการให้มีการประกันราคาพืชผลการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 43.0, 15.0, 7.0 และ 7.0 ตามลำดับ

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแนวทางแก้ไขปัญหาค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร

แนวทางแก้ไขปัญหาค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตร		
- หาวิธีการลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มรายได้โดยการใช้ เกษตรกรอินทรีย์	86	86.0
- จัดหาพันธุ์พืชที่มีคุณภาพ และราคาต่ำ	20	20.0
- ฝึกอบรมวิธีการลดต้นทุนการผลิต	17	17.0
- ผลิตพืชหรือสัตว์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด	14	14.0
- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	9	9.0

ตาราง 8 (ต่อ)

แนวทางแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
- ให้นโยบายการจัดฝึกอบรมการลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มรายได้ และลดค่าใช้จ่ายในการผลิต	9	9.0
แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการตลาด		
- ให้มีการมีประกันราคาพืชผลการเกษตร	68	68.0
- ให้มีการประกันภัยพืชผลการเกษตร	13	13.0
- ให้มีตลาดกลางสินค้าเกษตร	11	11.0
- ให้มีการรวมกันขายผลผลิตโดยระบบสหกรณ์	11	11.0
- ให้มีตลาดซื้อขายล่วงหน้า	10	10.0
- ต้องการให้มีแหล่งรับซื้อที่แน่นอน	7	7.0
แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเงิน		
- ต้องการให้รัฐสนับสนุนสินเชื่อที่มีต้นทุนหรือดอกเบี้ยต่ำ เพื่อฟื้นฟูการผลิต	88	88.0
- ให้มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้สำหรับหนี้ค้างชำระ	24	24.0
- ให้มีการขยายเวลาการชำระหนี้	13	13.0
- สนับสนุนสินเชื่อทั้งอาชีพหลักและอาชีพรอง	9	9.0
แนวทางแก้ไขปัญหาด้าน ร.ก.ส.		
- ให้พนักงานธนาคารมีมารยาท พูดยาสุภาพ และมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ	66	66.0
- ให้นโยบายลดดอกเบี้ยตามศักยภาพของพื้นที่การผลิตในแต่ละพื้นที่	42	42.0
- ต้องการได้รับการบริการที่รวดเร็วมากขึ้น	16	16.0
แนวทางแก้ไขปัญหาด้านปัจจัยภายนอก		
- ต้องการให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการแก้ไขปัญหานี้	55	55.0
นอกระบบ		
- ให้กองทุนฟื้นฟูเกษตรกรช่วยเหลือในเรื่องหนี้ค้างชำระทั้งในระบบและนอกระบบ	43	43.0
- ให้มีการประกันภัยพืชผลการเกษตร	15	15.0

ตาราง 8 (ต่อ)

แนวทางแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
- จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร	7	7.0
- ต้องการให้การประกันราคาพืชผลการเกษตร	7	7.0

ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกรถูกค้า
ศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจากธนาคาร (ร.ก.ศ.) และปัจจัยภายนอก มีความสัมพันธ์กับ
หนี้ค้างชำระของเกษตรกรถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ศ.)
สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกรถูกค้าด้านเพศ ระดับการศึกษา
สถานภาพสมรส ลักษณะการถือครองที่ดิน อาชีพ และปัจจัยจาก ร.ก.ศ. ด้านหลักประกันเงินกู้ กับหนี้
ค้างชำระของเกษตรกรถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ศ.) สาขาพัฒนานิคม
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จากตาราง 9 พบว่าปัจจัยจากเกษตรกรถูกค้าด้านเพศมีความสัมพันธ์
กับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 หมายความว่า
เกษตรกรที่มีเพศแตกต่างกันจะมีร้อยละของหนี้ค้างชำระที่แตกต่างกัน โดยเกษตรกรเพศชายมีร้อยละ
ของหนี้ค้างชำระมากกว่าเพศหญิง

ตาราง 9 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

เพศ	จำนวน	ร้อยละหนี้ค้าง ชำระเกิน 3 ปี	S.D.	t	Sig.
ชาย	75	88.37	17.45		
หญิง	25	63.74	19.93	5.896*	0.000
รวม	100	76.05	18.69		

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตาราง 10 พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับร้อยละของหนี้ค้างชำระ
เกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่า เกษตรกรที่มีระดับการศึกษา
แตกต่างกันจะมีร้อยละของหนี้ค้างชำระที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 10 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาสูงสุดกับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน	ร้อยละหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี	S.D.	F	Sig.
ประถมศึกษา	82	85.02	19.36		
มัธยมศึกษา	16	68.95	25.13		
อนุปริญญา	2	73.33	0.00	4.404	0.15
รวม	100	82.21	20.95		

จากตาราง 11 พบว่า สถานภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่า เกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันจะมีร้อยละของหนี้ค้างชำระที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี	S.D.	F	Sig.
โสด	4	85.71	0.00		
สมรส	75	83.59	20.79		
ม้าย	21	76.62	23.01	0.965	0.385
รวม	100	82.21	20.95		

จากตาราง 12 พบว่า ลักษณะการถือครองที่ดินมีความสัมพันธ์กับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่า เกษตรกรที่มีลักษณะการถือครองที่ดินที่แตกต่างกันจะมีร้อยละของหนี้ค้างชำระที่แตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่เช่าที่ดินจากผู้อื่นจะมีร้อยละของหนี้ค้างชำระมากกว่าเกษตรกรที่มีที่ดินเป็นของตนเอง

ตาราง 12 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการถือครองที่ดินกับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปีของเกษตรกร

ลักษณะการถือครองที่ดิน	จำนวน	ร้อยละหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี	S.D.	F	Sig.
เป็นของตนเอง	42	82.71	21.39		
เช่า	23	93.44	11.61		
ผู้อื่นให้ทำกิน โดยไม่เสียค่าเช่า	2	85.23	0.00		
อื่น ๆ	33	72.67	21.77	5.678*	0.001
รวม	100	82.21	20.95		

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตาราง 13 พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่า เกษตรกรที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันจะมีร้อยละของหนี้ค้างชำระที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี	S.D.	F	Sig.
ทำไร่	81	82.20	21.66		
ทำนา	8	91.33	11.24		
อื่น ๆ	11	75.66	19.67	1.304	0.276
รวม	100	82.21	20.95		

จากตาราง 14 พบว่า ปีจ้อยจากธนาคารด้านหลักประกันเงินกู้ไม่มีความสัมพันธ์กับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายความว่า เกษตรกรที่ใช้หลักประกันเงินกู้จากธนาคารที่แตกต่างกันจะมีร้อยละของหนี้ค้างชำระที่ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักประกันเงินกู้กับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

หลักประกันเงินกู้	จำนวน	ร้อยละหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี	S.D.	F	Sig.
ค้ำประกันรวมกลุ่ม	30	87.27	19.28		
หลักทรัพย์	12	68.60	17.51		
อื่น ๆ	58	82.41	21.48	3.584*	0.031
รวม	100	82.21	20.95		

การวิเคราะห์ผลของปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้าด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ (คน) รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) และค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ในรูปแบบสมการเส้นตรง (Linear Function) โดยกำหนดรูปแบบฟังก์ชันและสมการไว้ดังนี้

$$Y = a + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 + b_6x_6$$

โดยกำหนดให้

Y	=	ร้อยละหนี้ค้างชำระ (บาท)
x_1	=	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ (คน)
x_2	=	รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
x_3	=	รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
x_4	=	ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
x_5	=	ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
x_6	=	ค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)
a	=	ค่าคงที่
$b_1 \dots b_6$	=	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร $x_1 \dots x_6$

จากตาราง 15 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระของเกษตรกรถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$Y = 10.274 - 1.445x_1 - 0.004x_2^* - 0.513x_3^* + 0.001x_4^* + 0.003x_5^* + 1.375x_6^* \dots\dots\dots(1)$$

(3.182) (0.872) (0.008) (0.271) (0.002)
(0.022) (0.954)

ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) ของตัวแปร

R	=	0.877
R Square	=	0.767
Adjust R Square	=	0.762
Standard Error	=	14.285
F	=	156.064
Sig.	=	0.000

ปัจจัยอิสระ ได้แก่ รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) และค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ส่วนปัจจัยจากเกษตรกรถูกค้าด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ (คน) และค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) พบว่า ไม่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

โดยมีค่า R Square เท่ากับ 0.767 ซึ่งหมายถึง ปัจจัยอิสระที่อยู่ในสมการมีผลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ร้อยละ 76.7 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 23.3 เป็นผลมาจากปัจจัยอิสระอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมากำหนดในสมการ อธิบายได้ดังนี้

จากตาราง 15 พบว่า รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

0.01 หมายถึง เมื่อรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้เกษตรกรมีร้อยละหนี้ค้ำชำระลดลงร้อยละ 0.004

จากตาราง 15 พบว่า รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผลในทิศทางตรงข้ามกับร้อยละของหนี้ค้ำชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายถึง เมื่อรายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้ำชำระลดลงร้อยละ 0.513

จากตาราง 15 พบว่า ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผลในทิศทางเดียวกันต่อร้อยละของหนี้ค้ำชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายถึง เมื่อค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้ำชำระเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.001

จากตาราง 15 พบว่า ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผลในทิศทางเดียวกันต่อร้อยละของหนี้ค้ำชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 หมายถึง เมื่อค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้ำชำระเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.003

ตาราง 15 ค่าสถิติต่าง ๆ ของปัจจัยที่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้ำชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

ปัจจัย	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ (คน)	1.445	0.872	-0.130	1.314	0.175
รายได้ภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)	-0.004	0.008	0.218	5.370	0.000*
รายได้นอกภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี (บาท)	-0.513	0.271	0.076	2.731	0.006*
ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)	0.001	0.002	-0.086	3.365	0.002*
ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี (บาท)	0.003	0.022	-0.632	13.233	0.000*

ตาราง 15 (ต่อ)

ปัจจัย	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือน โดยเฉลี่ยต่อปี (บาท)	1.375	0.954	-0.040	1.395	0.184
ค่าคงที่	10.274	3.182	-	2.334	0.016

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

จากตาราง 16 เมื่อตัดตัวแปรที่ไม่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร
ออกจากสมการ (1) จะได้สมการดังนี้

$$Y = 7.001 - 0.006x_2^* - 0.502x_3^* + 0.002x_4^* + 0.001x_5^* \\ (1.954) (0.872) (0.271) (0.002) (0.022).....(2)$$

ค่าในวงเล็บ หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error) ของตัวแปร

R	=	0.879
R Square	=	0.769
Adjust R Square	=	0.764
Standard Error	=	14.341
F	=	164.002
Sig.	=	0.000

ปัจจัยอิสระ ได้แก่ รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี(บาท) ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) และค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

โดยมีค่า R Square เท่ากับ 0.769 ซึ่งหมายถึง ปัจจัยอิสระที่อยู่ในสมการมีผลต่อ ร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร ร้อยละ 76.9 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 23.1 เป็นผล มาจากปัจจัยอิสระอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมากำหนดในสมการ อธิบายได้ดังนี้

จากตาราง 16 พบว่า รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผล ในทิศทางตรงกันข้ามต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 หมายถึง เมื่อรายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ลดลงร้อยละ 0.006

จากตาราง 16 พบว่า รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผลในทิศทางตรงกันข้ามต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ 0.01 หมายถึง เมื่อรายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ลดลงร้อยละ 0.502

จากตาราง 16 พบว่า ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผล ในทิศทางเดียวกันต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 หมายถึง เมื่อค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.002

จากตาราง 16 พบว่า ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) มีผลในทิศทางเดียวกันต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 หมายถึง เมื่อค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.001

ตาราง 16 ค่าสถิติต่าง ๆ ของปัจจัยที่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกรหลัง คัดตัวแปรที่ไม่มีผลต่อร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ออกจากสมการ

ปัจจัย	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
รายได้ภาคการเกษตร โดย เฉลี่ยต่อปี (บาท)	-0.006	0.872	0.223	5.430	0.000*
รายได้นอกภาคการเกษตร โดยเฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี (บาท)	-0.502	0.271	0.070	2.578	0.006*
ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรโดย เฉลี่ยต่อปี (บาท)	0.002	0.002	-0.097	3.453	0.001*

ตาราง 16 (ต่อ)

ปัจจัย	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร โดยเฉลี่ยของครัวเรือนต่อปี (บาท)	0.001	0.022	-0.603	12.997	0.000*
ค่าคงที่	7.001	1.954	-	2.354	0.019

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้าด้านอายุ ด้านศักยภาพของ
ผู้กู้ ปัจจัยจาก ร.ก.ส. และปัจจัยภายนอก กับการค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ร.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม
อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) จาก
ตาราง 17 พบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจาก ร.ก.ส. ด้านความช่วยเหลือทางการเงินและการตลาด และปัจจัย
ภายนอกด้านภาวะเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร โดยมี
ค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.432, 0.332 และ 0.281 ตามลำดับ แต่ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้า
ด้านอายุ ปัจจัยจาก ร.ก.ส. ด้านการบริการสินเชื่อและศักยภาพของพนักงานธนาคาร และปัจจัยภายนอก
ด้านภาวะภัยธรรมชาติ และภาวะทางการเมือง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3
ปี ของเกษตรกร สามารถอธิบายได้ดังนี้

ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับร้อยละของหนี้ค้างชำระ
เกิน 3 ปี ของเกษตรกร หมายถึง เมื่อเกษตรกรขาดศักยภาพเพิ่มมากขึ้น จะทำให้เกษตรกรมีร้อยละของ
หนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี เพิ่มขึ้น

ปัจจัยจาก ร.ก.ส. ด้านความช่วยเหลือทางการเงินและการตลาดมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ
ร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร หมายถึง เมื่อ ร.ก.ส. ขาดการให้ความช่วยเหลือด้านการ
ตลาดแก่เกษตรกรมากขึ้น จะทำให้เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี เพิ่มขึ้น

ปัจจัยภายนอกด้านภาวะเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับร้อยละของหนี้
ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร หมายถึง เมื่อเกษตรกรประสบกับภาวะเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น จะทำให้
เกษตรกรมีร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี เพิ่มขึ้น

ตาราง 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจาก ร.ก.ศ. และปัจจัยภายนอกกับ
ร้อยละของหนี้ค้างชำระเกิน 3 ปี ของเกษตรกร

ปัจจัย	ค่า r	ค่า Sig.
อายุ	- 0.122	0.220
ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้	0.432	0.000*
ปัจจัยจาก ร.ก.ศ.	0.233	0.020
- การบริการสินเชื่อ	0.125	0.215
- ศักยภาพของพนักงานธนาคาร	0.228	0.023
- ความช่วยเหลือทางการตลาด	0.332	0.001*
ปัจจัยภายนอก	0.095	0.347
- ภาวะภัยธรรมชาติ	0.003	0.973
- ภาวะเศรษฐกิจ	0.281	0.005*
- ภาวะทางการเมือง	0.029	0.772

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.): กรณีศึกษา สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อสรุปและเสนอแนะเกี่ยวกับการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 9 ตำบล คือ ตำบลพัฒนานิคม ตำบลหนองบัว ตำบลห้วยขุนราม ตำบลโคกสูง ตำบลมะนาวหวาน ตำบลช่องสาริกา ตำบลขอนน้อย ตำบลคิด้ง และตำบลน้ำสุก อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 100 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล แปลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าร้อยละของ ความถี่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ทดสอบด้วยสถิติ t - test, F - test, การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ซึ่งข้อมูลถูกแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกรลูกค้า, ศักยภาพของผู้กู้, ปัจจัยจากธนาคาร (ธ.ก.ส.) และปัจจัยภายนอก มีความสัมพันธ์กับ

หนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขา พัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุโดยเฉลี่ย 52 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรส และมีที่ดินเป็นของตนเอง

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ มีสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้จำนวน 2 คน มีรายได้จากการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปี 188,180 บาท มีครัวเรือนเกษตรเฉลี่ย 4.5 คนต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ย 40,000 บาทเศษต่อคนต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรโดยเฉลี่ยต่อปี 20,700 บาท มีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี 125,370 บาท ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี 52,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินโดยเฉลี่ยต่อปี 16,200 บาท

เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้หลักประกันอื่น ๆ ได้แก่ การค้ำประกันร่วมกลุ่มและหลักทรัพย์ร่วมกันในการกู้เงินจากธนาคาร มีหนี้ที่ค้างชำระกับทาง ธ.ก.ส. โดยเฉลี่ย 192,197 บาท ต่อคน มีจำนวนเงินกู้ทั้งหมดโดยเฉลี่ย 267,260 บาทต่อคน และมีร้อยละของหนี้ค้างชำระโดยเฉลี่ย ร้อยละ 82.21 ต่อคน

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือ เกษตรกรไม่ให้ความสนใจในการขยายการผลิตหรือปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น ส่วนปัจจัยด้านศักยภาพของผู้ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก ได้แก่ เกษตรกรเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงื่อนไขการส่งชำระหนี้หรือการสร้างเครดิตที่ดีในการชำระหนี้ เกษตรกรขาดประสบการณ์ทางการจัดการธุรกิจการเกษตร และการใช้เงินกู้ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนงบประมาณการใช้จ่ายให้ถี่ถ้วน รวมถึงการใช้เงินกู้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.73

ปัจจัยด้านการบริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง คือ ธ.ก.ส. กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงเกินไป

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านการบริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.79

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของพนักงานธนาคารมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.64

ปัจจัยด้านความช่วยเหลือทางการเงินจากการตลาดที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมากที่สุด คือ ขาดการส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงโครงการสร้างการผลิตตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ส่วนปัจจัยด้านความช่วยเหลือทางการเงินจากการตลาดที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก ได้แก่ ข้อมูลทางด้านราคาของผลผลิตที่เกษตรกรได้รับมีไม่เพียงพอ และธนาคารไม่สามารถหาตลาดที่แน่นอนในการรองรับผลผลิตของเกษตรกร

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านความช่วยเหลือทางการเงินจากการตลาดมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.02

สรุปแล้วเมื่อพิจารณาโดยรวมปัจจัยจาก ธ.ก.ส. มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อย โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.26

ปัจจัยด้านภาวะภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับปานกลาง คือ ฝนแล้ง

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านภาวะภัยธรรมชาติที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อยที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.80

ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก คือ ราคาผลผลิตตกต่ำ เศรษฐกิจซบเซาหรือตกต่ำ และไม่มีพ่อค้ารับซื้อผลผลิต

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านภาวะเศรษฐกิจที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.60

ปัจจัยด้านภาวะทางการเมืองที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมากที่สุด ได้แก่ ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐบาล เช่น กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร เป็นต้น และโครงการปลดปล่อยหนี้สินเกษตรกร ส่วนปัจจัยด้านมาตรการทางการตลาดที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก คือ รัฐบาลมีมาตรการที่เข้มงวดเกินไปในการควบคุมราคาสินค้าต่าง ๆ และภาษีอากร

เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า ปัจจัยด้านภาวะทางการเมืองมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับมาก โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.76

สรุปแล้วเมื่อพิจารณาโดยรวมปัจจัยภายนอกมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรในระดับน้อย โดยมีค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.56

ตอนที่ 3 ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรอุทก้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ปัญหาที่พบมากที่สุดในการผลิตทางการเกษตร คือ วิธีการผลิตในปัจจุบันทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง และไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเพื่อใช้ในการผลิต และปัญหาด้านการตลาดที่พบมากที่สุด คือ พ่อค้าที่รับซื้อผลผลิตให้ราคาค่าเกินไป

ปัญหาด้านการเงินที่พบมากที่สุด คือ เกษตรกรมีหนี้สินหลายแหล่งทั้งในระบบและนอกระบบ และปัญหาด้าน ธ.ก.ส. ที่พบมากที่สุด คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงเกินไป และ ขาดการติดตามและดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด

ปัญหาด้านปัจจัยภายนอกที่พบมากที่สุด คือ ประสพภัยธรรมชาติ คือ ฝนแล้ง และราคาผลผลิตตกต่ำไม่แน่นอน

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการผลิตทางการเกษตรที่พบมากที่สุด คือ หาวิธีการลดต้นทุนการผลิต เพื่อเพิ่มรายได้โดยการใช้เกษตรกรอินทรีย์ และแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการตลาดที่พบมากที่สุด คือ ให้มีการประกันราคาพืชผลการเกษตร

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านการเงินที่พบมากที่สุด คือ ต้องการให้รัฐสนับสนุนสินเชื่อที่มีต้นทุนหรือดอกเบี้ยต่ำเพื่อฟื้นฟูการผลิต และแนวทางแก้ไขปัญหาด้าน ธ.ก.ส. ที่พบมากที่สุด คือ ให้พนักงานธนาคารมีมารยาท พุดจาสุภาพ และมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ

แนวทางแก้ไขปัญหาด้านปัจจัยภายนอกที่พบมากที่สุด คือ ต้องการให้รัฐบาลเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการแก้ไขปัญหานี้ในระบบ และให้กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรช่วยเหลือในเรื่องนี้ค้างชำระ รวมถึงให้มีการประกันภัยพืชผล

ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากเกษตรกรถูกค้าศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจากธนาคาร (ร.ก.ศ.) และปัจจัยภายนอก มีความสัมพันธ์กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ศ.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ปัจจัยจากเกษตรกรถูกค้าด้านเพศ ลักษณะการถือครองที่ดิน รายได้ภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) รายได้นอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ค่าใช้จ่ายภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ ปัจจัยจาก ร.ก.ศ. ด้านความช่วยเหลือทางการตลาด และปัจจัยภายนอกด้านภาวะเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ศ.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ส่วนปัจจัยจากเกษตรกรถูกค้าด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพปัจจัยจากเกษตรกรถูกค้าด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้ (คน) และค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปี (บาท) ปัจจัยจาก ร.ก.ศ. ด้านหลักประกันเงินกู้ ด้านการบริการสินเชื่อและศักยภาพของพนักงานธนาคาร และปัจจัยภายนอกด้านภาวะภัยธรรมชาติและภาวะทางการเมือง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับหนี้ค้างชำระของเกษตรกรถูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ร.ก.ศ.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ข้อเสนอแนะ

ด้านเกษตรกรถูกค้า ร.ก.ศ.

1. จากผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรถูกค้า ร.ก.ศ. ยังมีรายได้จากการผลิตพืชหรือสัตว์ทางการเกษตรไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้และใช้จ่ายในครัวเรือน เนื่องจากยังมิได้มีการผลิตที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงอยู่ ดังนั้น เกษตรกรถูกค้า ร.ก.ศ. จึงควรหาอาชีพอื่นนอกการเกษตรเข้ามาเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน และคิดหาวิธีการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น การใช้

เกษตรอินทรีย์ทดแทนการใช้สารเคมี ซึ่งในปัจจุบันเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค และยังเป็นการส่งเสริมนโยบายรัฐบาลในการนำผลผลิตสินค้าการเกษตรของประเทศไทยไปสู่โครงการอาหารปลอดภัย เพื่อเตรียมตัวเป็นครัวของโลกต่อไป ทั้งนี้ นอกจากการลดต้นทุนการผลิต และการหาอาชีพอื่นนอกการเกษตรเข้ามาเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและสามารถชำระหนี้ได้ เกษตรกรจะต้องขยันใฝ่หาความรู้หรือสิ่งใหม่ ๆ มาใช้กับอาชีพของตนเอง หรืออาจจะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน ในการค้นหาวิธีการผลิตใหม่ ๆ ที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต และเสริมสร้างความร่วมมือกันในระดับกลุ่ม เพื่อการช่วยเหลือตนเองและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. บางรายยังเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการส่งชำระหนี้หรือสร้างเครดิตที่ดีในการชำระหนี้ และใช้เงินกู้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. หรือตัวแทนของเกษตรกรลูกค้าควรจะประสานงานกับ ธ.ก.ส. โดยตรง เพื่อศึกษาข้อมูลและรายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการส่งชำระหนี้ และการใช้เงินกู้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์การขอกู้ หรืออาจจะให้พนักงาน ธ.ก.ส. จัดการฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรลูกค้าในเรื่องดังกล่าวด้วยก็ได้

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้ที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในระดับมากที่สุด คือ เกษตรกรลูกค้าไม่ให้ความสนใจในการขยายการผลิตหรือปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น กล่าวคือ เกษตรกรลูกค้าใช้ความรู้พื้นฐานเดิมของครอบครัวว่าเคยผลิตอย่างไรก็ผลิตอย่างนั้นตลอดสืบเนื่องกันมาจากอดีตสู่ปัจจุบันไม่ค่อยเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ควรจะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน ในการค้นหาวิธีการผลิตใหม่ ๆ ที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต และปรับปรุงวิธีการผลิตที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น

4. จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. บางส่วนไม่คำนึงถึงการใช้เงินกู้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน และยังขาดการวางแผนงบประมาณการใช้เงินกู้ที่ดี รวมถึงยังขาดประสบการณ์และความสามารถในการจัดการธุรกิจการเกษตร เช่น การบริหารการเงิน ความสามารถในการผลิต และการควบคุมรายจ่ายของตนเอง ดังนั้น เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ควรจะทำความเข้าใจและปรึกษาหารือกับพนักงาน ธ.ก.ส. ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและวิธปฏิบัติการใช้เงินกู้ให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด

5. เกษตรกรลูกค้ารายใดที่มีปัญหาหนี้ค้างชำระ และเป็นภาระหนักซึ่งเกิดจากเหตุสุจริตและจำเป็น เช่น ประสบภัยแล้ง น้ำท่วม เป็นต้น ก็อาจขอให้ ธ.ก.ส. ขยายเวลาชำระหนี้ โดยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้หรือขอลดดอกเบี้ยเงินกู้ที่ค้างชำระอยู่ด้วยก็ได้

ด้าน ธ.ก.ส.

1. จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. บางส่วนยังขาดประสบการณ์ความรู้ และยังเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการส่งชำระหนี้ หรือสร้างเกร็ดคิดที่ดีในการชำระหนี้ รวมถึงการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงระบบข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดข่าวสารประชาสัมพันธ์ของ ธ.ก.ส. ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น วิธีการหนึ่งที่จะช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวให้กับเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. คือ ธ.ก.ส. ควรจัดให้มีการศึกษาอบรมให้กับเกษตรกรลูกค้า เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวให้กับเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. และควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้แก่เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ให้ทราบถึงการดำเนินงานสินเชื่อระหว่างเกษตรกรลูกค้ากับธนาคาร เพื่อผลในการชำระหนี้ และลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) รวมถึงการประชาสัมพันธ์งานด้านต่าง ๆ ของ ธ.ก.ส. ต่อสาธารณชนตามสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรลูกค้าและประชาชนทั่วไปทราบ และมาใช้บริการของ ธ.ก.ส. มากยิ่งขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า พนักงาน ธ.ก.ส. ยังติดตามและกำกับดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าอย่างไม่ค่อยมีประสิทธิภาพมากนัก ดังนั้น ธ.ก.ส. ควรจะจัดระบบในการบริหารคุณภาพหนี้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การเข้าไปดูแลและกำกับแนะนำการใช้เงินกู้ของลูกค้าให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้เงินมากขึ้น

3. ธ.ก.ส. ควรจะมีการฝึกอบรมพนักงาน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้า และเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน ธ.ก.ส. รวมถึงควรจะมีการตรวจสอบควบคุมการทำงานและวินัยของพนักงาน ธ.ก.ส. ให้มากขึ้น เพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และป้องกันการกระทำผิดวินัยหรือทุจริตของพนักงาน

4. ข้อเสนอแนะจากประสบการณ์และข้อเท็จจริงของผู้วิจัย

4.1 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยแก่เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ไม่ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ที่ให้แก่เกษตรกรลูกค้าในอัตราเดียวกันตามชั้นลูกค้าในปัจจุบันของ ธ.ก.ส. ทั่วประเทศ เช่น ลูกค้าชั้นดีเลิศ (3A⁺) ลูกค้าชั้นดีเยี่ยม (AAA) ลูกค้าชั้นดีมาก (AA) ลูกค้าชั้นดี (A) และลูกค้าชั้นทั่วไป (B) ซึ่งกำหนดอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ร้อยละ 5.50, 7.00, 8.00, 9.00 และ 10.00 ตามลำดับ เนื่องจาก ศักยภาพของการใช้ที่ดินในตำบล อำเภอ และจังหวัดต่าง ๆ มีความเหมาะสมกับพืชหรือสัตว์แตกต่างกันไป และ ธ.ก.ส. ควรกำหนดอัตราดอกเบี้ยให้เหมาะสมกับเกษตรกรมากกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้ เนื่องจากผลผลิตการเกษตรส่วนใหญ่มีความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม เป็นต้น ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ ธ.ก.ส. มีส่วนต่างกันมาก กล่าวคือ มีอัตราดอกเบี้ยเงินฝากระหว่างร้อยละ 0.75 ถึงร้อยละ 1.00 และมีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างร้อยละ 5.50 ถึงร้อยละ 10.00 ดังกล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้น ธ.ก.ส. ควรมี

การแก้ไข/ปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานสินค้าเกษตรกร ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ต่าง ๆ เพราะจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้อนุมานได้ว่าเกษตรกรถูกค้ารายใดอยู่ในพื้นที่การเกษตร ที่มีความอุดมสมบูรณ์ดี (เขตชลประทาน) จะได้ผลผลิตการเกษตรดีกว่าได้ราคาดี และจะสามารถส่งเงินชำระหนี้ ธ.ก.ส. ได้ดี จะเสียดอกเบี้ยเงินกู้ให้กับ ธ.ก.ส. ในอัตราที่ต่ำ เช่น ร้อยละ 5.50 เป็นต้น ส่วนเกษตรกรถูกค้ารายใดอยู่ในพื้นที่ที่ไม่มีความอุดมสมบูรณ์ (นอกเขตชลประทาน) ผลผลิตจะไม่เต็มที่และไม่มีรายได้เพียงพอต่อการชำระหนี้ ทำให้มีหนี้ค้างชำระกับ ธ.ก.ส. และยังคงเสียดอกเบี้ยเงินกู้กับ ธ.ก.ส. ในอัตราที่สูงกว่า เป็นต้น ซึ่งไม่เป็นการยุติธรรมและเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า อัตราดอกเบี้ยของ ธ.ก.ส. จะส่งผลถึงคนรวยจะเสียดอกเบี้ยในอัตราต่ำ และคนยากจนจะเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง

4.2 การปฏิบัติงานสินค้าเกษตรกร แก่เกษตรกรถูกค้าน่าจะมีการประเมินผลทุกปี ว่าพืชหรือสัตว์ชนิดใดก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยหรือไม่อย่างไร เช่น ถ้าพืชหรือสัตว์ใดมีความเสี่ยงภัยมาก ก็น่าจะเปลี่ยนหรือสนับสนุนสินค้าเกี่ยวกับพืชหรือสัตว์ที่มีความเสี่ยงภัยน้อย ธ.ก.ส. ควรสนับสนุนการให้สินเชื่อในลักษณะของการส่งเสริมการผลิตพืชหรือสัตว์เศรษฐกิจ

4.3 ธ.ก.ส. กำหนดให้มีหลักประกันเงินกู้ เช่น อสังหาริมทรัพย์ หลักทรัพย์ รัฐบาลไทย เงินฝาก ลูกค้าประจำสาขา หรือบุคคลอื่นที่ผู้จัดการเห็นสมควร ซึ่ง ธ.ก.ส. ควรจะปรับปรุงเพิ่มเติม โดยใช้ผลผลิตพืชหรือสัตว์ที่ ธ.ก.ส. ให้เงินกู้ เป็นหลักประกันการกู้เงิน และถือว่าการส่งเสริมการผลิตร่วมกันระหว่าง ธ.ก.ส. กับเกษตรกรลูกค้าผู้กู้ ซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยกันในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนกัน หรือเป็นการลงทุนร่วมกันมากกว่าการกู้ยืมธรรมดา

4.4 ธ.ก.ส. น่าจะมีระเบียบวิธีปฏิบัติในการแบ่งกลุ่มเกษตรกรลูกค้าไปตามหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอต่าง ๆ เพื่อแบ่งโซนการส่งเสริมการผลิตพืชหรือสัตว์เศรษฐกิจต่าง ๆ ร่วมกัน และหากเกษตรกรลูกค้าในหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอใด ผลิตพืชหรือสัตว์ตามที่ ธ.ก.ส. ส่งเสริม ธ.ก.ส. ก็อาจจะคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่ต่ำกว่าการกู้เงินปกติ และเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตก็ให้มีการรวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย หรือแปรรูปในระบบของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (ส.ก.ค.) และเมื่อ ส.ก.ค. มีกำไรก็เฉลี่ยคืนตามส่วนของธุรกิจต่อไป

4.5 ธ.ก.ส. น่าจะส่งเสริมให้เกษตรกรลูกค้า ตั้งกองทุนกลุ่มเพื่อไว้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หรือไว้ช่วยเหลือความเสียหายต่าง ๆ ของสมาชิกกองทุน โดยให้มีการถือหุ้นและออมเงินเป็นประจำ และ ธ.ก.ส. ควรให้การสนับสนุนเงินทุนให้ทุกปี เพื่อให้กลุ่มลูกค้าเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ซึ่ง ธ.ก.ส. อาจจะพิจารณาทุกกลุ่มลูกค้าทุกสิ้นปีว่ากลุ่มใดมีความพร้อมและศักยภาพดี รวมถึงชำระหนี้ดีเลิศ ก็ให้การสนับสนุนกลุ่มโดยลดดอกเบี้ยเงินกู้ให้กับเกษตรกรลูกค้า

ในกลุ่มนั้น ๆ เป็นรางวัล เช่น ลอตเตอรี่ออกเบิ้ลให้ร้อยละ 3 เป็นต้น โดยโอนเงินส่วนลอตเตอรี่เงิน
ผู้เข้าบัญชีกองทุนกลุ่ม มิใช่มอบรางวัลให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวเปลือก

4.6 ธ.ก.ส. ควรจัดให้มีระบบประกันภัยพืชผลการเกษตรสำหรับลูกค้า ธ.ก.ส.
และเกษตรกรทั่วไป โดยประสานความร่วมมือกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กระทรวงพาณิชย์
และกระทรวงการคลัง ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตด้านการเกษตรมักจะประสบกับความเสียหายจาก
ภัยธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ น้ำท่วม ฝนแล้ง และลมพายุ ทำให้ผลผลิตการเกษตรได้รับความเสียหาย
จนทำให้เกษตรกรมีรายได้ลดต่ำลงหรือประสบกับการขาดทุน โดยเฉพาะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อ
การชำระหนี้ จึงสมควรจัดให้มีระบบการประกันภัยพืชผลการเกษตรหรือพัฒนาระบบประกันภัย
พืชผลการเกษตรใน ธ.ก.ส. เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.และ
เกษตรกรทั่วไปต่อไป

ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. หน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรจะเข้ามามีบทบาทในการให้
ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ แก่ลูกค้า ธ.ก.ส. มากขึ้น เช่น ข้อมูลทางด้านราคาสินค้า
เกษตร นโยบายต่าง ๆ ของ ธ.ก.ส. เงื่อนไขการให้เครดิต การชำระหนี้ และวัตถุประสงค์ของการ
กู้เงิน เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับลูกค้า ธ.ก.ส. และเพื่อให้ลูกค้า ธ.ก.ส. มีศักยภาพทางด้าน
การผลิตสินค้าทางการเกษตรมากยิ่งขึ้น
2. หน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรจะมีการสร้างมาตรการเพื่อยกระดับ
รายได้ให้กับลูกค้า ธ.ก.ส. เช่น นโยบายทางด้านราคา คือ การประกันราคาสินค้าเกษตร เป็นต้น
แต่ควรจะนำมาใช้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรควรจะเป็นไปตามปริมาณ
ความต้องการซื้อของลูกค้า หรือควรจะเป็นไปตามกลไกตลาด และเพื่อสร้างเสริมให้เกษตรกรมี
ความกระตือรือร้นในการหาข้อมูลเพื่อคาดการณ์ราคาสินค้า เป็นการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรเองด้วย
3. หน่วยงานของรัฐบาลโดยเฉพาะกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ควรเข้ามา
มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรอย่างแท้จริงทั้งในระบบและนอกระบบ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์สำหรับ ร.ก.ศ. ลูกค้า ร.ก.ศ. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับหนึ่ง และสามารถขยายผลการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1. ควรจะมีการศึกษาทุก ๆ ปี หากสามารถทำได้ เพราะผลการวิจัยจะได้นำไปใช้ประโยชน์ทางด้านการวางแผนการปฏิบัติงานของ ร.ก.ศ. ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาล และภาวะเศรษฐกิจ
2. ควรจะมีการศึกษาทางด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ระดับความรู้ ความเข้าใจ ในระบบการชำระหนี้ ติดตามการใช้เงินกู้ ของเจ้าหน้าที่ ร.ก.ศ. และลูกค้า ร.ก.ศ. เพื่อทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และวางแผนการแก้ไขปัญหาในเรื่องดังกล่าว

บรรณานุกรม

- กัมปนาท เพ็ญสุภา. 2536. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการชำระคืนเงินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรรูดค้า**
ร.ก.ศ. ในอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2527. **คู่มือวิธีปฏิบัติงานสินเชื่อของสหกรณ์**. กรุงเทพมหานคร:
กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- กระทรวงการคลัง. 2541. **ปัญหาการเงินของภาคธุรกิจเอกชน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิชย์.
- กัลยา ไควศิษฐ์ชัย. 2535. **ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรรูดค้า**
ร.ก.ศ. ในโครงการส่งเสริมเลี้ยงโคนม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี.
กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกษมณี หลงมา. 2544. **ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองลำปาง**
จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
แม่โจ้.
- ขวัญใจ รังษิสุริยะชัย. 2530. **การวิเคราะห์การให้สินเชื่อของเกษตรกรในจังหวัดกาฬสินธุ์**.
กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จรัส กาใหญ่. 2527. **คอมพิวเตอร์เบื้องต้น**. เชียงใหม่: ภาควิชาคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จันทร์ศรี สมวิลาศ. 2536. **ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การ**
เกษตรสันป่าตอง จำกัด อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนินท์ พิตยาวิธ. 2533. **ธนาคารใช้มาตรการอะไรในการพิจารณาปล่อยสินเชื่อ**.
กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- ชำนาญ ธรรมไชย. 2537. **ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรรูดค้า ร.ก.ศ.**
สาขาสารภี จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
แม่โจ้.
- ทศพร อาษากิจ. 2541. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระหนี้สินเงินเชื่อการเกษตรของสมาชิกส**
หกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่. เชียงใหม่:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ทัศนัย ทรรทรานนท์. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถชำระเงินกู้การเกษตร กรณีศึกษา

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหางดง จังหวัดเชียงใหม่.

เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

เทียนชัย รัตนคิลก. 2533. ปัญหาการชำระคืนเงินเชื่อเกษตรของเกษตรกรอำเภอกำแพงแสน.

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2540. วิเคราะห์สภาพการค้างชำระของเกษตรกร.

กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

_____. 2541. พฤติกรรมให้เงินเชื่อเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

_____. 2543. คู่มือวิธีปฏิบัติงานเงินเชื่อด้านเกษตรกร เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

_____. 2544. รายงานกิจการงบดุล งบกำไรขาดทุน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

_____. 2546ก. รายงานกิจการงบดุล งบกำไรขาดทุน. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

_____. 2546ข. หลักการบริหารงานเงินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

_____. 2547. รายงานกิจการธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร ปีบัญชี 2546. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม. 2544. สรุปผลการดำเนินงาน

ของธนาคารปีบัญชี 2543. ลพบุรี: ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม.

_____. 2545. สรุปผลการดำเนินงานของธนาคารปีบัญชี 2544. ลพบุรี: ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม.

_____. 2546. สรุปผลการดำเนินงานของธนาคารปีบัญชี 2545. ลพบุรี: ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม.

_____. 2547. สรุปผลการดำเนินงานของธนาคารปีบัญชี 2546. ลพบุรี: ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2523ก. รายงานการสำรวจภาวะหนี้สินและความต้องการสินเชื่อของ
เกษตรกร ปี 2522 – 2523. กรุงเทพมหานคร: ธนาคารแห่งประเทศไทยสาขา
ภาคเหนือ.

_____. 2523ข. สินเชื่อการเกษตรในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย.

ธีระศักดิ์ มุสิกะ. 2538. ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตรอำเภอกระบุรี จังหวัดระยอง. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นำชัย ทนุผล. 2531. การวางแผนและประเมินผลโครงการส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่:
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ปราณี เหล่าทะเกียรติ. 2523. วิเคราะห์การก่อหนี้สินของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา
ปี 2518 – 19. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

พิชญ์ นิตยเสมอ. 2538. บทบาท ธ.ก.ส. กับปัญหาหนี้สินเกษตรกร. วารสาร ธ.ก.ส. 17(4):
20 – 29.

พิจิต ธานี. 2530. สินเชื่อการเกษตร. เชียงใหม่: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พงษ์ศักดิ์ เกลิมขุติเดช. 2545. 36 ปี ธ.ก.ส. บนเส้นทางพัฒนาชนบทไทย. วารสารเพื่อการพัฒนา
ชนบท. 15(3): 53.

มงคล การดี. 2541. ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคาร ธ.ก.ส.
สาขาแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
แม่โจ้.

ยุวดี พุตระกูล. 2539. พฤติกรรมการใช้สินเชื่อของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. กรุงเทพมหานคร:
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

รังสรรค์ พิมสารี. 2532. การวิเคราะห์การจำแนกผู้กู้สินเชื่อการเกษตร อำเภอจอมทอง จังหวัด
เชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เรืองวัฒน์ ทองอยู่. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตรเมืองปาน จำกัด อ.เมืองปาน จ.ลำปาง. ลำปาง: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

วัชรชัย บัวเทศ. 2530. พฤติกรรมในการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรหนองไผ่ จำกัด
เพชรบูรณ์. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- วาสนา กันทะรัตน์. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วิเศษณ์ สุขใหญ่. 2542. ปัจจัยที่มีผลต่อการคืนเงินกู้ของลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเวียงป่าเป้า อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. 2542. วิธีใช้โปรแกรม SPSS และแปลความหมายผลลัพธ์ที่ได้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2542. ประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สามารถ นิตย์เสมอ. 2536. ร.ก.ส. การปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นธนาคารเพื่อพัฒนาชนบท. วารสาร ร.ก.ส. 15(7): 6.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2534. ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรและดินเพื่อการเกษตรและแนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2534. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนภาพพิมพ์.
- สุนัย เลหาวิวัฒน์. 2536. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวงเงินสินเชื่อบัตรเครดิตของผู้ถือบัตร กรณีศึกษาธนาคารไทยพาณิชย์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนทร พลโฮม. 2541. ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของลูกค้า ร.ก.ส. สาขาจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สุรศักดิ์ นาคสวัสดิ์. 2521. สหกรณ์การเกษตร. เชียงใหม่: คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรัตน์ ศรีสุวรรณผลไท. 2527. ดินเชื่อและการเก็บหนี้. กรุงเทพมหานคร: ศรีสง่าการพิมพ์.
- อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์. 2548. ธุรกิจรายด้าภาคที่ 3 มีนาคม 2548: 8.
- อรรณพ กมล. 2536. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรคอยตะเก็ก จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

เอื้อน หุ่นเที่ยง. 2539. ความพึงพอใจของสมาชิกที่มีต่อการดำเนินงานของชุมนุมสหกรณ์นิคม
เชียงคำ จำกัด อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง

ปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) :

กรมศึกษา สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ตามโครงการผลิตมหาบัณฑิตสำหรับนักบริหารสหกรณ์ รุ่นที่ 1 (Coop. Ex 1)

ปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะธุรกิจการเกษตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่

แบบสอบถามนี้ วัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เพื่อทราบสาเหตุของการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้ารายคน และข้อมูลที่ได้จะนำไปศึกษาวิจัย เพื่อกำหนดมาตรการในการให้ความช่วยเหลือ และแก้ไขให้เกษตรกรประกอบอาชีพได้ตามปกติ

ชื่อ.....นามสกุล.....

ที่อยู่.....อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

วัน/เดือน/ปี ที่ให้ข้อมูล.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงใน () หรือเติมข้อความลงใน.....

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- () ไม่ได้รับการศึกษา () ประถมศึกษา
 () มัธยมศึกษา () อนุปริญญา
 () ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพการสมรส

- () โสด () สมรส
 () หย่า () ม้าย

5. ลักษณะการถือครองที่ดิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เป็นของตนเอง จำนวน.....ไร่
 () เช่า จำนวน.....ไร่
 () ผู้อื่นให้ทำกินฟรี จำนวน.....ไร่
 () อื่น ๆ โปรดระบุ.....จำนวน.....ไร่

6. อาชีพ

- () ทำไร่ () ทำนา
 () ทำสวน () เลี้ยงสัตว์
 () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่มีรายได้.....คน

8. ครัวเรือนมีรายได้ภาคการเกษตร โดยเฉลี่ย.....บาทต่อปี

9. ครัวเรือนมีรายได้นอกภาคการเกษตร โดยเฉลี่ย.....บาทต่อปี

10. ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายภาคการเกษตร โดยเฉลี่ย.....บาทต่อปี

11. ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร โดยเฉลี่ย.....บาทต่อปี

12. ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน โดยเฉลี่ย.....บาทต่อปี

13. หลักประกันเงินกู้ที่ใช้ในการกู้เงินจากธนาคาร

- () ค้ำประกันร่วมกลุ่ม
 () บุคคล 2 คนค้ำประกัน
 () หลักทรัพย์
 () อื่น ๆ โปรดระบุ.....

14. ปัจจุบันท่านมีหนี้ที่ค้างชำระกับทาง ธ.ก.ส. จำนวน.....บาท จากจำนวนเงินที่ท่านกู้ทั้งหมด.....บาท

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนานิคม

อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

คำชี้แจง ท่านเห็นว่าปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของท่าน มากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามความเป็นจริง

ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15. ปัจจัยด้านศักยภาพของผู้กู้					
- การใช้เงินกู้ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้เงินหากเกษตรกรมีความจำเป็นที่จะต้องนำเงินดังกล่าวไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่นก่อน					
- เกษตรกรให้ผู้อื่นยืมเงิน					
- เกษตรกรโอนทรัพย์สินให้ผู้อื่นเช่า					
- เกษตรกรมีหนี้สินหลายที่ทั้งสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ					
- เกษตรกรไม่สามารถขนส่งผลผลิตไปขายได้เอง					
- เกษตรกรเลิกประกอบอาชีพเกษตร					
- คิดว่าการรวมหนี้ไว้ชำระครั้งเดียวเป็นการประหยัด					
- การใช้เงินกู้ไม่จำเป็นต้องมีการวางแผนงบประมาณการใช้จ่ายให้คลี่คลาย					
- เกษตรกรไม่มีความสามารถทางการจัดการธุรกิจการเกษตร					
- เกษตรกรเข้าใจผิดเกี่ยวกับเงื่อนไขการให้เครดิตหรือการชำระหนี้					
- เกษตรกรไม่มีความกระตือรือร้นในการขยายการผลิตหรือปรับปรุงวิธีการผลิตให้ดีขึ้น					
16. ปัจจัยจาก ธ.ก.ส.					
16.1 การบริการสินเชื่อ (ก่อน, หลังกู้เงิน) ของ ธ.ก.ส.					
- เกษตรกรไม่ได้รับความสะดวกในการชำระเงินกู้					
- เอกสารที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการชำระคืนเงินกู้มีไม่เพียงพอ เช่น หนังสือคู่มือ แผ่นพับ เป็นต้น					

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงชีพหนี้เงินกู้	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- ไม่มีบุคลากรที่คอยให้บริการเรื่องข้อมูลการกู้และชำระคืนเงินกู้					
- ขาดการติดตาม และการดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด					
- การให้บริการของ ธ.ก.ส.ล่าช้า					
- ธ.ก.ส. กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงเกินไป					
16.2 ศักยภาพของพนักงานธนาคาร					
- พนักงานธนาคารทุจริตโดยการรับเงินสินบน					
- พนักงานธนาคารใช้อำนาจในทางมิชอบโดยการกู้ยืมเงินจากเกษตรกรผู้กู้					
- พนักงานธนาคารประพฤตินั้นไม่เหมาะสม เช่น ไร้วาจาไม่สุภาพ					
- พนักงานธนาคาร ไม่สันทัดในการให้สินเชื่อเกษตรกร					
16.3 ความช่วยเหลือทางการเงิน					
- ธนาคาร ไม่สามารถหาตลาดที่แน่นอนในการรองรับผลผลิตของเกษตรกร					
- ข้อมูลทางด้านราคาของผลผลิตที่เกษตรกร ได้รับมีไม่เพียงพอ					
- ขาดการส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงโครงการสร้างการผลิตตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่					
17. ปัจจัยภายนอก					
17.1 ภาวะภัยธรรมชาติ					
- ฝนแล้ง					
- น้ำท่วม					
- ลมพายุหรือวาตภัย					
- ศัตรูพืชหรือสัตว์รบกวน					
- เกิดโรคระบาด					
- ถูกไฟไหม้					
17.2 ภาวะเศรษฐกิจ					
- ไม่มีพ่อค้ารับซื้อ					
- ราคาผลผลิตตกต่ำ					

ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- เศรษฐกิจซบเซาหรือตกต่ำ					
17.3 ภาวะทางการเงิน					
- ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงาน รัฐบาล เช่น กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร					
- อุดหนุนการเวรคืนที่ดินทำกิน					
- รัฐบาลมีมาตรการที่เข้มงวดเกินไปในการควบคุม ราคาสินค้าต่าง ๆ และภาษีอากร					
- โครงการปลดปล่อยหนี้สินเกษตรกร					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพัฒนา
นิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

คำชี้แจง โปรดระบุปัญหาพร้อมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหากการค้างชำระหนี้เงินกู้ของท่าน

18. ปัญหา

18.1 ด้านการผลิตทางการเกษตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18.2 ด้านการตลาด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18.3 ด้านการเงิน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18.4 ด้าน ร.ก.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

18.5 ด้านปัจจัยภายนอก (ภาวะภัยธรรมชาติต่าง ๆ , ภาวะเศรษฐกิจ หรือภาวะทางการเมือง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19. แนวทางแก้ไขปัญหา

19.1 ด้านการผลิตทางการเกษตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19.2 ด้านการตลาด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19.3 ด้านการเงิน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19.4 ด้าน ธ.ก.ส.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

19.5 ด้านปัจจัยภายนอก (ภาวะภัยธรรมชาติต่าง ๆ , ภาวะเศรษฐกิจ หรือภาวะทางการเมือง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

ภาคผนวก ข

อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์

อัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ธนาคารพาณิชย์

ธนาคาร (อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก)	ออมทรัพย์	3 เดือน	6 เดือน	12 เดือน
ธ. กรุงเทพ	0.75	1.00	1.00	1.00
ธ. กสิกรไทย	0.75	1.00	1.00	1.00
ธ. กรุงศรีอยุธยา	0.75	1.00	1.00	1.00
ธ. ไทยพาณิชย์	0.75	1.00	1.00	1.00
ธ. กรุงไทย	0.75	1.00	1.00	1.00
ธ. อาคารสงเคราะห์	1.00	1.25	1.25	1.75
ธ. ออมสิน	0.75	1.00	1.00	1.00
ธ. เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	0.75	1.00	1.00	1.00

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารพาณิชย์

ธนาคาร (อัตราดอกเบี้ยเงินกู้)	MOR	MLR	MRR	1 เดือน	2 เดือน	3 เดือน
ธ. กรุงเทพ	6.00	5.75	6.25	1.9000	2.0500	2.1500
ธ. กสิกรไทย	5.75	5.50	6.00	1.9062	2.0625	2.2187
ธ. กรุงศรีอยุธยา	6.00	5.75	6.25	2.0500	2.1750	2.3000
ธ. ไทยพาณิชย์	6.00	5.75	6.26	2.0000	2.1500	2.1200
ธ. กรุงไทย	5.75	5.75	5.75	UNQ	UNQ	UNQ
ธ. อาคารสงเคราะห์	UNQ	UNQ	6.25	UNQ	UNQ	UNQ
ธ. ออมสิน	5.75	5.75	UNQ	UNQ	UNQ	UNQ

ที่มา: หนังสือพิมพ์ธุรกิจรายสัปดาห์ (2548: 8)

ภาคผนวก ก

รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ประกาศธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
เรื่อง กำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ที่ให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกร

อาศัยอำนาจตามข้อบังคับธนาคารฉบับที่ 44 ข้อ 24 ฉบับที่ 20 ข้อ 14 และข้อ 21 ฉบับที่ 23 ข้อ 10 ฉบับที่ 26 ข้อ 15 และฉบับที่ 31 ข้อ 7 และมติคณะกรรมการธนาคารในการประชุมครั้งที่ 11/2547 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2547 ธนาคารจึงกำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ที่ให้แก่เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรไว้ ดังนี้

1. ธนาคารจะเรียกดอกเบี้ยเงินกู้ที่ให้แก่เกษตรกรลูกค้าตามข้อบังคับฉบับที่ 44 ตามชั้นลูกค้า ดังนี้

1.1 ลูกค้าชั้นดีเลิศ (ชั้น AAA ⁺) หมายถึง ในรอบ 4 ปีที่ผ่านมาไม่มีหนี้เงินกู้กำหนดค้างชำระต่อธนาคาร ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5.50 ต่อปี

1.2 ลูกค้าชั้นดีเยี่ยม (ชั้น AAA) หมายถึง ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่มีหนี้เงินกู้กำหนดค้างชำระต่อธนาคาร ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.00 ต่อปี

1.3 ลูกค้าชั้นดีมาก (ชั้น AA) หมายถึง ในรอบ 2 ปีที่ผ่านมาไม่มีหนี้เงินกู้กำหนดค้างชำระต่อธนาคาร ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 8.00 ต่อปี

1.4 ลูกค้าชั้นดี (ชั้น A) หมายถึง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาไม่มีหนี้เงินกู้กำหนดค้างชำระต่อธนาคาร ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 9.00 ต่อปี

1.5 ลูกค้าชั้นทั่วไป (ชั้น B) หมายถึง ลูกค้าที่มีหนี้เงินกู้ถึงกำหนดค้างชำระหรือเป็นลูกค้าที่ธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าใหม่ระหว่างปีให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10.00 ต่อปี

2. ธนาคารจะจัดชั้นเกษตรกรลูกค้าปีละครั้ง ณ วันที่ 30 เมษายน ของทุกปีโดยพิจารณาจากสถานะหนี้เงินกู้ของลูกค้า ณ วันที่ 30 เมษายน ดังนี้

2.1 กรณีลูกค้าสามารถชำระหนี้ถึงกำหนดชำระระหว่างปี และหรือหนี้ค้างชำระได้เสร็จสิ้นจนไม่มีค้ำเงินและดอกเบี้ยค้างชำระ ณ วันที่ 30 เมษายน ทุกสัญญาให้ถือว่าลูกค้ามีประวัติการชำระหนี้ดี ธนาคารจะจัดชั้นลูกค้าให้สูงขึ้นจากชั้นเดิม 1 ชั้น เช่น เดิมลูกค้าอยู่ชั้น AA จะได้รับการจัดชั้นเป็นชั้น AAA เป็นต้น

2.2 กรณีมีหนี้เงินกู้ค้างชำระ ณ วันที่ 30 เมษายน และธนาคารไม่เรียกดอกเบี้ยเพิ่ม ธนาคารจะจัดชั้นลูกค้าให้เป็นลูกค้าชั้นเดิม เช่น เดิมลูกค้าอยู่ชั้น AA จะได้รับการจัดชั้นเป็น ชั้น AA เป็นต้น

2.3 กรณีมีหนี้เงินกู้ค้างชำระ ณ วันที่ 30 เมษายน และธนาคารเรียกดอกเบี้ยของต้นเงินค้างชำระเพิ่มอีกร้อยละ 1 ต่อปี ธนาคารจะจัดชั้นลูกค้าให้ลดลงจากชั้นเดิม 1 ชั้น เช่น เดิมลูกค้าอยู่ชั้น AA จะถูกจัดชั้นเป็นชั้น A เป็นต้น

2.4 กรณีมีหนี้เงินกู้ค้างชำระ ณ วันที่ 30 เมษายน และธนาคารเรียกดอกเบี้ยของต้นเงินกู้ค้างชำระเพิ่มอีกร้อยละ 3 ต่อปี ธนาคารจะจัดชั้นลูกค้าให้ลดลงจากเดิมไปอยู่ที่ชั้น B เช่น เดิมลูกค้าอยู่ที่ชั้น AA จะถูกจัดชั้นเป็นชั้น B เป็นต้น

3. ธนาคารจะเรียกดอกเบี้ยเงินกู้ที่ให้แก่สถาบันเกษตรกรลูกค้า ตามข้อบังคับฉบับที่ 20 23 26 และ 31 ตามระดับของสถาบันเกษตรกร ดังนี้

3.1 ระดับ 1 หมายถึง สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดชั้นเป็นลูกหนี้ชั้น 1 ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5.00 ต่อปี

3.2 ระดับ 2 หมายถึง สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดชั้นเป็นลูกหนี้ชั้น 2 ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5.50 ต่อปี

3.3 ระดับ 3 หมายถึง สถาบันเกษตรกรที่ได้รับการจัดชั้นเป็นลูกหนี้ชั้น 3 ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6.00 ต่อปี

3.4 ระดับ 4 หมายถึง สถาบันเกษตรกรที่กู้เงินธนาคารครั้งแรก ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6.50 ต่อปี

3.5 ระดับ 5 หมายถึง สถาบันเกษตรกรที่ปิดบัญชีไม่ได้ภายใน 150 วัน หลังจากสิ้นปีบัญชีของสถาบันเกษตรกร โดยเกิดจากข้อบกพร่องของสถาบันเกษตรกรเอง หรือสถาบันเกษตรกรที่มีเหตุผิดปกติ ได้แก่ ถูกธนาคารระงับการจ่ายเงินกู้ มีลูกหนีน้อยกว่าหนี้ ขาดทุนติดต่อกันเกินกว่า 3 ปี ขาดทุนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของทุนเรือนหุ้น ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.00 ต่อปี

4. ธนาคารจะจัดชั้นสถาบันเกษตรกร ดังนี้

4.1 การจัดชั้นใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของสถาบันเกษตรกรย้อนหลัง 3 ปีบัญชี

4.2 จะจัดชั้นและแจ้งผลให้สถาบันเกษตรกรทราบภายใน 150 วัน (5 เดือน) หลังจากสิ้นปีบัญชีของสถาบันเกษตรกร

4.3 เริ่มเรียกดอกเบี้ยตามชั้นที่ได้รับการจัดใหม่ ตั้งแต่ต้นเดือนที่ 6 หลังจากสิ้นปีบัญชีของสถาบันเกษตรกร เช่น สถาบันเกษตรกรที่มีปีการเงินสิ้นสุด 31 ธันวาคมจะจัดชั้นและแจ้งผลให้ทราบภายในวันที่ 31 พฤษภาคม และเรียกดอกเบี้ยในอัตราตามชั้นที่ได้รับการจัดใหม่ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน-31 พฤษภาคม ของปีถัดไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2547

(นายธีรพงษ์ ตั้งธีระสุนันท์)

ผู้จัดการ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ข้อบังคับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ฉบับที่ 44

ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงิน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 (4) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 คณะกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรออกข้อบังคับว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงิน ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในข้อบังคับนี้

“สาขา” หมายความว่า สาขาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

“กลุ่มลูกค้า” หมายความว่า เกษตรกรที่ธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาซึ่งรวมกันเป็นกลุ่มด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคาร

“ครอบครัว” หมายความว่า กุ้สมรสหรือบุตรของเกษตรกร บิดามารดาของเกษตรกรหรือกุ้สมรสของเกษตรกร ซึ่งอยู่ในความอุปการะของเกษตรกร

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา การทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเลี้ยงไหมและสาวไหม การทำนาเกลือ การปลูกกล้วยไม้หรือได้ดอก การปลูกไม้สน การปลูกสวนป่า การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงกุ้ง การเพาะเห็ด หรืออาชีพการเกษตรอื่น ตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม” หมายความว่า การประกอบอาชีพของเกษตรกรที่นำเอาผลิตผลของตนเองหรือผลิตผลที่จัดหาจากแหล่งอื่นมาทำการแปรรูปเตรียมการผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย หรือใช้ผลิตผลดังกล่าวเป็นส่วนประกอบสินค้าที่เกษตรกรผลิตขึ้นเองเพื่อจำหน่าย และให้หมายความรวมถึงการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือการบริการที่เกี่ยวกับเกษตรกรรมด้วย

“อาชีพอย่างอื่น” หมายความว่า การประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรม อาชีพด้านพาณิชยกรรม และอาชีพด้านบริการของเกษตรกรหรือครอบครัวเพื่อเพิ่มรายได้

“พัฒนาความรู้” หมายความว่า การศึกษา อบรม สัมมนา ดูงานหรือฝึกงานของ เกษตรกรหรือครอบครัวในด้านเกษตรกรรมหรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้

“พัฒนาคุณภาพชีวิต” หมายความว่า การยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตเกี่ยวกับการศึกษา อบรม สัมมนา ดูงาน ฝึกงาน การรักษาพยาบาลของเกษตรกรหรือครอบครัว รวมทั้งการจัดหา ปรับปรุง หรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของเกษตรกร

“หนี้สินภายนอก” หมายความว่า หนี้ที่เกษตรกรหรือครอบครัวมีอยู่ก่อนขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา หรือระหว่างการเป็นลูกค้าประจำสาขา และให้หมายความรวมถึง การได้คืน รับโอนคืน หรือซื้อคืนที่ดิน ซึ่งเดิมเป็นคนหรือครอบครัว ทั้งนี้ หนี้ดังกล่าวต้องเป็นหนี้ที่พิสูจน์ได้ว่า เกิดจากเหตุอันสุจริตและจำเป็น และเป็นภาระหนัก

“ฟื้นฟูการประกอบอาชีพ” หมายความว่า การส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมหรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกรที่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถชำระหนี้แก่ธนาคารได้

ข้อ 2 ผู้มีสิทธิจะขอกู้เงินตามข้อบังคับนี้ได้ ต้องเป็นผู้ที่ธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา

การขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา

ข้อ 3 ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นเกษตรกร
- (2) ต้องบรรลุนิติภาวะ
- (3) มีสัญชาติไทย
- (4) มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในด้านเกษตรกรรมมาแล้วพอสมควร
- (5) มีถิ่นที่อยู่และประกอบอาชีพเกษตรกรรมของคนในท้องที่ดำเนินงานของสาขาซึ่งตนขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
- (6) โดยปกติเป็นผู้ก่อให้เกิดผลิตผลการเกษตรเพื่อขายหรือมีรายได้อื่นในปีหนึ่ง ๆ เป็นมูลค่าพอสมควร
- (7) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีชื่อเสียงดี ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพและรู้จักประหยัด
- (8) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

¹/แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 ใช้บังคับตั้งแต่ 8 ต.ค. 43

(9) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(10) ไม่เคยถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาของธนาคารมาก่อน

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ (1) หรือมีเหตุพิเศษอันควรยกเว้นลักษณะตาม (5) (6) หรือ (10) ให้ผู้จัดการเป็นผู้วินิจฉัย

ในกรณีลูกค้าประจำสาขาได้กู้เงินให้บุคคลในครอบครัวใช้ประกอบอาชีพอย่างอื่น และลูกค้าประจำสาขาดังกล่าวได้พ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อ 7 หากบุคคลในครอบครัวที่เป็นผู้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้สินดังกล่าว ยังจะเป็นต้องใช้บริการเงินกู้ตามสัญญาเดิมจากธนาคาร ก็ให้รับบุคคลดังกล่าวเข้าเป็นคู่สัญญากับธนาคารได้

ข้อ 4 ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา ต้องแสดงหลักฐานการเข้าสังกัดกลุ่มลูกค้าที่มีอยู่เดิม หรือกลุ่มลูกค้าที่จะตั้งขึ้นใหม่ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับถิ่นที่อยู่ของตน

ในกรณีมีเหตุอันควรผ่อนผัน ผู้จัดการอาจพิจารณาผ่อนผันรับผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อบังคับนี้ได้ โดยไม่ต้องนำความในวรรคหนึ่งมาใช้อย่างบังคับ

ข้อ 5 เมื่อผู้จัดการได้พิจารณาเห็นว่า ผู้ขอขึ้นทะเบียนซึ่งที่ประชุมกลุ่มลูกค้าได้มีมติรับรองแล้วนั้น มีลักษณะตามข้อ 3 และมีความเข้าใจในข้อบังคับและระเบียบของธนาคารเกี่ยวกับการให้เกษตรกรกู้เงิน และผู้จัดการเห็นสมควร ก็ให้รับผู้นั้นขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา โดยให้สังกัดกลุ่มลูกค้าที่ได้มีมติรับรองนั้นได้

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้อย่างบังคับแก่ผู้ซึ่งธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อ 4 วรรคสอง

ข้อ 6 ผู้ขอขึ้นทะเบียนซึ่งธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา ต้องลงลายมือชื่อในทะเบียนลูกค้าประจำสาขาและต้องให้คำรับรองว่าจะปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของธนาคารเกี่ยวกับการให้เกษตรกรกู้เงินและตามมติของที่ประชุมกลุ่มลูกค้าที่ตนสังกัดทุกประการ

ในกรณีที่ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อบังคับนี้เป็นผู้ได้รับการยกเว้นตามความในข้อ 4 วรรคสอง ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องลงลายมือชื่อในทะเบียนลูกค้าประจำสาขา และต้องให้คำรับรองว่าจะปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของธนาคารเกี่ยวกับการให้เกษตรกรกู้เงิน

การพ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขา

ข้อ 7 ลูกค้าประจำสาขาจะพ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออกตามข้อ 8
- (3) ขาดลักษณะตามข้อ 3 (1) (3) (6) (8) หรือ (9)
- (4) ถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อ 9 แห่งข้อบังคับนี้

ข้อ 8 ลูกค้าประจำสาขาอาจลาออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาได้ เมื่อคนไม่มีหนี้สินอยู่ต่อธนาคารในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้ำประกันหนี้เงินกู้ หรือในฐานะมีความผูกพันรับผิดชอบอย่างถูกหนี้ร่วมตามข้อ 20 (3)

ข้อ 9 เมื่อปรากฏว่าลูกค้าประจำสาขาผู้ใดมีเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อธนาคารเรียกคืนเงินกู้ตามข้อ 32 (2) (3) (4) (5) (6) (7) หรือ (8)
- (2) ผ่าฝืนข้อบังคับหรือระเบียบของธนาคารเกี่ยวกับการให้เกษตรกรกู้เงิน
- (3) ผ่าฝืนมติของที่ประชุมกลุ่มลูกค้าที่ตนสังกัดนั้นเป็นเนืองนิจ และที่ประชุมกลุ่มลูกค้ามีมติให้พ้นจากกลุ่มลูกค้าที่ตนสังกัด
- (4) มิได้อยู่เป็นปกติหรือมิได้ประกอบการเกษตรของตนในท้องที่ดำเนินงานของสาขาซึ่งตนได้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา
- (5) ประพฤติหรือกระทำการใดๆ อันแสดงให้เห็นว่าไม่ซื่อสัตย์สุจริตหรือเสื่อมเสียแก่ธนาคารหรือกลุ่มลูกค้าที่ตนสังกัด
- (6) ในระหว่างเป็นลูกค้าประจำสาขา ได้กู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกจนเป็นภาระหนักโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ให้ผู้จัดการสอบสวนพิจารณาและสั่งให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขา

ในกรณีมีเหตุพิเศษสมควรผ่อนผันให้ลูกค้าประจำสาขาที่มีเหตุดังกล่าวในวรรคหนึ่งคงเป็นลูกค้าประจำสาขาต่อไป ให้ผู้จัดการพิจารณาผ่อนผันให้เป็นลูกค้าประจำสาขาต่อไปได้ตามที่สมควร

กลุ่มลูกค้า

ข้อ 10 กลุ่มลูกค้าหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยลูกค้าประจำสาขาอย่างน้อยห้าคน

ข้อ 11 ให้กลุ่มลูกค้ามีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- (1) รับเกษตรกรเข้าสังกัดกลุ่มลูกค้า โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคาร
 - (2) เลือกตั้งและถอดถอนหัวหน้ากลุ่มลูกค้า และผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้า
 - (3) ติดตาม กำกับ และดูแลการประกอบอาชีพ ตลอดจนการใช้เงินกู้จากธนาคาร และการชำระคืนแก่ธนาคารของลูกค้าประจำสาขาในกลุ่มลูกค้า
 - (4) ส่งเสริมกิจการของธนาคารการประกอบอาชีพหรือการสังคมแก่ลูกค้าประจำสาขา
 - (5) มีมติให้ลูกค้าประจำสาขาที่สังกัดในกลุ่มของตนพ้นจากกลุ่มลูกค้า ให้ลูกค้าประจำสาขาของกลุ่มลูกค้าอื่น ๆ เลือกตั้งหัวหน้ากลุ่มลูกค้าหนึ่งคนและผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้าอีกตามจำนวนที่เห็นสมควร
- หัวหน้ากลุ่มลูกค้าเป็นตัวแทนของกลุ่มลูกค้าในการติดต่อกับธนาคารและผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้า ทำหน้าที่ตามที่หัวหน้ากลุ่มลูกค้ามอบหมาย

ข้อ 12 หัวหน้ากลุ่มลูกค้า ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้า พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ลาออก
- (2) ที่ประชุมกลุ่มลูกค้ามีมติให้ถอดถอน
- (3) พ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อ 7

ข้อ 13 ให้มีการประชุมกลุ่มลูกค้าอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง การประชุมกลุ่มลูกค้าต้องมีลูกค้าประจำสาขาในกลุ่มมาประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนลูกค้าประจำสาขาในกลุ่มลูกค้าทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

หากการประชุมกลุ่มลูกค้าคราวใดไม่ครบองค์ประชุม ให้เรียกประชุมใหม่ภายในสิบวัน การประชุมครั้งหลังนี้ให้ประชุมกันได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงองค์ประชุม

ข้อ 14 การลงมติของที่ประชุมกลุ่มลูกค้าให้ถือเสียงข้างมาก ลูกค้าประจำสาขาในกลุ่มลูกค้าหนึ่งคนมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่การลงมติเกี่ยวกับการรับลูกค้าประจำสาขาเข้าสังกัด กลุ่มลูกค้าต้องได้รับเสียงเกินกึ่งจำนวนของลูกค้าประจำสาขาทั้งหมด

วัตถุประสงค์ของการกู้เงิน

ข้อ 15 การให้เกษตรกรกู้เงินตามข้อบังคับนี้ ต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม หรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาความรู้ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- (2) เป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม หรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาความรู้ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- (3) รอการขายผลผลิต
- (4) ชำระหนี้สินภายนอก¹
- (5) เป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนในการดำเนินกิจการตามโครงการที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบเกษตรกรรมซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับผู้ประกอบการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

อำนาจอนุมัติเงินกู้

ข้อ 16 ให้ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติเงินกู้ตามข้อบังคับนี้
กรณีที่ธนาคารได้รับมอบหมายจากรัฐบาลโดยมติคณะรัฐมนตรีในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อกู้เงินตามข้อ 15 อำนาจอนุมัติเงินกู้ให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

¹ /แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 ใช้บังคับตั้งแต่ 8 ต.ค. 43

ระยะเวลาของการชำระเงินกู้

ข้อ 17 ให้ผู้จัดการพิจารณากำหนดระยะเวลาของการชำระเงินกู้ของผู้กู้ ดังนี้

(1) เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามข้อ 15 (1) ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นไปตามที่มาแห่งรายได้ โดยคำนึงถึงรอบการผลิตหรือรอบการบริการ รายได้ จำนวนของเงินกู้ และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ โดยปกติให้ชำระเสร็จภายในสิบสองเดือนนับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกินสิบแปดเดือนนับแต่วันกู้

(2) เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนตามข้อ 15 (2) ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยรายงวดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่ใช้กู้เงิน จำนวนของเงินกู้ รายได้ และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ โดยปกติให้ชำระเสร็จไม่เกินสิบห้าปีนับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกินยี่สิบปีนับแต่วันกู้ ทั้งนี้ ผู้จัดการจะกำหนดให้มีระยะเวลาที่ผู้กู้ยังไม่ต้องชำระต้นเงินก็ได้ตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินห้าปีแรก

(3) เงินกู้เพื่อรอการขายผลิตผลตามข้อ 15 (3) ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นรายงวด ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงจำนวนเงินกู้ รายได้ และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ โดยปกติให้ชำระเสร็จไม่เกินสิบปีนับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกินสิบสองปีนับแต่วันกู้

(4) ¹ เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินภายนอก ตามข้อ 15 (4) กำหนดชำระคืน ต้นเงินและดอกเบี้ยรายงวด ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงจำนวนเงินกู้ รายได้ และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ โดยปกติให้ชำระเสร็จไม่เกินสิบปีนับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกินสิบสองปีนับแต่วันกู้

ข้อ 18 เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนตามข้อ 15 (5) ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

จำนวนขั้นสูงของเงินกู้

ข้อ 19 ให้ผู้จัดการพิจารณากำหนดจำนวนเงินกู้ของผู้กู้แต่ละรายตามข้อ 15 (1) (2) (3) และ (4) ของข้อบังคับนี้ ได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความต้องการใช้เงินกู้ตามแผน

¹ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 ไร่บังคับตั้งแต่ 8 ต.ค. 43

งาน รายได้ ความสามารถชำระหนี้ การชำระหนี้เงินกู้รายก่อน ๆ ของผู้กู้ และหลักประกันเงินกู้ โดยจำนวนเงินของผู้กู้แต่ละรายในเวลาใดเวลาหนึ่งรวมกันต้องไม่เกินสิบห้าล้านบาท เว้นแต่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเป็นราย ๆ ไป

หลักประกันเงินกู้

ข้อ 20 การให้กู้เงินตามข้อ 15 (1) (2) (3) และ (4) ของข้อบังคับนี้ ให้มีหลักประกันดังต่อไปนี้

¹(1) มีอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้อื่นจำนองเป็นประกันโดยผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาเป็นที่พอใจว่า อสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาตลาดตามที่ผู้จัดการประเมินไว้ไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้

การจำนองนั้นให้ระบุจำนวนเงินขั้นสูงของราคาประเมินอสังหาริมทรัพย์นั้นได้ตามที่ผู้จัดการเห็นสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้ การจำนองดังกล่าวใช้เป็นประกันการชำระหนี้เงินกู้ทั้งหลายของผู้กู้ซึ่งมีอยู่หรือจะพึงมีขึ้น

ในกรณีผู้กู้คนใดคนหนึ่งมีประวัติการชำระหนี้ดี หรือมีคุณสมบัติตามที่ผู้จัดการกำหนด ผู้จัดการอาจพิจารณาผ่อนผันให้ผู้กู้เงินโดยมีอสังหาริมทรัพย์เฉพาะส่วนที่เป็นที่ดินใช้เป็นประกัน ไม่ได้เกินร้อยละแปดสิบของราคาประเมินและวงเงินจำนอง ทั้งนี้โดยคำนวณตามมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอยู่ในขณะกู้เงินครั้งใหม่

ในกรณีเป็นการกู้เงินเพื่อฟื้นฟูการประกอบการอาชีพ ตามข้อ 15 (1) (2) หรือเพื่อชำระหนี้สินภายนอก ตามข้อ 15 (4) ผู้จัดการอาจพิจารณาผ่อนผันให้ผู้กู้คนใดคนหนึ่งกู้เงินโดยมีอสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาประเมิน และวงเงินจำนองน้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้จำนองเป็นประกันก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนเงินกู้ และต้องมีบุคคลซึ่งผู้จัดการสอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นสมควรเป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อยหนึ่งคน และในกรณีอสังหาริมทรัพย์ที่นำมาจำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้มีราคาที่ผู้จัดการประเมินน้อยกว่าหนึ่งเท่าของจำนวนเงินกู้แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละแปดสิบของจำนวนเงินกู้ หากผู้จัดการเห็นสมควรอาจพิจารณาให้ผู้ค้ำประกันร่วมก็ได้

การถอนจำนองจะกระทำได้ เมื่อผู้กู้ชำระหนี้เงินกู้ทุกรายของคนต่อธนาคารเสร็จแล้ว หรือเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

¹แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1 ใช้บังคับตั้งแต่ 8 ต.ค. 43

นอกจากการจ้างองส่างหิรณทรรพ์ ผู้จัดการจะให้ผู้จัดการให้มีคนค้ำประกันเงินกู้ด้วยก็ได้

(2) มีหลักทรรพ์รัฐบาลไทยหรือเงินฝากในธนาคารนี้เป็นประกัน โดยจำนวนเงินกู้ต้องไม่เกินร้อยละแปดสิบแห่งค่าของหลักทรรพ์ หรือเงินฝากที่เป็นประกัน

กรณีใช้เงินฝากในธนาคารเป็นประกัน ให้ใช้เฉพาะการให้กู้เงินที่มีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้เงินกู้เสร็จไม่เกินห้าปี นับแต่วันกู้ ทั้งนี้ การถอนเงินฝากที่ใช้เป็นประกันจะกระทำได้เมื่อมีการชำระหนี้เงินกู้ที่ใช้เงินฝากเป็นประกันเสร็จสิ้นแล้ว

(3) มีลูกค้ำประจำสาขาหรือนุคคณอื่นซึ่งผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นสมควรทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างถูกหน้ร่วม โดยจำนวนเงินกู้ของผู้กู้แต่ละรายต้องไม่เกินหน้หนึ่งแสนห้าหม้นบาท ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่าย ทรรพ์สิน หนี้สินหรือภาระการชำระหนี้ของผู้ทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างถูกหน้ร่วมแต่ละรายประกอบด้วย

(4) มีลูกค้ำประจำสาขา หรือนุคคณอื่นซึ่งผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้เป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อยสองคน โดยจำนวนเงินกู้ที่ใช้บุคคลค้ำประกันดังกล่าวของผู้กู้แต่ละรายในเวลาใดเวลาหน้ ต้องไม่เกินหน้หนึ่งแสนห้าหม้นบาท ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่าย ทรรพ์สิน หนี้สิน หรือภาระการชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันแต่ละรายประกอบด้วย

ผู้ค้ำประกันคนหน้จะเป็นผู้ค้ำประกันหน้เงินกู้สำหรับผู้กู้มากกว่าสองคนในเวลาเดียวกันไม่ได้

การที่ผู้ค้ำประกันพ้นจากการเป็นลูกค้ำประจำสาขาไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ ไม่เป็นเหตุให้ผู้ค้ำประกันพ้นจากความรับผิดชอบในการค้ำประกัน ทั้งนี้ จนกว่าผู้กู้ได้จัดให้นุคคณอื่น หรือลูกค้ำประจำสาขาคนอื่น ซึ่งผู้จัดการสอบสวนพิจารณาเห็นสมควรแล้วเข้าเป็นผู้ค้ำประกันแทน

(5) มีหลักประกันอื่นตามที่ผู้จัดการกำหนดเป็นประกัน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ข้อ 21 ในกรณีเป็นเงินกู้ตามโครงการที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบไว้แล้วให้มีหลักประกันไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการอนุมัติไว้

ข้อ 22 เมื่อผู้จัดการเห็นว่ามิเหตุอันทำให้หลักประกันเสื่อมลง ผู้กู้ต้องจัดการแก้ไขหรือเพิ่มเติมหลักประกัน ตามที่ได้รับแจ้งจากผู้จัดการ

ข้อ 23 นอกจากหลักประกันตามข้อ 20 ผู้จัดการมีอำนาจเรียกให้ผู้กู้จำนองหรือจำนำทรัพย์สินอื่น ๆ แก่ธนาคารเป็นประกันการชำระเงินกู้จากธนาคารด้วย ตลอดจนเรียกให้ผู้กู้เอาประกันภัยทรัพย์สินได้ตามที่เห็นสมควร

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ข้อ 24 ดอกเบี้ยเงินกู้ตามข้อบังคับนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในประกาศของธนาคาร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

เงินกู้ตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ หรือเงินกู้ที่มีสัญญาหรือมีพันธะกำหนดเรื่องดอกเบี้ยไว้เป็นอย่างอื่น ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราตามที่ โครงการ หรือสัญญา หรือพันธะดังกล่าวได้กำหนดไว้ แล้วแต่กรณี

ข้อ 25 กรณีที่ผู้กู้ไม่ชำระคืนเงินทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ผู้จัดการกำหนด ให้เรียกดอกเบี้ยสำหรับเงินส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนดนั้นเพิ่มขึ้นจากอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้ อีกไม่เกินร้อยละ สามต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จ

กรณีที่เงินกู้เป็นเงินกู้ตามข้อ 24 วรรคสอง ให้เรียกดอกเบี้ยสำหรับเงินส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนด เฉพาะหนังสือสัญญาที่เพิ่มขึ้นเท่ากับอัตราตามที่กำหนดตามข้อ 24 วรรคหนึ่ง พร้อมกับให้เรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นอีกไม่เกินร้อยละสามต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จ

ดอกเบี้ยตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเมื่อรวมกันแล้ว จะต้องไม่เกินอัตราตามที่กฎหมายกำหนด

กรณีผู้กู้ประสบความเสียหายอันเนื่องมาจากการประสบภัยธรรมชาติ หรือภัยพิบัติอย่างร้ายแรง หรือประสบเหตุอย่างอื่นที่ผู้กู้มิได้ก่อให้เกิดขึ้นเอง หรือความเสียหายที่ผู้กู้ก่อให้เกิดกับผลผลิตของตนเองโดยมิได้ประมาทเลินเล่อ ให้ผู้จัดการมีอำนาจเรียกดอกเบี้ยเพิ่มตามวรรคหนึ่งและวรรคสองได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร

กรณีอื่น ๆ ซึ่งผู้จัดการได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการสมควรได้รับการผ่อนผันให้ผู้จัดการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

¹แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 ใช้บังคับตั้งแต่ 30 ก.ย. 42

การชำระหนี้เงินกู้

ข้อ 26 ผู้กู้ต้องชำระหนี้เงินกู้แก่ธนาคาร ณ สำนักงานสาขา
ในการชำระหนี้เงินกู้ หลังจากจัดใช้ค่าฤชาธรรมเนียม (ถ้ามี) แล้วให้ชำระดอกเบี้ย
ก่อนแล้วจึงชำระเงินต้น

ข้อ 27 ผู้กู้มีสิทธิชำระหนี้เงินกู้ตามข้อบังคับนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนก่อนถึง
กำหนดได้

ในกรณีที่เงินตามข้อ 15 (3) ผู้จัดการอาจอนุญาตให้ผู้กู้ขอไถ่ถอนการจำนำหรือนำ
ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์จำนำทั้งหมดหรือบางส่วนออกจำหน่าย โดยปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติที่ผู้จัดการ
กำหนดไว้ เพื่อได้เงินมาชำระหนี้เงินกู้และค่าอุปกรณ์แก่ธนาคารได้

การผิดชำระเงินรายงวดและการผ่อนเวลาชำระหนี้เงินกู้

ข้อ 28 ในกรณีที่ผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้กู้ไม่สามารถชำระ
เงินรายงวดทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่กำหนดไว้ เพราะมีเหตุจำเป็นอันควรผ่อนผัน ก็ให้ผิดการ
ชำระเงินรายงวดส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนดนั้นได้

ข้อ 29 ในกรณีที่ผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้กู้ไม่สามารถชำระ
หนี้เงินกู้ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ เพราะมีเหตุจำเป็นอันควรผ่อนผัน ก็ให้ผ่อนเวลาชำระหนี้
ได้ตามที่เห็นสมควร คราวหนึ่ง ๆ ไม่เกินสิบสองเดือน แต่จะผ่อนเวลาชำระหนี้เงินกู้รายหนึ่ง ๆ
เกินห้าคราวไม่ได้ นอกจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ทรัพย์สินที่ผู้กู้ได้กรรมสิทธิ์มาโดยใช้เงินกู้จากธนาคาร

ข้อ 30 ทรัพย์สินที่ผู้กู้ได้กรรมสิทธิ์มาโดยใช้เงินกู้จากธนาคารนั้น ถ้าเป็น
อสังหาริมทรัพย์หรือเป็นสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยปกติใช้ดำเนินงานไม่เกินกว่าสามปี และแต่ละหน่วย
มีค่าตั้งแต่สามพันบาท ให้ระบุนำห้ามการ โอน จำนอง หรือจำนำ ไว้ในเอกสารการกู้เงิน

ข้อ 31 ผู้กู้จะโอน จำนอง หรือจำนำทรัพย์สินดังกล่าวในข้อ 30 ไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากธนาคาร

การขออนุญาตโอน จำนอง หรือจำนำทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ผู้กู้ต้องยื่นคำขอต่อสาขาที่ตนขอกู้เงิน

เมื่อได้รับคำขอ ผู้จัดการจะออกหนังสืออนุญาตโอน จำนอง หรือจำนำทรัพย์สินได้ในกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อเป็นการ โอน จำนอง หรือจำนำ เพื่อประโยชน์แก่ธนาคารเอง
- (2) เมื่อผู้กู้ได้ชำระหนี้เงินกู้ที่เกี่ยวข้องเสร็จสิ้นแล้ว
- (3) เมื่อผู้จัดการเห็นว่าผู้กู้มีเหตุจำเป็นอันควรผ่อนผันให้โอน จำนอง หรือจำนำทรัพย์สิน โดยไม่กระทบกระเทือนการที่ธนาคารจะได้รับชำระหนี้เงินกู้จากผู้กู้

กรณีที่ธนาคารเรียกคืนเงินกู้

ข้อ 32 ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ ผู้จัดการมีอำนาจเรียกคืนเงินกู้ ผู้กู้ต้องชำระคืนต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยแก่ธนาคารโดยสิ้นเชิงภายในระยะเวลาที่กำหนด แม้ยังไม่ถึงกำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้

- (1) เมื่อผู้กู้พ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาไม่ว่าเพราะเหตุใด ๆ เว้นแต่ข้อ 3 วรรคสาม
- (2) เมื่อผู้กู้ใช้เงินกู้จากธนาคาร ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในเอกสารการกู้เงิน เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากผู้จัดการ
- (3) เมื่องานตามแผนงานหรือโครงการที่ใช้เงินกู้จากธนาคาร ไม่แล้วเสร็จในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในเอกสารการกู้เงิน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับหนังสือผ่อนผันจากผู้จัดการ
- (4) เมื่อผู้กู้ได้กู้ยืมเงินระยะยาวกว่าหนึ่งปีจากบุคคลอื่น เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากผู้จัดการ
- (5) เมื่อผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามข้อ 22 ข้อ 23 และข้อ 31
- (6) เมื่อผู้กู้ไม่ให้ความสะดวกหรือความร่วมมือในการตรวจงานตามข้อ 40 หรือเมื่อผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามข้อ 40 เว้นแต่ได้รับหนังสือผ่อนผันจากผู้จัดการ

(7) เมื่อผู้กู้ไม่ชำระเงินรายงวดตามที่กำหนดสำหรับงวดนั้น ๆ โดยไม่ได้รับอนุมัติให้พักการชำระหรือเมื่อผู้กู้ไม่ชำระเงินกู้และดอกเบี้ยให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดไว้สำหรับเงินกู้นั้น โดยไม่ได้รับอนุมัติให้ผ่อนเวลาหรือไม่ชำระให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผ่อนผันให้

(8) เมื่อผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำของธนาคาร
ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ธนาคารมีสิทธิหักจำนวนเงินที่อยู่ในความครอบครอง ซึ่งต้องจ่ายให้แก่ผู้กู้เพื่อชำระหนี้ได้

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ข้อ 33 ธนาคารอาจพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ของธนาคารได้ โดยวิธีการขยายระยะเวลาการชำระหนี้ หรือยอมรับเอาทรัพย์สินเป็นการชำระหนี้ หรือลดดอกเบี้ยค้างในกรณีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อลูกหนี้มีหนี้อันเป็นภาระหนักซึ่งเกิดจากเหตุสุดวิสัยและจำเป็น เช่น ประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติอย่างร้ายแรง ประสบปัญหาการผลิต การตลาด ได้รับผลกระทบจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ ตนเองหรือบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วย เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้แก่ธนาคารได้แม้ธนาคารได้พิจารณาผ่อนผันตามข้อ 28 หรือข้อ 29 แล้วก็ยังไม่รู้ทางชำระหนี้

(2) ลูกหนี้ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตตั้งใจ และสมัครใจแก้ไขปัญหา เปิดเผยข้อมูลที่เป็นความจริงแก่ธนาคาร และยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของธนาคาร

(3) ต้องมีแนวทางแก้ไขปัญหาลูกหนี้กับธนาคารตกลงร่วมกัน เพื่อให้ลูกหนี้สามารถประกอบอาชีพ และมีรายได้เพียงพอชำระหนี้แก่ธนาคาร

(4) ในกรณีจำเป็นธนาคารอาจพิจารณาให้เงินกู้เพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพด้วยก็ได้

ข้อ 34 ให้ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้แต่ละรายที่มีหนี้เงินรวมกันไม่เกินสิบห้าล้านบาท ดังนี้

¹ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 ใช้บังคับตั้งแต่ 30 ก.ย. 42

(1) ขยายระยะเวลาชำระหนี้โดยกำหนดระยะเวลาชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นรายงวดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงจำนวนเงินในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้และฟื้นฟูการประกอบอาชีพ รายได้ และความสามารถชำระหนี้ของลูกหนี้ ทั้งนี้ ให้ชำระเสร็จไม่เกินยี่สิบปี นับแต่วันที่อนุมัติให้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยผู้จัดการอาจกำหนดให้มีระยะเวลาที่ลูกหนี้ยังไม่ต้องชำระต้นเงินก็ได้ตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินห้าปีแรก

ทั้งนี้ ผู้จัดการอาจกำหนดให้มีการพักชำระดอกเบี้ยที่ค้างตามสัญญาเงินกู้เดิมก็ได้ตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินห้าปีแรก หรือลดคคดอกเบี้ยของดอกเบี้ยที่ค้างตามสัญญาเงินกู้เดิม

(2) ขอมรับเอาทรัพย์สินที่มีราคาเท่ากับหรือสูงกว่ายอดหนี้ตามบัญชี เป็นการชำระหนี้

ข้อ 35 การทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้จะต้องจัดให้มีหลักประกันตามข้อ 20 (1) หรือ (2) เป็นลำดับแรก หากไม่สามารถจัดหาหลักประกันดังกล่าวได้ จึงให้จัดหาหลักประกันตามข้อ 20 (3) หรือ (4) หรือ (5) ตามลำดับ และให้มีเรียกดอกเบี้ยตามอัตราในข้อ 24

ผู้รับใช้หนี้ของผู้กู้

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ตาย วิกลจริต ไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และไม่มีใครรู้แน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร หรือมีเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้กู้ไม่อาจประกอบอาชีพได้ และมีคู่สมรสบุตร ลูกค้าประจำสาขา หรือผู้อื่น คนหนึ่งหรือหลายคนสมัครใจรับใช้หนี้เงินกู้ของผู้กู้ให้แก่ธนาคาร เมื่อผู้จัดการเห็นสมควร จะตกลงทำสัญญายินยอมให้บุคคลดังกล่าวรับใช้หนี้เงินกู้ซึ่งผู้กู้นั้นมีอยู่ต่อธนาคารจนเสร็จสิ้นก็ได้ โดยจัดให้มีหลักประกันตามข้อ 20 โดยอนุโลม ทั้งนี้ แม้ผู้รับใช้หนี้จะมีได้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาก็ตาม

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้รับใช้หนี้เป็นเกษตรกรและประสงค์ขอกู้เงินเพื่อดำเนินการตามโครงการหรือแผนงานหรือกิจการแทนผู้กู้เดิม ผู้ขอกู้ต้องขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา

¹ แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 ใช้บังคับตั้งแต่ 30 ก.ย. 42

การเปลี่ยนตัวลูกหนี้

ข้อ 37 ผู้กู้จะโอนอสังหาริมทรัพย์ของคนที่ยืมเงินไว้แก่ธนาคารไปยังบุคคลหนึ่งหรือหลายคนซึ่งเข้ารับเป็นลูกหนี้ธนาคารแทนคนได้ แต่ผู้รับโอนดังกล่าวต้องเป็นผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ำประจำสาขาตามข้อบังคับนี้ และผู้รับโอนต้องชำระคืนเงินกับดอกเบี้ยที่ค้างชำระอยู่จนถึงปัจจุบันโดยสิ้นเชิง ทั้งต้องรับสัญญาผูกพันชำระเงินรายงวดตามที่ผู้จัดการกำหนด

การเปลี่ยนตัวลูกหนี้ตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้จัดการให้ถอนจำนองเดิมและจัดจำนองใหม่ เพื่อประกันหนี้เงินกู้ทั้งหลายของผู้รับโอนซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นในอนาคตต่อธนาคาร โดยผู้จัดการเป็นผู้อนุญาต

วิธีปฏิบัติในการเปลี่ยนตัวลูกหนี้ให้เป็นไปตามที่ผู้จัดการกำหนด

ข้อ 38 ในกรณีที่ผู้กู้ตายและทายาทเข้ารับเป็นลูกหนี้ต่อธนาคารแทนผู้ตายให้นำข้อความข้อ 37 มาใช้โดยอนุโลม

อัตราส่วนขั้นต่ำแห่งการลงทุนของผู้กู้เอง

ข้อ 39 ให้ผู้จัดการกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำแห่งการลงทุนของผู้กู้สำหรับผู้กู้ที่กู้เงินตามข้อ 15 (2) เกินกว่าห้าหมื่นบาท และกำหนดชำระคืนเงินและดอกเบี้ยเกินกว่าสามปี อัตราส่วนขั้นต่ำแห่งการลงทุนของผู้กู้ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบแห่งการลงทุนตามแผนงานหรือโครงการที่จะใช้เงินกู้จากธนาคาร แต่ถ้าน้อยกว่าร้อยละยี่สิบจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้จัดการเป็นราย ๆ ไป

ในกรณีที่เงินเป็นโครงการตามข้อ 21 ให้อัตราส่วนขั้นต่ำแห่งการลงทุนของผู้กู้เองเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในโครงการซึ่งคณะกรรมการได้อนุมัติไว้แล้ว

การตรวจงานตามแผนงานหรือโครงการ

ข้อ 40 ในระหว่างที่ผู้กู้ยังมีหนี้เงินกู้อยู่กับธนาคาร ผู้จัดการมีอำนาจตรวจงานตามแผนงานหรือโครงการที่ใช้เงินกู้จากธนาคารเป็นคราว ๆ รวมทั้งมีอำนาจเรียกให้ผู้กู้ส่งรายงานเกี่ยวกับงานที่กล่าววั้นตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด

วิธีดำเนินการให้กู้

ข้อ 41 วิธีดำเนินการให้เกษตรกรกู้เงินตามข้อบังคับนี้ ให้เป็นไปตามวิธีปฏิบัติที่ผู้
จัดการกำหนด

การดำเนินการนอกจากที่กำหนดไว้

ข้อ 42 การดำเนินการให้เกษตรกรกู้เงินนอกจากที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ให้ผู้จัดการ
เสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

การยกเลิกข้อบังคับ

ข้อ 43 ให้ยกเลิกข้อบังคับต่อไปนี้

- (1) ข้อบังคับฉบับที่ 7 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงินระยะสั้นและระยะปานกลาง
สำหรับการเกษตร
- (2) ข้อบังคับฉบับที่ 16 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงินระยะยาวเพื่อชำระหนี้สินเดิม
- (3) ข้อบังคับฉบับที่ 18 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงินระหว่างรอการขายผลิตผล
- (4) ข้อบังคับฉบับที่ 25 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงินระยะยาวเพื่อการเกษตร
- (5) ข้อบังคับฉบับที่ 42 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงินสำหรับการประกอบอาชีพ
อย่างอื่นที่เกี่ยวข้องในการเกษตร

บทเฉพาะกาล

ข้อ 44 เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อบังคับฉบับที่ 7 ฉบับที่
16 หรือฉบับที่ 25 ให้ถือว่าเป็นผู้ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อบังคับฉบับนี้

สัญญากู้เงินที่ลูกค้าประจำสาขาหรือเกษตรกรทั่วไปที่กู้ตามข้อบังคับ ฉบับที่ 7
ฉบับที่ 15 ฉบับที่ 18 ฉบับที่ 25 ฉบับที่ 42 หรือลูกหนี้ที่มีพันธระตามสัญญาเดิม ยังมีผลใช้
บังคับต่อไป และให้ถือว่าเป็นสัญญากู้เงินตามข้อบังคับฉบับนี้

ข้อ 45 ให้บรรณาคณะกรรมการ เระเบียบ คำสั่ง หรือวิธีปฏิบัติที่กำหนดขึ้นตาม
ข้อบังคับฉบับที่ 7 ฉบับที่ 16 ฉบับที่ 18 ฉบับที่ 25 หรือฉบับที่ 42 ซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่ข้อ
บังคับฉบับนี้ใช้บังคับยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อข้อบังคับฉบับนี้

ให้ใช้ข้อบังคับนี้ตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

พิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล

(นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ประธานกรรมการ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 งบดุลและงบกำไรขาดทุน ข.ก.ศ.สาขาพัฒนานิคม
 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2547 และ 31 มีนาคม 2546

	31 มี.ค. 2547	31 มี.ค. 2546	ผลต่าง	Rel dif
	(บาท)	(บาท)	(บาท)	เปอร์เซ็นต์
สินทรัพย์				
เงินสด	5,665,069.06	3,927,736.06	1,737,333.00	44.2
เงินฝากธนาคาร	3,250.00	73,801.00	(70,551.00)	-95.6
เงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับ				
เงินให้สินเชื่อ	672,528,794.36	647,937,186.45	24,591,607.91	3.8
คอกเบี้ยค้างรับ	10,514,449.50	22,631,257.92	(12,116,808.62)	-53.5
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(80,081,092.49)	(17,834,476.00)	(62,246,616.49)	-349
เงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	602,962,151.36	652,733,968.37	(49,771,817.01)	-7.6
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ	6,701,021.27	7,434,127.20	(733,105.93)	-9.8
สินทรัพย์อื่น	(3,703,827.14)	(72,438,181.75)	68,734,354.61	94.8
รวมสินทรัพย์	611,627,664.55	591,731,450.88	19,896,213.67	3.4
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น				
หนี้สิน				
เงินฝาก	(590,362,231.23)	(554,260,776.26)	(36,101,454.97)	-6.5
คอกเบี้ยค้างจ่าย	(871,314.95)	(950,245.09)	78,930.14	8.3
เจ้าหนี้โครงการรัฐบาล	(1,056,715.00)	(1,145,798.00)	89,083.00	7.8
หนี้สินอื่น	(267,061.37)	(740,978.29)	473,916.92	64.0
รวมหนี้สิน	(592,557,322.55)	(557,097,797.64)	(35,459,524.91)	6.4
ส่วนของผู้ถือหุ้น				
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	(19,070,342.00)	(34,633,653.24)	15,563,311.24	44.9
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	(611,627,664.55)	(591,731,450.88)	(19,896,213.67)	-3.4

	31 มี.ค. 2547 (บาท)	31 มี.ค. 2546 (บาท)	ผลต่าง (บาท)	Rel dif เปอร์เซ็นต์
รายได้ดอกเบี้ย				
เงินให้สินเชื่อ	(37,396,470.84)	(49,718,840.56)	12,322,369.72	24.8
ตั๋วเงินซื้อลด	(2,521,705.71)	(5,769,296.73)	3,247,591.02	56.3
เงินกู้ให้เงินฝากเป็น ประกัน	(61,231.75)	(67,419.50)	6,187.75	9.2
รวมรายได้ดอกเบี้ย	(39,979,408.30)	(55,555,556.79)	15,576,148.49	28.0
ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย				
เงินฝาก	5,508,858.25	8,813,861.63	(3,305,003.38)	-37.5
รวมค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย	5,508,858.25	8,813,861.63	(3,305,003.38)	-37.5
หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ	8,709,313.39	4,655,543.74	4,053,769.65	87.1
รายได้ที่มีไม่ดอกเบี้ย				
ค่าธรรมเนียมและบริการ	(1,126,534.44)	(651,130.06)	(475,404.38)	-73.0
เงินชดเชย – ค่าบริการ	(97,505.03)	(112,105.66)	14,600.63	13.0
รายได้อื่น	(49,714.86)	(65,646.39)	15,931.53	24.3
รวมรายได้ที่มีไม่ดอกเบี้ย	(1,273,754.33)	(828,882.11)	(444,872.22)	-53.7
ค่าใช้จ่ายที่มีไม่ดอกเบี้ย				
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน และค่าตอบแทน	5,479,050.42	5,356,852.12	122,198.30	2.3
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคาร สถานที่และอุปกรณ์	731,475.34	767,133.37	(35,658.03)	-4.6
ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินและ สิทธิการเช่า	908,628.16	1,169,602.97	(260,974.81)	-22.3
ค่าใช้จ่ายอื่น	845,495.07	987,791.83	142,296.76	14.4
รวมค่าใช้จ่ายที่มีไม่ดอกเบี้ย	7,964,648.99	8,281,380.29	(316,731.30)	-3.8
กำไร(ขาดทุน)สุทธิ	19,070,342.00	34,633,653.24	(15,563,311.24)	-44.9

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2547 และ 2546

1. เกณฑ์การเสนองบการเงิน

งบการเงิน สำหรับปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2547 และ 2546 จัดทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปในประเทศไทย

2. สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

2.1 งวดบัญชี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน และสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป

2.2 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย โดยทั่วไปถือปฏิบัติตามเกณฑ์คงค้าง

2.2.1 ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมเกษตรกร รับรู้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลา โดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์ ซึ่งรับรู้จากต้นเงินปกติจนถึงวันครบกำหนดชำระตามสัญญา หากลูกหนี้ยังไม่สามารถชำระดอกเบี้ยได้ตามสัญญาให้ระงับการรับรู้รายได้ และบันทึกยกเลิกรายการดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกเป็นรายได้แล้วนั้น ออกจากบัญชีในวันสิ้นปีบัญชีถัดไป และนับตั้งแต่ปีบัญชี 2548 เป็นต้นไป ให้ยกเลิกรายการดอกเบี้ยค้างรับที่บันทึกบัญชีเป็นรายได้นั้นออกจากบัญชีภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่วันครบกำหนดชำระ ส่วนดอกเบี้ยเงินกู้ค้างชำระรับรู้เมื่อได้รับชำระจริง

2.2.2 ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมสถาบันเกษตรกร รับรู้ตามเกณฑ์สัดส่วนของเวลา โดยคำนึงถึงอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงของสินทรัพย์ ซึ่งรับรู้จากต้นเงินปกติจนถึงวันสิ้นปีบัญชีของสถาบันเกษตรกร หากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ให้ทบดอกเบี้ยเป็นต้นเงินเฉพาะงวดแรก และในงวดต่อไปหากลูกหนี้ยังไม่สามารถชำระหนี้ได้ ให้ระงับการรับรู้รายได้ส่วนดอกเบี้ยเงินกู้ค้างชำระรับรู้เมื่อได้รับชำระจริง

2.2.3 ดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่ปรับปรุงโครงสร้างหนี้สัญญารวมต้นเงินและสัญญา รวมดอกเบี้ย และลูกหนี้เงินกู้โครงการพักชำระหนี้ ที่มาจากหนี้ค้างชำระ รับรู้รายได้เมื่อได้รับชำระจริง

2.2.4 เงินปันผล รับรู้เมื่อผู้ถือหุ้นมีสิทธิได้รับเงินปันผล

2.3 ค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสีย คำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ โดยการวิเคราะห์จาก ประสิทธิภาพที่ผ่านมาและคำนวณตามการจัดกลุ่มลูกหนี้จำแนกตามอายุหนี้ค้างชำระ โดยกำหนด หลักเกณฑ์การประมาณค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียไว้ ดังนี้

2.3.1 ลูกหนี้เงินกู้เกษตรกร ตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียตามต้นเงินที่ครบกำหนด ชำระ และค้างชำระรายงวดตามอายุลูกหนี้โดยต้นเงินกู้ค้างชำระ 0.1 ปี ตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียใน อัตราร้อยละ 40 ค้างชำระ 1-2 ปี ตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียในอัตราร้อยละ 70 และค้างชำระเกินกว่า 2 ปีขึ้นไป ตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียในอัตราร้อยละ 100 โดยจะทยอยบันทึกการตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์ จะสูญเสียให้ครบตามเกณฑ์ดังกล่าวภายในปีบัญชี 2548

2.3.2 ลูกหนี้เงินกู้สถาบันเกษตรกร ตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียตามต้นเงินที่ครบ กำหนดชำระ และค้างชำระรายงวดตามอายุลูกหนี้โดยต้นเงินกู้ค้างชำระ 0 – 1 ปี ตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์ จะสูญเสียในอัตราร้อยละ 40 ค้างชำระ 1 – 2 ปี ตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียในอัตราร้อยละ 70 และ ค้างชำระเกินกว่า 2 ปีขึ้นไป ตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียในอัตราร้อยละ 100

2.3.3 ลูกหนี้เงินกู้ดำเนินคดี คำนวณตั้งค่าเผื่อนี้สงฆ์จะสูญเสียเต็มจำนวน

2.3.4 ลูกหนี้เงินกู้ประสพภัยธรรมชาติ และลูกหนี้เงินกู้ซึ่งไม่แน่นอนว่าจะเรียก เก็บหนี้ได้ ได้แก่ ลูกหนี้เงินกู้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และลูกหนี้เงินกู้โครงการพักชำระหนี้ คำนวณ จากยอดต้นเงินกู้ในอัตราร้อยละของความเสียหายที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้เต็มจำนวน

ข้อมูลทั่วไป จังหวัดชลบุรี

1. ประชากร, ครั้วเรือน, ครั้วเรือนภาคเกษตร และครั้วเรือนนอกภาคเกษตร

จังหวัดชลบุรี ปี 2541

- ประชากร 759,446 คน
- ครั้วเรือน (4.5 คน) 168,776 ครั้วเรือน
- ครั้วเรือนภาคเกษตร (53.54%) 90,357 ครั้วเรือน
- ครั้วเรือนนอกภาคการเกษตร (46.46%) 78,409 ครั้วเรือน

2. ครั้วเรือน จังหวัดชลบุรี ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์

- ครั้วเรือนภาคเกษตรเป็นสมาชิกสหกรณ์ภาคเกษตร
(เกษตร, ประมง, นิคม) 72.89% ของทั้งหมด 65,862 ครั้วเรือน
- ครั้วเรือนนอกภาคเกษตร เป็นสมาชิกสหกรณ์นอกภาคเกษตร
(ออมทรัพย์, ร้านค้า, บริการ) 14.29% ของทั้งหมด 11,206 ครั้วเรือน

3. สหกรณ์ในจังหวัดชลบุรี ปี 2541

สหกรณ์	จำนวน		ประมาณคนในครั้วเรือน 4.5 คน
	สหกรณ์	สมาชิก	
สหกรณ์ภาคเกษตร	20	63,996	287,982
สหกรณ์ประมง	ไม่มี	-	-
สหกรณ์นิคม	1	1,866	8,397
รวมสหกรณ์ภาคเกษตร	21	65,862	296,379
สหกรณ์ออมทรัพย์	6	8,478	38,151
สหกรณ์ร้านค้า	4	1,632	7,344
สหกรณ์บริการ	6	1,096	4,932
รวมสหกรณ์นอกภาคเกษตร	16	11,206	50,427
รวมสหกรณ์ทั้งสิ้น	37	77,068	346,806

4. เนื้อที่จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2542

	เนื้อที่ (ไร่)	เปอร์เซ็นต์
(1) เนื้อที่ทั้งจังหวัดลพบุรี	3,874,846	100
(2) เนื้อที่ป่า	118,821	3.07
(3) เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร	2,220,527	57.31
จำนวนครัวเรือนเกษตร 66,479 ครัวเรือน		
ขนาดพื้นที่ถือครองต่อครัวเรือนเกษตร 33.40 ไร่		
(4) เนื้อที่ไม่ได้จำแนก	1,535,495	39.63

5. การใช้ประโยชน์เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2542

	เนื้อที่ (ไร่)	เปอร์เซ็นต์
- ที่อยู่อาศัย	41,903	1.89
- ที่นา	855,448	28.52
- ที่พืชไร่	1,181,835	53.22
- ที่ไม้ผล, ไม้ยืนต้น	74,786	3.37
- ที่สวนผักและไม้ดอก	19,570	0.88
- ที่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	15,609	0.70
- ที่รกร้างว่างเปล่า	23,705	1.07
- ที่อื่น ๆ	7,673	0.35
รวมเนื้อที่ถือครอง	2,220,527	100.00

หมายเหตุ 71% ของพืชไร่ คือ ข้าวฟ่าง, อ้อยโรงงาน, ถั่วเขียว, ถั่วเหลือง, ข้าวโพด และถั่วลิสง

ภาคผนวก ง
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายอุดม ละม่อม
เกิดเมื่อ	23 พฤษภาคม 2505
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2512 – 2515 ประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนวัดไผ่แดง จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2516 – 2516 ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดยวด จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2517 – 2518 ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ค่ายนารายณ์ศึกษา จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2519 – 2521 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ค่ายนารายณ์ศึกษา จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2522 – 2523 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวินิตศึกษา จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2524 – 2525 อนุปริญญา วิทยาลัยครูเทพสตรี จังหวัดลพบุรี พ.ศ. 2526 – 2527 ปริญญาตรี คุรุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการสหกรณ์ วิทยาลัยครูจันทระเกษม กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2545 เข้าศึกษาต่อปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2528 – 2534 ผู้จัดการ สหกรณ์การเกษตรเขื่อนเจ้าพระยา จำกัด จังหวัดชัยนาท พ.ศ. 2534 – 2535 พนักงานสินเชื่อ 4 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ พ.ศ. 2535 – 2536 พนักงานสินเชื่อ 4 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พ.ศ. 2536 – 2537 พนักงานสินเชื่อ 5 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

พ.ศ. 2537 – 2541 พนักงานสินเชื่อ 6, 7 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร สาขาลพบุรี จังหวัดลพบุรี

พ.ศ. 2541 – 2545 พนักงานพัฒนาธุรกิจ 7 ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร สาขาพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

พ.ศ. 2546 – 2547 พนักงานพัฒนาธุรกิจ 7 ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร สาขาบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี

พ.ศ. 2547 ถึงปัจจุบัน พนักงานพัฒนาธุรกิจ 7 ธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร สาขาสระบุรี จังหวัดสระบุรี